

MARIESTAD

Granskningsutlåtande

Fördjupad översiktsplan Mariestad 2040

Planinformation

Diarienummer: KS 2022/465

Planuppdrag: 2022-11-23, Ksau § 317

Lag: PBL (2010:900), SFS 2022:1122

Upprättad av planenheten 2024-04-19

Godkänd av kommunstyrelsen 2024-04-22

Inledning.....	5
Sammanfattning och huvudsakliga förändringar av planförslaget efter granskning.....	6
Sammanfattning av inkomna yttranden.....	6
Huvudsakliga förändringar av planförslaget efter granskning	7
Inkomna yttranden och kommunens bemötande	8
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	8
Lantmäterimyndigheten	18
Trafikverket.....	18
SGI.....	22
Skogsstyrelsen	24
Luftfartsverket	25
Miljö- och byggnadsnämnden	25
Tekniska nämndens arbetsutskott	26
Räddningstjänsten Skaraborg.....	45
Mariestads naturskyddsförening	45
Ellevio	46
LRF Ullervadsorten	47
LRF Mariestad	49
LRF Torsö-Hassle.....	50
LRF Lyrestad	51
LRF Lugnåsorten	52
Mariestads friluftsklubb	54
Centerpartiet	57
Yttrande 1	59
Yttrande 2	59
Yttrande 3	61
Yttrande 4	62
Yttrande 5 (undertecknat av 2 personer)	63
Yttrande 6	65
.....	68
Yttrande 7	69
Yttrande 8	74
Yttrande 9	74
Yttrande 10 (undertecknat av 10 personer)	76
Yttrande 11	78
Yttrande 12	79
Yttrande 13 (undertecknat av 5 personer)	80
Yttrande 14	81
Yttrande 15	82
Yttrande 16 (undertecknat av 2 personer)	82
Yttrande 17	83

Yttrande 18	83
Yttrande 19	85
Yttrande 20	86
Skövde kommun	86
Gullspångs kommun	86
Karlsborg kommun.....	86
Tibro kommun	87

Inledning

Mariestads kommun har beslutat att ta fram en ny fördjupad översiktsplan för Mariestad centralort. Beslut om uppdrag fattades av kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-11-23 (§ 317). Den fördjupade översiktsplanen för Mariestad tas fram i enlighet med plan- och bygglagens (PBL) bestämmelser och innefattar bland annat samråd och granskning.

Granskningen utgör en del av processen för framtagande av fördjupad översiktsplan för Mariestad 2040. Granskning genomfördes under perioden 2 februari 2024 till 2 april 2024. Granskningsskedet har föregåtts av ett samråd. Samrådet genomfördes under perioden 7 november 2023 till 4 december 2023. Samråd syftar till att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan (3 kap. 8 § PBL). De synpunkter som framkom under samrådet har sammanställts i en samrådsredogörelse och utgjorde underlag för utformningen av granskningsförslaget till fördjupad översiktsplan Mariestad 2040.

Granskningen har samma syfte som samrådet och innebär att kommunen ger länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda kommuner, kända sakägare med flera tillfälle att ta del av ett granskningsförslag till fördjupad översiktsplan Mariestad 2040 och lämna synpunkter på förslaget. Kommunen sammanställer synpunkterna i ett granskningsutlåtande. Yttrandena återges i sin helhet och kommenteras därefter av kommunen. Personuppgifter har tagits bort i återgivningen. Det finns ingen inskriven skyldighet att kommunen ska tillmötesgå de synpunkter som framförs. Det är upp till kommunen att utifrån tillämpning av gällande bestämmelser i PBL att bedöma och avgöra om synpunkterna föranleder förändringar. I granskningsutlåtandet framgår vilka synpunkter som tillgodosetts samt vilka kommunen inte beaktat och skälen till detta.

Allmänheten har beretts tillfälle att delta under granskningsskedet. En kungörelse om granskning publicerades i Mariestads-Tidningen den 1 februari 2024. Planförslaget har varit tillgängligt för allmänheten på kommunens webbplats, utställt i Stadshuset och på Stadsbiblioteket under granskningstiden. Kommunen har genomfört flera presentationer av planförslaget under granskningstiden för föreningar och vid särskilt anordnade träffar. Kommunen har även bemannat utställningen i Stadshuset under granskningstiden och varit tillgängliga för att svara på frågor och föra dialog med allmänheten.

Sammanfattning och huvudsakliga förändringar av planförslaget efter granskning

Sammanfattning av inkomna yttranden

Liksom i samrådet handlar en stor del av inkomna synpunkter under granskningen om att en alltför stor andel skog tas i anspråk för ny bebyggelse och att mer grönstruktur bör pekas ut för bevarande. Motiveringar till bevarande av mer grönstruktur är bland annat ur hänseendena rekreation, skogsbruk och biologiska- och ekologiska värden. Vanligt förekommande synpunkter är även att värna grönstrukturen för att hantera klimatrelaterade risker som stora regnmängder och värmeböljor.

Inkomna yttranden om bevarande av skog gäller bland annat skogen söder om Snapen och Kinnekullebanan. Vidare yttranden som förespråkar bevarande av skog avser sydväst och öster om tätorten. Flertalet synpunkter avser även bevarande av Ladukärrskogen där ett detaljplanearbete genomförts samt Lillängsskogen där outnyttjad byggrätt finns enligt gällande detaljplan.

Många synpunktslämnare förordar större bevarande av jordbruksmark. Gemensamt för stor del inkomna synpunkter som förordar bevarande av jordbruksmark och/eller naturmark är att alternativa byggnadsförslag med större andel flerbostadshus och förtätning i befintlig bebyggd miljö för att bevara stadens ytterkanter föreslås.

Vidare förekommer ett flertal synpunkter om att dagvatten, miljö kvalitetsnormer för vatten samt skyfall inte hanterats, utretts eller prioriterats i tillräckligt stor omfattning. Vidare framförs synpunkter så som att trafikfrågan bör utredas samt att en tydligare strategi/hantering av naturvärden och ekosystemtjänster borde inkluderas i planhandlingen. Andra yttranden berör bland annat synpunkter på att kommunen även bör se till utveckling i kommunens övriga orter, förslag på trafikåtgärder så som tåghållplats på Kinnekullebanan vid Haggården samt förslag på naturområden lämpliga för inrättande av naturreservat.

Enligt plan- och bygglagen ska det i länsstyrelsen granskningsyttrande framgå om länsstyrelsen inte kan godta planen i en viss del med anledning av någon av de fem punkterna i 3 kap. 16 § plan- och bygglagen. I länsstyrelsen granskningsyttrande framgår ett antal delar av planen som länsstyrelsen inte godtar, de redovisas övergripande och kortfattat nedan.

Länsstyrelsen bedömer att:

- det inte går att utesluta påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården Mariestad [KR17] till följd av utvecklingsförslag i område 8a.
- planen inte visar att miljö kvalitetsnormerna för vatten enligt 5 kap. miljöbalken kan följas samt att övergripande planering av dagvatten saknas. Länsstyrelsen saknar i avsnitt om miljö kvalitetsnormer för buller en kartläggning av bullersituationen längs E20 samt ställningstaganden utifrån den.

- det inte går att utesluta att det som föreslås i planen medför sådana problem avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion att det i ett senare planeringsskede kan ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Det gäller främst risker i samband med verksamheter och industrier, drivmedelstationer samt klimatrelaterade risker men även buller och geoteknik.
- påverkan på transportinfrastruktur och grön infrastruktur inte är tillräckligt väl utredd samt att det finns ett fortsatt behov av mellankommunal samverkan om bostadsförsörjning.

Länsstyrelsens fullständiga granskningsyttrande redovisas under rubriken *inkomna yttranden och kommunens bemötande*.

Huvudsakliga förändringar av planförslaget efter granskning

Förändringar har främst innefattat kompletteringar och förtydliganden i planens skriftliga redovisning. Bearbetningar har främst skett i kapitlet *värden och hänsyn*, där avsnitten som behandlar miljöfarliga verksamheter och klimatrelaterade risker omarbetats mest. I kapitel värden och hänsyn har ställningstaganden kompletterats eller förtydligats i avsnitten samhällsviktiga verksamheter och anläggningar samt miljö, hälsa och säkerhet. Ytterligare justeringar är viss omarbetad beskrivning av fornlämningar.

Planens inledande kapitel har kompletterats med en beskrivning av hur den föreslagna utvecklingen i Mariestad och den fördjupade översiktsplanen förhåller sig till det strategiska arbetet på delregional nivå och Skaraborgs utvecklingsstrategi. I kapitlet *utvecklingsstrategi* har viss omarbetning gjorts av kommunikationsstrukturens långsiktigt strategiska planeringsprojekt.

Flertalet texter för utvecklingsområden i kapitlet *markanvändning* har kompletterats med beskrivningar av riskaspekter samt påverkan på miljökvalitetsnormer att uppmärksamma inför fortsatt planering.

I planen har markanvändning förändrats i ett område. Det gäller området norr om fångelset som i planen benämns 8a, fastigheten Fiskgjusen 2. Markanvändningens utbredning har anpassats för att inte överlappa byggnadsminnesområdet.

Beskrivningen av strategiskt viktiga frågor att hantera i fortsatta arbeten har kompletterats för att också innefatta behovet av bedömningar av barnets bästa och konsekvenser för barn som bör analyseras i kommande planering.

Miljökonsekvensbeskrivningen är uppdaterad baserat på de genomförda ändringarna av planförslaget.

Inkomna yttranden och kommunens bemötande

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede. Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet enbart framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 5 § PBL).

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Statens geotekniska institut (SGI), Trafikverket och Skogsstyrelsen. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ändring av kommunens översiktsplan. Planförslaget är ambitiöst och väl strukturerat men behöver dock utvecklas enligt nedanstående synpunkter för att den ska ge en god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Länsstyrelsen bedömer berörda riksintressen för kulturmiljövård kan riskera påtagligt skada. I yttrandet har vi tagit upp synpunkter och råd om hur frågan kan avhjälpas.

Länsstyrelsen bedömer att det som föreslås medverkar till att MKN luft enligt 5 kap. MB följs. Länsstyrelsen anser dock att planförslaget behöver bearbetas för att de planerade mark- och vattenanvändning följer MKN-vatten. När det gäller frågan om MKN-buller bör underlaget kompletteras med kartläggning om bullersituationen längs E20 och kommunens ställningstagande utifrån den kartläggningen.

I planförslaget föreslås en omfattande utbyggnad av Mariestad som kan påverka övergripande strukturer i omgivande kommuner. Det finns stora fördelar med att nyttja och bygga vidare på den delregionala samverkan som sker i Skaraborg inom bland annat transportinfrastruktur, gröninфраstruktur samt bostadsförsörjning och energiförsörjning.

Utifrån nu kända förutsättningar kan Länsstyrelsen inte utesluta att det som föreslås i planen medför sådana problem avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion att det i ett senare planeringsskede kan ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Det gäller framför allt frågor som berör risker i samband med verksamheter och industrier, drivmedelstationer samt klimatrelaterade risker.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § miljöbalken)

Mariestads kommun har gjort vissa ändringar i granskningshandlingen för ändrad markanvändning i område 8.a (Fiskgjusen 2). Samrådsförslagets utförliga vägledning med tillhörande illustration har tagits bort. Vägledningen har kortats och anger att kvarteret kan byggas med bostäder OM det tidigt i en planeringsprocess bedöms förenligt med riksintresset för kulturmiljövården.

Sett till risken för påtaglig skada på riksintresset, vilket inte får anses vara utrett i FÖP:en, anser Länsstyrelsen att det är olämpligt att peka ut område 8.a för ändrad markanvändning. Om området ligger kvar inför FÖP:ens antagande blir den vilseledande som vägledande plan.

Länsstyrelsens bedömning från samrådsskedet kvarstår. För område 8.a går det inte att utesluta påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården, Mariestad [KR17]. Byggnation på den aktuella platsen kan riskera att påverka upplevelsen/läsbarheten av fängelsets ursprungliga placering utanför staden. Risk finns även för indirekt visuell påverkan på riksintressets delar öster om Tidån.

Vidare noterar Länsstyrelsen att granskningshandlingen fortsatt pekar ut markanvändning för område 8.a, som i kartans skala ser ut att överlappa fängelsets beslutade byggnadsminnesområde. Byggnation inom byggnadsminnets skyddsområde får inte ske utan tillstånd och att särskilda skäl föreligger. Detta berörs inte i granskningsförslaget.

Länsstyrelsen vill också påminna om att ändrad markanvändning och nybyggnation i Kv. Renen i sin framtida planeringsprocess särskilt måste hantera tillgodoseende av riksintresset för kulturmiljövården.

Miljö kvalitetsnormer

Vatten

Länsstyrelsen anser att kommunen inte har visat i planförslaget att miljö kvalitetsnormerna enligt 5 kap. miljöbalken kan följas.

I samrådet bedömde Länsstyrelsen att planförslaget behövde utvecklas avseende hur planen kan genomföras utan att äventyra att miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomsterna Tidan-Mariestad till Knutstorp och Vänern-Mariestadssjön kan följas.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen (sidan 47) finns risk för märkbart negativa konsekvenser för vattenmiljön eftersom stora ytor som hårdgörs medför att föroreningar i dagvattnet ökar. Vidare att det vid extrema skyfall så kan även väl utbyggda dagvattensystem bli överbelastade med risk för att föroreningar når recipienterna. Det konstateras att det saknas en övergripande planering av dagvattenfrågan.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver komplettera med en övergripande plan för hantering av dagvatten som säkerställer att det finns förutsättningar i form av ytor och stråk för hantering av dagvatten och skyfall. I planförslag hänvisas till framtagande av den här planen i framtiden. Utformningen av bebyggelsen och exploateringsgraden i framtida enskilda detaljplaner kan behöva anpassas för att möjliggöra blå och gröna stråk för dagvatten och klimatanpassning. Justeringar av planförslaget kan också behöva göras för strandnära bebyggelse utmed Tidan för att inte riskera en otillåten försämring av den ekologiska statusen. Ny industrimark föreslås inom ett område som kan översvämmas vid beräknat högsta flöde i Tidan, vilket också skulle kunna medföra negativ påverkan på de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna och ekologisk status för vattenförekomsten.

Länsstyrelsen anser att dessa frågor inte kan hänskjutas till detaljplaneskedet, därför att det då finns en uppenbar risk för att möjligheter byggs bort och att de kumulativa effekterna på vattenmiljön i de olika detaljplaneprocesserna inte beaktas med risk för att miljö kvalitetsnormerna inte följs. En övergripande dagvattenutredning eller plan behöver tas fram innan planen kan antas.

Kommunen behöver också beskriva hur planförslaget påverkar möjligheten att vidta de åtgärder som vattenförvaltningen identifierat och som behöver genomföras för att uppnå miljö kvalitetsmålen för vattenförekomsterna Vänern-Mariestadssjön respektive Tidan-Mariestad till Knutstorp.

I Åtgärdsprogram för vatten 2022-2027 för Västerhavets vattendistrikt anges i motiveringen till kommunernas åtgärd 4: Fysisk planering enligt plan- och bygglagen bland annat att med planmonopolet *följer ett ansvar att i översiktsplaneringen ange övergripande strategier och riktlinjer för kommande planering, lovgivning och tillståndsprövning. En viktig del i översiktsplaneringen är att redovisa vatten som en resurs och tydliggöra att miljö kvalitetsnormerna ska följas enligt föreskrifter. Miljö kvalitetsnormerna utgör en grund för all fysisk planering som sker i kommunen. Kommunerna behöver utifrån en samlad överblick göra avvägningar och prioritera mellan olika anspråk som finns på mark- och vattenområden.*

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Buller

Länsstyrelsen anser att planförslaget behöver kompletteras med en kartläggning av bullersituationen inom planområdet. Kartläggningen ska utgå från bullermätningar och bullerberäkningar. I utredningen ska även förslag till åtgärder för att reducera bullernivåerna redovisas både vad gäller befintliga och planerade bostadsområden och natur- och rekreatiomsområden.

Det saknas även en bullerkartläggning av E20 som omfattas av MKN-buller.

Miljöfarlig verksamhet och Seveso

I samrådet framförde Länsstyrelsen synpunkter på att i riskbedömningen på sid 18 har man utgått ifrån Metsä Tissues gamla gränser. För den pågående utbyggnad av verksamheten som sker idag går fastighetsgränsen längre söderut (vid Marieforsleden) och riskavståndet bör utökas så att hela fastigheten inkluderas. Detta har inte åtgärdats i granskningshandlingarna.

Kommunen har inte heller beaktat följande synpunkter som framfördes vid samrådet:

Riskavståndet på 100 meter runt verksamheten är ett minimiavstånd och där bör området inte vara planlagt för att uppmuntra stadigvarande vistelse för allmänheten. Detta har de frångått när det gäller område 6 och 16, se nedan.

Område 6

Bostäder planeras inom riskhanteringsavstånd för Metsä Tissue. Det är tveksamt om det är en lämplig placering då det inte gjorts någon mer noggrann riskvärdering utan schablonvärden har använts. Inne på Metsäs område i norra delen, vid Tidån finns dessutom deras avloppsreningsanläggning vilken kan orsaka lukt till omgivningen. Detta bör vägas in i planering av bostäder men även för område 6b där det planeras för konferens och hotell.

Område 16

Det planeras för förtätning av bostäder inom riskhanteringsavståndet för Metsä i område 16a. Det är tveksamt om det är en lämplig placering då det inte gjorts någon mer noggrann riskvärdering utan schablonvärden har använts.

Drivmedelstationer

I samrådet hade Länsstyrelsen synpunkter på föreslagen metod för bedömning av skyddsavstånd för drivmedelsstationer. Riskanalysen har inte uppdaterats och denna synpunkt kvarstår, Länsstyrelsen är inte överens med kommunen om skyddsavstånden för drivmedelstationer.

Specifikt handlar det om att riskanalysen hänvisar till MSB:s handbok ”Hantering av brandfarligagaser och vätskor på bensinstationer” från 2015 vad gäller skyddsavstånd. Denna handbok är avsedd som vägledning till brandfarlig vara-lagstiftningen och inte för samhällsplanering. I samhällsplaneringen kan det vara nödvändigt att se till längre tidsperspektiv inkl. framtida förändringar och ta höjd för osäkerheter i större omfattning. Vidare utgår de avstånd som handboken presenterar från exempelvis att marken är plan och handboken beskriver att vid höjdskillnader kan både längre och kortare avstånd krävas. Sammantaget anser därför inte Länsstyrelsen att handboken är tillämplig som generell vägledning inom samhällsplaneringen eftersom det kan leda till en icke-robust (sårbar) planering.

Olycksrisk industri

I samrådet framförde Länsstyrelsen också synpunkter på hänsyn till olyckor i industri. Även denna synpunkt kvarstår och innebär att Länsstyrelsen bedömer att riskidentifieringen i detta avseende är bristfällig. Specifikt handlar synpunkten om att riskanalysen har ett fokus på enbart på brandfarliga gaser och vätskor. Det kan dock även finnas anläggningar med giftig gas som kan ha påverkan på samhällsplaneringen. Giftig gas kan orsaka längre konsekvensavstånd än brandfarlig gas. Exempelvis har ”Kling Glass” inte studerats i riskanalysen, men det är en anläggning som kan ha en kylanläggning med ammoniak som, beroende på hur anläggningen är utformad, kan påverka omgivningen. Fler exempel kan finnas. Kommunen behöver beskriva hur de säkerställt identifieringen av anläggningar med giftiga gaser, t.ex. större kylanläggningar.

I riskanalysen har inte heller Korstorp/batterifabriken tagits med eftersom det inte finns några konkreta uppgifter kring den. Vi anser dock att kommunen borde göra en viss bedömning ändå eftersom FÖP:en ska vara vägledande för framtida planering. Då borde det finnas något att förhålla sig till så att man inte planerar t ex bostäder eller andra olämpliga verksamheter i närheten.

Geoteknik

Länsstyrelsens har begärt synpunkter från Statens geotekniska institut som lämnade ett yttrande daterade 2024-03-20 som redan har skickats till kommunen.

Här nedan är ett utdrag från SGI:s yttrande;

Geologiska och geotekniska förutsättningar i kommunen

Topografin inom planområdet är relativt plan och enligt SGU:s jordartskarta består de ytliga jordlagren av sandig morän, berg samt större lerområden. Enligt statligt planeringsunderlag finns det områden inom kommunen med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, erosionsrisk längs med vattendrag samt förutsättningar för kvicklera.

SGI:s synpunkter

SGI anser att en översiktsplan ska innehålla en översiktlig beskrivning både av geologiska och geotekniska förutsättningar inom kommunen samt en beskrivning av vilka geotekniska risker (ras, skred, erosion) som kan ha betydande inverkan på den strategiska planeringen. Kända riskområden bör redovisas i karta.

SGI lämnade flera synpunkter i samrådet och ser att kommunen har arbetat in flera av synpunkterna i planen. I planen finns ett kapitel ”erosion, ras och skred” som översiktligt beskriver planeringsunderlag och stabilitet i jord och berg inom planområdet. Under kapitlet finns även ställningstaganden avseende geotekniska säkerhetsfrågor. SGI har kvarstående synpunkter och rekommenderar kommunen att nedanstående punkter hanteras i planen.

- Sidan 65 ”SGU:s kartläggning över strandnära akksamhetsområden visar att förutsättningar för ras och skred i finkornig jordart finns längs med Tidans och Vänerns strandområden”.
 - SGI:s synpunkt: Kartan är ett bra planeringsunderlag och är baserad på jordart och marklutning. Det kan vara bra att i planen förtydliga att underlaget är översiktligt inte tar hänsyn till markens tekniska egenskaper och att det kan finnas fler områden som behöver utredas avseende stabilitet i jord vid planläggning för att skapa beredskap för det.
- Sidan 65 ”Förekomst av kvickleror kan också öka risken för jordskred.”
 - SGI:s synpunkt: Förekomst av kvicklera påverkar inte sannolikheten för att skred kan inträffa, däremot kan konsekvenserna vid ett skred bli stora då ett större område kan dras med även om initialskedet är litet. För att verifiera att kvicklera faktiskt finns krävs fält- och laboratorieundersökningar vilket kan vara bra att förtydliga i planen.
- Bergstabilitet bör också belysas i dokumentet då dessa områden inte framgår i SGU:s karta över akksamhetsområden. Exempelvis kan en jordartskarta tillsammans med topografiska kartor vara ett bra underlag

för att identifiera vilka frågor inom både berg och jord som behöver beaktas.

- MSB har utfört en översiktlig stabilitetskartering i Mariestad och enligt MSB finns flera områden till exempel längs med Tidan som inte kan klassas som tillfredställande stabilt eller områden som är otillräckligt utrett. MSB rekommenderar att detaljerad stabilitetsutredning i dessa områden och det är viktigt att dessa områden lyfts i den fördjupade översiktsplanen och att det lyfts en strategi för hur dessa områden ska hanteras.
- SGI anser också att de geologiska förutsättningarna och de geotekniska riskerna bör belysas under respektive utvecklingsområde 1-18 sidorna 72-125 i dokumentet tillsammans med strategier för hur de ska hanteras i kommande skeden.

Klimatförändringar och tidsaspekter

SGI noterar att det i planen finns utpekade utvecklingsområden med förutsättningar för översvämningar. Det bör belysas att översvämningförebyggande åtgärder, till exempel uppfyllnader och vallar, kan medföra geotekniska konsekvenser vilket behöver beaktas. Detta gäller både befintlig och tillkommande bebyggelse. Detta bör också belysas under kapitalet ”översvämning och andra klimatrelaterade risker”.

Kommunens ställningstaganden s. 67

SGI rekommenderar att några av ställningstagandena förtydligas:

Punkt 1: ”I fortsatt planering som berör ett akksamhetsområde ska en platsspecifik bedömning av markens geologiska och geotekniska förhållanden alltid utföras.”

SGI anser att det bör framgå av översiktsplanen att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras en geoteknisk bedömning. Klimatförändringarnas effekter på stabilitetsförhållanden behöver även ingå i den bedömningen. Om ett akksamhetsområde finns i eller i anslutning till planen krävs vanligtvis en geoteknisk stabilitetsutredning.

Punkt 4: ”Markstabilitetsproblem bör i första hand avhjälpas med naturbaserade lösningar, såsom etablering av ny eller bevarande av befintlig vegetation.”

SGI rekommenderar att kommunen tar upp naturbaserade lösningar under ett eget kapitel i dokumentet där strategin kring naturbaserade lösningar kan beskrivas. Ställningstagandet bör förtydligas då stabilitetsproblem generellt sätt inte går att åtgärda med enbart vegetation. Däremot finns många exempel på naturbaserade lösningar avseende erosionsskydd som på olika sätt kan utformas med vegetation.

Länsstyrelsen delar SGI:s synpunkter. Vi anser också att det är positivt att kommunen redan lyft många geotekniska säkerhetsfrågor i planförslaget men anser samtidigt att kommunen behöver arbeta in ovan skrivna synpunkterna i planförslaget.

Mellankommunala frågor

I planförslaget föreslås en omfattande utbyggnad av Mariestad som kan påverka övergripande strukturer i omgivande kommuner. Länsstyrelsen anser att påverkan på transportinfrastruktur och grön infrastruktur inte är tillräckligt väl utrett i planen och att övergripande analyser och överenskommelser kommer behövas i den fortsatta planeringen. Länsstyrelsen ser även behov av fortsatt mellankommunal samverkan i frågor som rör bostadsförsörjningen, det vill säga både utveckling av befintligt bostadsbestånd och nyproduktion. Det finns stora fördelar med att nyttja och bygga vidare på den delregionala samverkan som sker i Skaraborg inom bland annat bostadsförsörjning och energiförsörjning

Kommunens bemötande

Kommunens bedömning är att området norr om gamla fängelset (område 8a) är lämplig att utveckla under förutsättning att bland annat hänsynstagande och anpassning sker till riksintresset för kulturmiljövården och byggnadsminnet. Beskrivningen i planen har justerats i antagandehandlingen. Kommunen understryker och tydliggör behovet av anpassning för att inte riskera påverka upplevelsen/läsbarheten av fängelset negativt. Markanvändningens utbredning har anpassats till beslutat byggnadsminnesområde så det inte överlappas.

Kommunen delar länsstyrelsens bedömning att ändrad markanvändning och nybyggnation i kv. Renen i framtida planeringsprocess särskilt måste hantera tillgodoseende av riksintresse för kulturmiljövården. Detta framgår av den vägledande texten för kvarteret Renen som anger att bebyggelsens material, skala och lokalisering inom kvarteret behöver anpassas till områdets höga kulturmiljövården.

Kommunen delar bedömning om behovet av övergripande planering för miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomsterna Tidan-Mariestad till Knutstorp och Vänern-Mariestadsjön. Kommunen anger i planen ställningstaganden om att kommunen ska fullfölja de åtgärder som beskrivs i gällande och kommande åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt och att det ska ske arbete med åtgärdsprogram eller liknande kopplat till miljö kvalitetsnormerna för Tidan och Mariestadsjön. Kommunens bedömning är att det redan idag föreligger åtgärdsbehov för att uppnå god ekologisk och kemisk status för berörda vattenförekomster. Framtagandet av den fördjupade översiktsplanen aktualiserar därmed inte ensamt behovet av kommunalt åtgärdsprogram. Kommunen ska samordna övergripande arbete med miljö kvalitetsnormerna och detaljplaneläggning av nya områden.

Kommunen delar bedömningen att hantering av dagvatten och skyfall är viktiga och att det framledes behöver säkerställas ytor och stråk för detta. Vidare bedömer kommunen att detta arbete kan och bör ske i efterföljande planeringsarbeten. Kommunen har justerat med förtydliganden i ställningstagandena. Hantering och konsekvenser för dagvatten och skyfall vid planering och exploatering kan vara relativt komplext och omfatta stora geografiska områden eftersom uppströms och nedströms rinnvägar och ytor behöver studeras. Kommunen bedömer att stora helhetsgrepp för dagvatten och skyfallsplanering är av stor vikt när staden förtätas och utvidgas och att det vid till exempel programplanering är lämpligt att utreda dessa frågor i ett helhetsperspektiv. Kommunen anser att detta framgår av planen. Den fördjupade översiktsplanen anger inriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och ger vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas. Planen är mycket översiktlig och redovisar principiella inriktningar och ställningstaganden om till exempel bebyggelseutveckling, planen redovisar behov av vidare planerings- och utredningsarbeten för att klarlägga och fastslå lämplig utveckling.

Kommunen delar bedömningen att en övergripande plan bättre kan hantera kumulativa effekter på vattenmiljön än vad som går att hantera i respektive detaljplan. Kommunen delar inte bedömningen att en övergripande dagvattenutredning respektive skyfallsutredning behöver tas fram innan planen kan antas.

Kommunen bedömer att det finns god kunskap och kännedom om hantering av buller i ett fortsatt utvecklingsarbete. Kommunen har rutiner för att identifiera och hantera buller från spårtrafik och vägar samt externt industribuller i samband med detaljplaneläggning. Generellt är bedömningen att buller i den byggda miljön kan hanteras på ett bra sätt vid detaljplaneläggning och för prövning av ny bebyggelse finns rekommenderade riktvärden som ska följas. Kommunen bedömer att frågan om buller är tillräckligt väl hanterad i den fördjupade översiktsplanen. Väg E20 omfattas av 4 § förordning (2004:675) om omgivningsbuller. Trafikverket är ansvarig för kartläggning och framtagande av strategiska bullerkartor som visar bullersituationen. Kommunen bedömer det inte som nödvändigt att infoga kartläggningen av omgivningsbuller däremot har planen kompletterats med informationen om att väg E20 omfattas av 4 § förordning (2004:675) om omgivningsbuller.

I riskbedömning (WSP 2023-05-02) som utgör underlag till granskningshandlingen (s. 18 riskbedömning) redovisas på kartillustrationen (figur 5) att riskhanteringsavståndet om 100 meter från Metsä Tissues fastighetsgräns (fastigheten Gärdet 4:2) till delar ligger inom södra delen av område 6.a. vid överlagring av mark- och vattenanvändningskarta i planen. Till kartillustrationen (figur 5) anges att det redovisade berörda området för riskhanteringsavstånd inte är exakt utan endast en ungefärlig representation. Kartillustrationen i riskbedömningen har uppdaterats (WSP 2024-04-11) med en exakt utbredning av 100 meter från fastighetsgräns tillhörande Metsä Tissue. I denna redovisning framgår att område 6.a ligger strax utanför riskhanteringsområdet. Figur 5 i den uppdaterade riskutredningen har även uppdaterats för att omfatta Metsä Tissues aktuella fastighetsgränser.

I planen har information lagts till om att det finns en avloppsreningsanläggning på Metsä Tissue som kan orsaka lukt till omgivningen om att det kan behöva utredas i vidare planeringsarbete.

Den vägledande beskrivningen för område 16.a, Del av Nya staden 3:1, har kompletterats med beskrivning att området ligger inom riskhanteringsavstånd för Metsä Tissue och att särskild riskutredning behöver tas fram i kommande detaljplanearbete.

Riskbedömningen som utgör bilaga till planen har uppdaterats med förtydligande resonemang avseende riskhanteringsavstånd till drivmedelstationer. Riskbedömningen är generell och tar inte hänsyn till plats-specifika och lokala förutsättningar och därmed anses det lämpligt att föreslå generella riskhanteringsavstånd till drivmedelstationer. Avstånden måste anpassas i vidare planeringsarbeten när specifika och lokala förutsättningar är kända, för såsom till exempel höjdskillnader. Med hänsyn till dessa skillnader i lokala förutsättningar som kan förekomma rekommenderas ett generellt riskhanteringsavstånd på 50 meter till bensinstationer. Om en planläggning sker inom minst 50 meter från drivmedelsanläggning ska riskerna studeras vidare med avseende på lokala förutsättningar.

Länsstyrelsens samrådsyttrande avseende identifiering av riskverksambeter har föranlett en genomlysning av riskbedömningen (WSP) med fokus på avgränsning och urval av verksambeter (uppdaterad 2024-04-11). För att identifiera verksambeter med storskalig kemikaliehantering som kan medföra riskpåverkan på omgivning har följande typer av verksambeter undersökts: verksambeter med tillstånd för hantering av brandfarliga och explosiva varor som har identifierats av Räddningstjänsten Skaraborg, Sevesoklassade verksambeter i Mariestads kommun samt verksambeter som har identifierats som miljöfarliga av miljöenheten, Mariestads kommun. Underlaget från miljöenheten, Mariestads kommun innehåller tillståndspliktiga verksambeter samt verksambeter som inte är tillståndspliktiga men som bör beaktas utifrån miljösynpunkt. Identifiering av större kylanläggningar har skett genom underlag från miljöenheten över verksambeter med aggregatförd köldmedia samt genom förfrågan till Räddningstjänsten Skaraborg och Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Efter genomlysning enligt ovan med fokus på avgränsning och urval av verksambeter så antas även den icke tillståndspliktiga verksambeten Kling glass, med dess kylanläggning som innehåller ammoniak, innebära att riskhanteringsavstånd är motiverat. Riskbedömningen anger ett schablonmässigt avstånd på 1 000 meter från kylanläggningen som är baserat på MSB:s skrift Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering, 2017. Det ansatta riskhanteringsavståndet bedöms vara väl konservativt då avståndet är baserat på ämnet klorgas som är avsevärt mer giftigt än ammoniak. För att säkerställa ett verksambetsanpassat riskhanteringsavstånd till Kling glass är fördjupade studier nödvändiga. I riskbedömningen och den fördjupade översiktsplanen anges tydligt att de angivna riskhanteringsavstånden baseras på det vid framtagandet angivna förutsättningarna och på en nulägesbild av de aktuella verksambeterna. I samband med vidare planläggning bör därav en ny riskinventering genomföras.

För den planerade battericellsfabriken i Korstorp som väntas utgöra Sevesoverksambet anges inga riskhanteringsavstånd eftersom det inte finns några uppgifter om vilka miljöfarliga ämnen som kommer hanteras på området vid planens framtagande. Ansökan om miljötillstånd har vid planens upprättande inte lämnats in men väntas enligt uppgift ske inom kort. Kommunen bedömer att det är olämpligt att i planen föregå miljöprovningen och vilka miljöfarliga ämnen som ges tillstånd att hanteras. Kommunens bedömning är att planen uttrycker ställningstaganden som säkerställer att ingen oförenlig utveckling sker i närområdet till Korstorp och som kan komma i konflikt med den framtida battericellsverksambeten. Kommunens ställningstagande är mycket tydligt att det är viktigt att området för battericellsfabriken skyddas mot åtgärder som kan skada dess möjlighet att nyttjas för avsett ändamål. I framtida aktualisering av översiktsplanen, när battericellsfabriken har etablerats finns uppgifter om verksambeten som kan användas för att beskriva ett riskhanteringsavstånd.

Kommunen delar bedömningen att utbyggnaden enligt planen kommer innebära behov av utbyggd transportinfrastruktur och att det är en mellankommunal liksom regional och statlig fråga som behöver fortsatt hanteras.

Synpunkter från Statens geotekniska institut bemöts under SGI:s fullständiga yttrande.

Lantmäterimyndigheten

Lantmäteriet har av nedanstående skäl inte granskat den aktuella översiktsplanen och lämnar därför inga synpunkter. Lantmäterimyndigheten har ingen lagstadgad skyldighet att granska översiktsplaner och dessa berör normalt sett endast indirekt Lantmäteriets kommande arbete. Många av de ställningstaganden som beskrivs i översiktsplaner kommer i och för sig att innebära förändringar i fastighetsindelningen eller att fastighetsanknutna rättigheter (servitut, ledningsrätter, gemensamhetsanläggningar etcetera) kommer att bildas eller ombildas. Omfattningen av dessa behov kommer dock att konkretiseras i senare skeden, till exempel då områden detaljplanläggs. Lantmäteriet genomför däremot granskning i detaljplaneprocessen.

Kommunens bemötande

Noteras.

Trafikverket

Faunapassage E20 och viltstråk

Trafikverket noterar att grönstråk har lagts till i markanvändningskartan för Tätortsutvidgning Norr kopplat till viltpassagen över E20, och att detta även har förtydligats i text. I granskningshandlingen under Tätortsutvidgning Norr (s. 76) beskrivs faunapassagen över E20 som en del av den grönstruktur som korsar Tätortsutvidgning Norr och förbinder större grönområden med varandra, vilket Trafikverket ser positivt på.

I den fortsatta planeringen blir det viktigt att säkerställa att de viltstråk som passerar över faunapassagen behålls, så att bronns funktion inte går förlorad. Djurens möjlighet till passage genom det nya exploateringsområdet får inte förstöras genom allt för tät exploatering. Stråket behöver ha tillräcklig bredd och vara tillräckligt skyddat mot ljus- och ljudstörningar för att det ska vara attraktivt som passagestråk.

Riksintressen och funktionellt prioriterat vägnät

Kommunen har i samrådsredogörelsen beskrivit att de kommer ta hänsyn till riksintressen för kommunikationer i vidare planeringsarbeten och inom ramen för till exempel detaljplanering anpassa bebyggelse för att inte påverka riksintresset. Trafikverket noterar att kommunen har förtydligat i granskningshandlingen att Kinnekullebanan endast utgör riksintresse norrut från Mariestads station. Trafikverket anser även att en text om funktionellt prioriterat vägnät bör införas i handlingarna, se mer information i Trafikverkets samrådsyttrande.

Geoteknik, dagvatten och skyfall

Trafikverket anser att det är positivt att kommunen har utvecklat resonemanget kring risken för ras och skred inom planområdet och på vilket sätt det behöver beaktas i det fortsatta planarbetet. Trafikverket vill fortsatt poängtera att den totala mängden av ny hårdgjord yta inte får medföra en förvärrad negativ påverkan på statlig infrastruktur i form av översvämningar.

Fysisk planering, trafikutredningar och trafikstrategier

Kommunen har tydligare motiverat planförslagets ianspråktagande av mark i granskningshandlingen. Kommunen beskriver även i samrådsredogörelsen att de i efterföljande arbete avser att ta fram en mobilitetsutredning för staden som en fördjupning av den långsiktiga och strategiska trafikplaneringen samt arbeta med en utbyggnadsordning, vilket Trafikverket anser är positivt.

Trafikverket anser att kommande mobilitetsutredning behöver undersöka närmare hur den föreslagna markanvändningen påverkar den statliga infrastrukturen, i synnerhet trafikplatserna på E20 och riksintresset för kommunikationer. I kommande planprogram och detaljplaner blir det även viktigt att kommunen tar fram trafikutredningar och analyser som redovisar områdenas påverkan på den statliga infrastrukturen samt vilka brister och åtgärdsbehov som kan uppstå till följd av detta.

Trafikverket vill fortsatt prioritera vikten av en trafikstrategi för att tydliggöra kommunens målsättningar och prioritering mellan transportslagen vid konkurrens om utrymmet i den växande staden.

Ny trafikplats på E20

Kommunen har förtydligat i granskningshandlingen vad som menas med en planskild koppling över E20 från Marieforsleden till det östra utvecklingsområdet och en trafikplats på E20 norr om Rattugglan. Kommunen beskriver att det handlar om en koppling i samma läge – i första hand planskild över E20 men i andra hand en ny trafikplats på E20 om behovet uppstår på sikt. Detta för att avlasta befintliga trafikplatser i det fall som trafiken från verksamhetsområdet Sandbäcken och Tätortsutvidgning öster innebär en för stor belastning på befintliga trafikmot.

Som nämndes i Trafikverkets samrådsyttrande är Trafikverkets ställningstagande att E20 förbi Mariestad byggs om nu och att en eventuell trafikplats inte finns med i genomförda ÅVS:er eller kommande planer. Trafikverket har även i tidigare dialog med kommunen framfört att en trafikplats i det läget skulle hamna för nära övriga trafikplatser, och att kommunen behöver hantera trafiken på andra sätt. Som nämndes i samrådsyttrandet finansieras åtgärder på statlig infrastruktur till följd av kommunal exploatering generellt sett inte genom nationell eller regional infrastrukturplan. Om en trafikplats vid Rattugglan efter fortsatt utredning skulle bedömas som lämplig trots det korta avståndet mellan befintliga trafikplatser, behöver den därför sannolikt bekostas med 100 % medfinansiering av kommunen.

Kinnekullebanan – vägkopplingar, passager och stängsling

Kommunen har sedan samrådsskedet förlängt den nya vägkopplingen från Göteborgsvägen och Stockholmsvägen vidare genom Katthavet och upp till Strandvägen på norra sidan om Kinnekullebanan. En ny vägkoppling mellan Nygatan/Strandvägen/Bergsgatan är också inlagd, vilken även den korsar Kinnekullebanan. Trafikverket förutsätter att vägkopplingarna är schematiskt ritade och syftar till att korsa Kinnekullebanan via befintlig plankorsning på Katthavsvägen.

Kommunen har i granskningshandlingen förtydligat att det är tre nya gång- och cykelpassager över Kinnekullebanan som föreslås. Den ungefärliga placeringen av dessa har också markerats ut i granskningshandlingen på illustrationskartorna för respektive område. En passage har markerats ut mellan Tåtortsutvidgning Norr och Snapen, och två mellan Katthavet och centrum: den ena i Västra Katthavet som Trafikverket sedan tidigare har gjort en funktionsutredning på, och den andra i Östra Katthavet som är en ny placering.

Trafikverket noterar även att den nya vägkopplingen till Göteborgsvägen korsar Kinnekullebanan. Trafikverket bygger inga nya korsningar i plan idag utan enbart planskildheter. I det fall som det blir aktuellt att gå vidare med de planskilda gång- och cykelpassagerna i Östra Katthavet eller Snapen, eller den planskilda vägkopplingen till Göteborgsvägen, behöver funktionsutredningar tas fram för att utreda de tekniska förutsättningarna för genomförandet. Trafikverket behöver normalt sett bygga planskilda järnvägspassager, men kostnaden för utredningar och byggnation tillfaller kommunen.

I illustrationskartan för Katthavet har ett gång- och cykelstråk lagts till hela vägen utmed Kinnekullebanan. I det fall som det blir aktuellt att gå vidare med stråket behövs dialog mellan kommunen och Trafikverket med avseende på närheten till järnvägen.

För övrig information hänvisar Trafikverket till sitt samrådsyttrande.

Kommunens bemötande

Kommunen tar med sig synpunkterna kopplat till faunapassagen vidare i fortsatta planeringsarbeten i området.

Planen har kompletterats med ställningstagande att det vid planering ska säkerställas att nationell och regional kommunikationsstruktur kan utvecklas.

Kommunen har förståelse för Trafikverkets uppfattning om att det vid genomförande av planen inte får medföra en förvärrad negativ påverkan i form av översvämningar på statlig infrastruktur och kommer omhänderta detta i vidare planeringsarbeten.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2024-03-27 (§ 97) beslutat om uppdrag att ta fram ett trafikprogram (motsvarar mobilitetsutredning). Kommunen avser involvera och samråda med Trafikverket i arbetet med framtagandet av trafikprogrammet. Kommunen noterar synpunkterna om redovisning av påverkan på statlig infrastruktur och tar med det i fortsatt arbete. Kommunen delar bedömningen att det är viktigt att i fortsatta arbeten redovisa trafikkapacitet och trafiksäkerhet genom trafikutredningar i samband med program- och detaljplanering.

Kommunen noterar att Trafikverkets bedömning baseras på tidigare planering och prognoser för utveckling genom att hänvisa till aktuell vägplan för väg E20 och tidigare genomförda åtgärdsvalstudier (ÅVS). Kommunen har sedan oktober 2022 genom beslut i kommunstyrelsen antagit ett nytt mål om befolkningsutveckling vilket utgör planeringsförutsättning för den fördjupade översiktsplanen men som inte varit gällande för vägplanen eller Trafikverkets ÅVS:er. Befolkningsmålet som innebär att kommunen planerar för 40 000 invånare år 2040 innebär en stor ökning jämfört med dagens cirka 25 000 invånare. Utvecklingen av infrastrukturen för arbetspendling, transporter med mera är en väldigt viktig del och därav har även kommunen parallellt med den fördjupade översiktsplanens framtagande beslutat om att genomföra ett strategiskt trafikförsörjningsarbete (trafikprogram). Kommunen kommer jobba vidare med frågan om framtida trafikplats i anslutning till Rattugglan och klarlägga behov, begränsningar, möjligheter med mera. I det fortsatta arbetet kommer även finansiering och eventuellt behov av antal klargöras.

Kommunikationsstråken i utvecklingsstrategikartan är schematiska och visualiserar viktiga befintliga stråk samt förslag på nya stråk som väntas bli strategiskt viktiga när staden växer. Kommunikationsstråket som är en förlängning av Mariagatan mot Katthavsvägen och Strandvägen syftar till att i större utsträckning än idag att avlasta centrum. Det kommunikationsstråk som löper i östlig riktning avser inte Bergsgatan utan en potentiell koppling mellan Vänergatan/Lyckans väg och Katthavsvägen som kan koppla samman Katthavet och centrum med norra Mariestad. Kopplingen har idag planstöd i gällande detaljplaner men är inte genomförd. Kartan har justerats till antagande för att förtydliga detta.

De passager som korsar Kinnekullebanan i illustrationskartorna i Katthavet och Tätortsutvidgningsområde Norr bör betraktas som ungefärliga placeringar. I fortsatta arbeten med planprogram eller strukturplaner för Katthavet och Tätortsutvidgningsområde Norr kommer frågan om lämplig lokalisering av passager hanteras vidare. Planen har förtydligats med att slutlig placering och utformning ska studeras vidare i fortsatta planeringsarbeten. Kopplingen mellan Göteborgsvägen och Mariagatan är en strategiskt viktig koppling för att avlasta centrum men där flera komplexa förutsättningar råder, kopplingen hanteras vidare i fortsatta arbeten såsom i det trafikprogram som kommunen beslutat att ta fram.

Kommunen har en pågående dialog med Trafikverket om att vidare klargöra förutsättningarna för att möjliggöra ett gång- och cykelstråk söder om järnvägen i Katthavet. En viktig fråga att klargöra för fortsatt arbete är Trafikverkets krav på avstånd till järnvägen.

SGI

SGI anser att en översiktsplan ska innehålla en översiktlig beskrivning både av geologiska och geotekniska förutsättningar inom kommunen samt en beskrivning av vilka geotekniska risker (ras, skred, erosion) som kan ha betydande inverkan på den strategiska planeringen. Kända riskområden bör redovisas i karta.

SGI lämnade flera synpunkter i samrådet och ser att kommunen har arbetat in flera av synpunkterna i planen. I planen finns ett kapitel ”erosion, ras och skred” som översiktligt beskriver planeringsunderlag och stabilitet i jord och berg inom planområdet. Under kapitlet finns även ställningstaganden avseende geotekniska säkerhetsfrågor. SGI har kvarstående synpunkter och rekommenderar kommunen att nedanstående punkter hanteras i planen.

Redovisning av geologiska och geotekniska förutsättningar

- Sidan 65 ”SGU:s kartläggning över strandnära akksamhetsområden visar att förutsättningar för ras och skred i finkornig jordart finns längs med Tidans och Vänerns strandområden”.
 - SGI:s synpunkt: Kartan är ett bra planeringsunderlag och är baserad på jordart och marklutning. Det kan vara bra att i planen förtydliga att underlaget är översiktligt inte tar hänsyn till markens tekniska egenskaper och att det kan finnas fler områden som behöver utredas avseende stabilitet i jord vid planläggning för att skapa beredskap för det.
- Sidan 65 ”Förekomst av kvickleror kan också öka risken för jordskred.”
 - SGI:s synpunkt: Förekomst av kvicklera påverkar inte sannolikheten för att skred kan inträffa, däremot kan konsekvenserna vid ett skred bli stora då ett större område kan dras med även om initialskedet är litet. För att verifiera att kvicklera faktiskt finns krävs fält- och laboratorieundersökningar vilket kan vara bra att förtydliga i planen.
- Bergstabilitet bör också belysas i dokumentet då dessa områden inte framgår i SGUs karta över akksamhetsområden. Exempelvis kan en jordartskarta tillsammans med topografiska kartor vara ett bra underlag för att identifiera vilka frågor inom både berg och jord som behöver beaktas.
- MSB har utfört en översiktlig stabilitetskartering i Mariestad och enligt MSB finns flera områden till exempel längs med Tidån som inte kan klassas som tillfredställande stabilt eller områden som är otillräckligt utrett. MSB rekommenderar att detaljerad stabilitetsutredning i dessa

områden och det är viktigt att dessa områden lyfts i den fördjupade översiktsplanen och att det lyfts en strategi för hur dessa områden ska hanteras.

- SGI anser också att de geologiska förutsättningarna och de geotekniska riskerna bör belysas under respektive utvecklingsområde 1-18 sidorna 72-125 i dokumentet tillsammans med strategier för hur de ska hanteras i kommande skeden.

Klimatförändringar och tidsaspekter

SGI noterar att det i planen finns utpekade utvecklingsområden med förutsättningar för översvämningar. Det bör belysas att översvämningsskyddande åtgärder, till exempel uppfyllnader och vallar, kan medföra geotekniska konsekvenser vilket behöver beaktas. Detta gäller både befintlig och tillkommande bebyggelse. Detta bör också belysas under kapitlet ”översvämning och andra klimatrelaterade risker”

Kommunens ställningstaganden s. 67

SGI rekommenderar att några av ställningstagandena förtydligas:

Punkt 1: *”I fortsatt planering som berör ett akksamhetsområde ska en platsspecifik bedömning av markens geologiska och geotekniska förhållanden alltid utföras.”*

SGI anser att det bör framgå av översiktsplanen att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras en geoteknisk bedömning. Klimatförändringarnas effekter på stabilitetsförhållanden behöver även ingå i den bedömningen. Om ett akksamhetsområde finns i eller i anslutning till planen krävs vanligtvis en geoteknisk stabilitetsutredning.

Punkt 4: *”Markstabilitetsproblem bör i första hand avhjälpas med naturbaserade lösningar, såsom etablering av ny eller bevarande av befintlig vegetation.”*

SGI rekommenderar att kommunen tar upp naturbaserade lösningar under ett eget kapitel i dokumentet där strategin kring naturbaserade lösningar kan beskrivas. Ställningstagandet bör förtydligas då stabilitetsproblem generellt sätt inte går att åtgärda med enbart vegetation. Däremot finns många exempel på naturbaserade lösningar avseende erosionsskydd som på olika sätt kan utformas med vegetation.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ser SGI positivt på att kommunen redan lyft många geotekniska säkerhetsfrågor i planen men rekommenderar kommunen att även arbeta in ovan skrivna rekommendationer i den fördjupade översiktsplanen.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och har bearbetat planens avsnitt Erosion, ras och skred utefter SGI:s inkomna synpunkter.

Kommunen har förtydligat avsnittets första ställningstagande för att tydliggöra att en bedömning av markens geologiska förutsättningar och geotekniska risker alltid ska utföras i detaljplanering, även utanför aktsambetsområden. Ställningstagandet lyder: I fortsatt planering ska en platsspecifik bedömning av markens geologiska förutsättningar och geotekniska risker alltid utföras.

Vidare har även det tredje ställningstagandet reviderats med anledning av SGI:s synpunkt att stabilitetsproblem generellt sett inte går att åtgärda med enbart vegetation. Ställningstagandet har reviderats till att erosion om möjligt i första hand bör avhjälpas med naturbaserade lösningar, såsom etablering av ny eller bevarande av befintlig vegetation.

Planen har reviderats i enlighet med SGI:s synpunkter gällande beskrivningen av kvickleror. Vidare har planen kompletterats med beskrivning av de två områden som MSB:s stabilitetskartering visar inte kan klassas som tillfredsställande stabila eller är otillräckligt utredda. Planen har även kompletterats med beskrivning av bergstabilitet.

Under rubriken Bedömning av risk beskriver kommunen att de i planen beskrivna planeringsunderlagen är översiktliga underlag som kommunen ska använda för översiktliga analyser i planprocessens tidiga skeden. Kommunen säkerställer en god hantering av risker genom ställningstagandet att det i fortsatt planering alltid ska göras en platsspecifik bedömning av geologiska förutsättningar och geotekniska risker.

På grund av planens tydliga ställningstagande att geologiska förutsättningar och geotekniska risker alltid ska bedömas vid exploatering bedömer kommunen att dessa frågor hanteras tillfredsställande. Kommunen gör bedömningen att det därför inte är nödvändigt att beskriva de geologiska förutsättningarna och de geotekniska riskerna under respektive utvecklingsområde.

Planen har kompletterats med en beskrivning att översvämningsförebyggande åtgärder kan medföra geotekniska konsekvenser vilket behöver beaktas. Detta beskrivs i inledningen i avsnittet Klimatrelaterade risker där översvämnning till följd av skyfall och stigande vattennivåer, erosion, ras och skred samt värmebölja ingår.

Skogsstyrelsen

Vi har några kommentarer kring det vi hade synpunkter på vid förra samrådstillfället. Det står fortfarande felaktigt att åtgärder som kan skada ett biotopskyddsområde kräver dispens från länsstyrelsen. Det stämmer för Tidans kvillar eftersom Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Men för Rösslingen är Skogsstyrelsen tillsynsmyndighet och det är därmed hos oss som dispens söks.

Informationen om vem som beslutat och beviljar dispens behöver rättas eller helt strykas.

Nyckelbiotoperna ligger kvar som egen rubrik. Det blir tydligare om det ligger under rubriken värdekärna men det finns inga felaktigheter i att det står kvar som det gör. I övrigt har Skogsstyrelsen inte läst planen på nytt.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna och ursäktar att felaktiga uppgifter lämnats kring vilka revideringar som gjort till granskningshandling. Till antagandehandling har felaktigheterna kopplat till biotopskyddsområde rättats till. Planförslaget har också reviderats så att nyckelbiotoper redovisas tillsammans med värdekärnor.

Luftfartsverket

I översiktsplanen nämns ingenting vad gäller höga objekt som kan vara till hinder för civil luftfart. Detta bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att LFV remitteras i dessa ärenden.

LFV vill påminna kommunen om att följande gäller för civil luftfart:

Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, vindkraftverk, konstverk etc. som är 20 meter eller högre över mark eller vattenyta ska remitteras till LFV.

Vi vill påminna om att hindermarkering ska ske i enlighet med Transportstyrelsens föreskrifter, TSFS 2013:9 (omtryck av 2010:155). I de fall som hinderytor enligt ICAO Annex 14 genomträngs, ska TSFS 2010:135 följas.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar informationen. Till antagandehandling har planförslaget kompletterats med information att objekt som är högre än 20 meter i förhållande till omgivande mark- eller vattenyta och som ingår i kommunala planer eller bygglösningar ska remitteras till Luftfartsverket.

Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämndens beslut

1. Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att förslaget till fördjupad översiktsplan utgör en god grund för den fortsatta samhällsplaneringen i och omkring Mariestads tätort.
2. Miljö- och byggnadsnämnden lämnar vidare följande synpunkter:

Natur- och rekreationsvärden

Miljö- och byggnadsnämnden anser det viktigt att de styrande dokumenten ger tydlig vägledning om de principer som är tänkt att råda för samhällsutvecklingen, något som bör vara en del av den fysiska planeringens syfte. I Mariestads kommun har ambitionen varit att sammanföra dessa principer i översiktsplanen.

Den nu föreslagna fördjupade översiktsplanen för Mariestads tätort kommer att ersätta nu gällande kommunövergripande översiktsplan (antagen 2018) inom det aktuella planområdet. Därmed upphör ställningstaganden i översiktsplanen att gälla avseende Mariestads tätort, med omgivning, enligt planavgränsningen.

Den föreslagna samhällsutvecklingen innebär ofrånkomligen att mark med natur- och friluftlivsvärden omförs till annat ändamål, även om planförslaget arbetat med bevarande av grönstrukturen. Att kompensera förlorade värden är enligt nämnden ett viktigt verktyg för att upprätthålla ekosystems funktioner och arter på sikt.

Ett ställningstagande kring kompensation för förlorade natur- och rekreationsvärden finns i den nu gällande översiktsplanen;

”När åkermark, naturmark eller annan grön- och blåstruktur tas i anspråk för bebyggelseutveckling ska förlorade ekosystemtjänster och rekreationsvärden ersättas”.

Denna eller en jämförbar formulering bör införas som ställningstagande i den fördjupade översiktsplanen.

Kommunens bemötande

Ställningstagande om kompensation av förlorad natur och rekreation behöver inte ske i den fysiska planeringen. Den fördjupade översiktsplanen tar inte ställning till hur kompensation ska ske utan detta kan ske i efterföljande arbete.

Tekniska nämndens arbetsutskott

Förvaltning teknik har beretts möjlighet att yttra sig över granskningshandlingen för den fördjupade översiktsplanen. I samrådsredogörelsen framgår att tidigare lämnade synpunkter från tekniska nämnden har bemötts övergripande genom att man betonar vikten av att VA-frågorna framöver bör behandlas i ett tidigt skede i arbetet med detaljplaner och planprogram, för att staden ska kunna utvecklas på ett bästa sätt. Man har inte bemött tidigare synpunkter i detalj.

Följande synpunkter lämnas på granskningshandlingen:

Huvuddokumentet – Fördjupad översiktsplan Mariestad 2040

Historisk tillbakablick

- Det är bra om kommunen beskriver hur man ska arbeta med kompensationsåtgärder. Det finns viss information om Område 3 på sid 86-87.
- Att Mariestadssjön är vår viktigaste vattentäkt i Mariestad kommer enligt uppgift framöver behandlas i "Översiktsplan 2030", men det vore bra om det finns information om detta också i den fördjupade översiktsplanen då vattentäkten är belägen i detta område.

Mariestad - framtidsstaden

- Hur utbyggnad ska ske på ett ekonomiskt hållbart sätt borde förtydligas.

Mål och strategier

- Information borde finnas om att det även finns en regional vattenförsörjningsplan. Vänern är en nationellt viktig dricksvattenresurs. Det betyder att den är viktig och behöver skyddas även genom att området utpekats för detta ändamål i den fördjupade översiktsplanen.
- Under rubriken "Sveriges Miljömål" kan texten kompletteras med följande som skall tas i beaktande vid stadsomvandling och utbyggnation:

Till 2023 skall alla nya detaljplaner ha en dagvattenutredning som grund för dagvattenhanteringen inom området.

Till 2025 skall dagvattenutlopp vara riskinventerade och åtgärder för att minska dagvattnets påverkan från befintlig bebyggelse skall ha påbörjats.

Vad ska vi planera för till 2040?

- Man bör mer detaljerat komplettera med en beskrivning av hur VA-försörjningen påverkas av den demografiska utvecklingen. Följande frågor är av stor vikt:
 - När slår vi i taket för vårt avloppsreningsverk i Mariestad med avseende på miljötillstånd och kapacitet?
En översiktlig belastningsutredning har gjorts för reningsverket. Den prognostiserade befolkningsutvecklingen i Mariestad medför att Mariestads reningsverk behöver byggas ut. Det nya tillståndet för verket (som ej tagits i anspråk ännu) medger en anslutning på 30 000 personekvivalenter (pe). Prognosen för befolkningsutvecklingen visar att detta inte kommer räcka till för att möta behovet på längre sikt. Ytterligare reningskapacitet över 30 000 pe behöver således tillskapas, och nytt tillstånd sökas.
 - När slår vi i taket kapacitetsmässigt i vårt vattenverk?
Vi kommer behöva uppdatera en äldre utredning för att se på de nya

förutsättningarna. Men vi har kommit en bra bit på väg genom att ombyggnad och upprustning av verket påbörjades för ett par år sedan och arbete pågår.

- När utlöses behovet av nya huvudledningar för distributionen av dricksvatten från vattenverket och avledningen till reningsverket?
För det befintliga vattenledningsnätet färdigställs i dagarna en simuleringsmodell i vilket de nya tänkta områdena teoretiskt kan kopplas på för att utröna var vi har sträckor som behöver förstärkas eller kompletteras med nya matarledningar för att klara av att försörja de nya områdena. När det gäller spillvattennätet är en simuleringsmodell under uppbyggnad för att även där kunna göra körningar för att se var det brister i befintligt ledningsnät vad gäller kapacitet för de nya påkopplingarna. Troligen är simuleringsmodellen av befintligt ledningsnät och pumpstationer klar under våren 2024. Först därefter kan översiktliga körningar i modellen göras.
- Reservoarvolymerna för dricksvatten är för små idag och räcker inte till för en växande stad. Var kan vi förlägga och planera för kompletterande volymer? (förslag längre fram i dokumentet)

Den fördjupade översiktsplanens mål

- Man bör komplettera med information om hur man ska planera för en hållbar stad – inte minst vad gäller dagvattenhantering. Följande är av stor vikt:
 - Staden måste planeras för att klara såväl skyfall som torrperioder – dvs ytliga flödesavrinningsstråk måste finnas och grönska behöver finnas som ger skugga.
 - Plats för dagvatten måste finnas för att motverka risker för översvämningar av bebyggelse.
 - Bebyggelsen behöver också utformas så att risker för förorening av vattentäkten är små. Stor del av utbyggnadsområdenas avvattning kommer hamna i Mariestadssjön som är vår viktigaste vattentäkt.

Den nära staden

- Man bör komplettera med följande information: De grönområden som finns inne i staden kan behöva nyttjas för dagvattenhantering och rekreation. Multifunktionellt tänkande kan ge värden i flera led – hantering av dagvatten, motion, hälsa, inlärning, pollinering, kontemplation. Ledningsgator som inte kan byggas eller planteras på kan användas till att göra slingor av cykelvägar i grus och löparspår med mjukare material. En slinga skulle kanske kunna skapas runt hela staden? Man borde inte

behöva ta bilen ut ur staden för att kunna uppleva promenad i grönområde.

- Man bör komplettera stycket med information om grönområden: Man bör se till att bevara grönområden om möjligt och kompensera för det som byggs bort. Skapa förutsättningar för att gröna stråk kan finnas och följa med i det som byggs nytt. Bevara och bygg i samklang med naturen. Kanske kan ledningsgator användas på något sätt? Multifunktionalitet ska eftersträvas, (se ovan om gruscykelvägar, löparspår dagvattenhanteringsytor etc). Grönytor kan även vara ängsmarker för att främja pollinerare och lokala arter i stället för kostnadsdrivande parkytor. Det vore även bra om platser kan utpekas för att planera för 1000-årsträd.
- Det finns en rapport som pekar ut områdets värden för att kunna bevara biologisk mångfald inom olika naturtyper, som Skövde högskola tagit fram. Den kan användas som stöd för att bevara de områden där det gör störst nytta. Framst för kompensation, men även för att se vart stråk passar bäst; dock i ett större perspektiv än bara för staden. Det vill säga om man ska göra externa kompensationsåtgärder utanför staden när staden växer.

Den stolta framtidsstaden

- Synpunkt: naturbaserade lösningar är ofta väl så bra och kostnadseffektiva som tekniskt avancerade lösningar, till exempel när det gäller dagvattenhantering och -rening. Kommunen har inte haft sådana lösningar i större omfattning för rening av dagvatten tidigare, men det kommer komma krav på det framöver varför det behöver planeras plats för detta.

Utvecklingsstrategin sid. 28-31

- Bebyggelsestruktur. Att tänka att man ska nyttja befintlig infrastruktur när man planerar ny bebyggelse för ett hållbart och effektivt resursutnyttjande är naturligtvis bra i grunden. Men det är ingen som ännu räknat på om det befintliga VA-ledningsnätet i dessa områden klarar av kapacitetsmässigt att försörja de förtätningar som föreslås med dricksvatten och avledning av spillvatten och dagvatten. Troligen gör de inte det fullt ut. Här behöver VA-avdelningen göra en grundlig analys för att se vilka konsekvenser de olika föreslagna områdena får på befintlig infrastruktur. Synpunkt: vi ser mycket positivt på att man under denna rubrik skrivit att man kan ta ett mer samlat grepp i planprogram för områden som behöver ses i större detalj än i översiktsplaneringen.
- Förtätning. Många av de förtättningsområden som föreslås är förlagda på ett sätt som medför mycket stora kostnader för omdragning av ledningar, t ex gäller det den planerade bebyggelsen utmed Marieforsleden som

hamnar över våra viktiga huvudledningsstråk. Kommentarer till varje specifikt område finns längre fram i dokumentet.

- Grön- och Blåstruktur. Man bör avsätta ytor som kan behövas för att ha en hållbar hantering av skyfall och dagvatten. Klimatförändringar kommer leda till att skyfall blir vanligare och dessa måste det planeras ytliga flödesavrinningsstråk för då de allmänna dagvattenledningarna inte är dimensionerade för detta. Det kan då behöva finnas plats för utjämningsfunktioner för att inte skada befintlig och blivande ny bebyggelse. Ett viktigt ställningstagande som finns med i såväl grön- och blåstrukturplanen som dagvattenpolicyn för kommunen är:
 - ”Staden skall ta vara på dagvattnets värden och lyfta fram det i öppna lösningar. Detta kan ofta kombineras med parklösningar för ökade rekreativvärden i stadsbilden. Ekosystemtjänster skall bevaras och nya skapas där det finns möjlighet.”
- Trädplan. Det vore bra om ett ställningstagande gjordes även när det gäller val av exoter – det vill säga träddarter som egentligen inte hör hemma i vår del av världen, men som eventuellt krävs för att klara framtida klimat. Trädens rotgenskaper behöver då tas i beaktande i närhet av VA-ledningsnät. Rotinträngningsproblem varierar stort med typ av träd.
- Kartan – Det vore önskvärt att spara mer grönt mellan och i nya och befintliga områden. Det som ser som en effekt av förtätningen är att det gröna hamnar längre från staden och människorna. Det borde tänkas på att tillskapa mer gröna slingor.
- VA-försörjningsstruktur: Ett avsnitt om VA-försörjningsstruktur borde finnas med. Det är lika viktigt som kommunikationsstruktur eller grön- och blåstruktur. Det kan vara så att vissa nya kommunikationsstråk kan samordnas med nya VA-försörjningsstråk (nya huvudledningar). Det pågår ett arbete på VA-avdelningen med att titta på hur strukturen behöver kompletteras för att klara försörjning av staden med de nya utbyggnaderna inkluderade. Ett nytt huvudstråk runt staden behöver tillskapas. Likaså finns behov av att planera för stora utjämningsmagasin för spillvatten i tätortsutvidgningen i norr respektive sydväst. Befintlig reservoarvolym är för liten och en större kompletterande vattenreservoar behöver kompletteras med för att klara dygns-utjämningen och tryckhållningen i vattendistributionssystemet. En plats har lokaliserats i södra delen av tätortsutvidgning i öster med rätt höjd naturligt i topografin för denna funktion. Vart ett framtida eventuellt tillkommande avloppsreningsverk ska förläggas har inte studerats närmare än att det kanske vore lämpligt att förlägga det norr om tätortsutvidgningen i norr. Det är av stor vikt att det viks plats för de tillkommande VA-anläggningar som krävs för att klara försörjning av all tillkommande bebyggelse och att en utvecklingsstrategi för VA-försörjningen finns med i den översiktliga

planeringen.

Areella näringar

- Man bör komplettera med ett ställningstagande kring exploatering av jordbruksmark ur dagvattensynpunkt: Jordbruksmark har ofta anlagts där grundvatten och nederbörd ger goda förhållanden. Samma förhållanden ger ibland ofördelaktiga förutsättningar för enkelt omhändertagande av dagvatten. Det är därför extra viktigt att dessa platser undersöks ur ett dagvattenperspektiv innan bebyggelse och hårdgjorda ytor planeras där.
- Man bör tillse att plats behålls eller tillskapas för att möjliggöra rening av dagvatten i befintlig och planerad bebyggelse. En alltför långtgående förtätning kan göra att möjliga ytor försvinner. Kommunen bör arbeta aktivt för att bibehålla och förbättra sjöarnas vattenkvalitet och fiskens lekområden, samt begränsa tillförseln av miljögifter.
- Man bör komplettera med att ån Tidån är också recipient i Mariestad, inte bara Vänern.

Miljö, hälsa och säkerhet

Samhällsviktiga anläggningar

- Vattenförsörjning. Här bör en kartbild klippas in som visar förslag till gränser för vattenskyddsområdet för Mariestadssjön. Vattentäkten i sig är viktig att värna – inte bara de befintliga fysiska anläggningarna i form av verk och reservoar etc. Vattentäkten bör omnämnas som skyddsvärd.
- Plats behöver vikas i planen till nya kompletterande reservoarvolymer och gärna på en höjd. (Se även kommentar och bild längre fram i dokumentet)
- Den allmänna avloppsreningen bör omnämnas. Den är en samhällsviktig verksamhet. Reningsverket i Mariestad är beläget mitt i Katthavet och bostadsbebyggelse planeras kloss an till reningsverket. Reningsverket kommer att byggas om för att kunna möjliggöra bostäder på mindre avstånd än tidigare. Idag finns en luktzon och den kan inte tas bort förrän det nya miljötillståndet tagits i anspråk och åtgärder vidtagits. Reningsverket och ledningsnätet kommer även behöva klimatanpassas för att kunna bibehålla sin funktion vid stigande nivåer i Vänern. Klimatanpassning regleras i villkor i det nya tillståndet.
- När det gäller avlopp finns även en mycket viktig pumpstation som avleder allt spillvatten från tätortens delar väster om ån Tidån; Tidans pumpstation. Man föreslår att förlägga bostäder på platsen, vilket skulle medföra en kostsam ombyggnad. Behov kan finnas av någon ytterligare pumpstation framöver för att pumpa avloppsvatten från de sydvästra och västra delarna.

- Plats för ett fördröjningsmagasin för spillvatten behöver vikas i anslutning till Tidans pumpstation för att klara försörjningen med all tillkommande bebyggelse (ny synpunkt).
- Det skulle kunna vara bra att utreda och försöka hitta en möjlig plats för ett framtida avloppsreningsverk – antingen som ersättning till befintligt verk i Katthavet eller som komplement för att försörja vissa delar av staden och då avlasta nuvarande avloppsreningsverk, då det kanske kan vara svårt att få ett nytt tillstånd för mer än 30 000 personekvivalenter på nuvarande plats. Det vore i så fall lämpligt att även titta på det utifrån ett större sammanhang beroende på om kommunen i framtiden även vill utveckla Sjötorp eller ej. Reningsverket i Sjötorp har inte kapacitet för större kompletteringar och skulle behöva ses över. Då kanske en plats mellan Mariestad och Sjötorp eventuellt skulle kunna lämpa sig för ett nytt avloppsreningsverk?
- Det skulle också vara bra att se ut en ny plats för externslammottagning. Idag körs en massa externslam till Mariestads avloppsreningsverk i Kattviken. För att minska transporter och luktolägenheter kan man överväga om inte en extern slammottagning borde anordnas. Eventuellt skulle denna kunna samordnas med ett framtida nytt avloppsreningsverk alternativt skulle den kanske kunna förläggas i anslutning till Bångahagen.

Dricksvattenskydd

- Här behöver texten kompletteras med att ett förslag till vattenskyddsområde för vattentäkten Mariestadssjön finns framme, men det har ännu inte fastställts. Vattenskyddsområdet kommer att fastställas av kommunfullmäktige efter att förslaget samrått kring; likt en detaljplaneprocess.
- *Texten "Här ingår att kommunerna ska anordna skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter, exempelvis i form av vattenskyddsområden"* bör förtydligas då den kan tolkas som att kommunen även upprättar vattenskyddsområden för enskilda vattentäkter. Kommunens ansvar omfattar inte fastigheter som har egen brunn. Däremot så kan kommunen upprätta och besluta om lokala föreskrifter till skydd för människors hälsa för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter. (Källa: Ansvarsfördelning i arbetet med vattenförsörjning - Regeringen.se)
- Under rubriken "kommunens ställningstagande": Där står omnämnt "VA-plan 2020-2023". Denna plan kan dock komma att ersättas av en vattentjänstplan framåt. Numera finns lagkrav på att kommunen ska ta fram vattentjänstplaner. Det finns ingen information i planen om kommande vattentjänstplan.

- Vattenkvalitet (MKN) och kommunens ställningstagande (Sidan 54-58) ur dagvattensynpunkt: Miljökvalitetsnormerna som Västerhavets vattendistrikt har satt upp är ambitiösa i sin omfattning. Stora investeringar i utredningar och åtgärder kommer att behövas. För att få genomtänkta dagvattenlösningar behöver dagvattensituationen utredas i ett övergripande sammanhang, inte bara för varje detaljplan. Då kan en mer kostnadseffektiv lösning uppnås. Sammantaget visar detta på behovet av att en dagvattenplan och dagvattenhandbok tas fram för kommunen – inte bara en policy.

Räddningstjänst

- Vi ser positivt på att ett avsnitt lagts till om räddningstjänst och brandvatten och förtydliganden kring ansvarsfrågor.

Översvämning och andra klimatrelaterade risker

- Komplettera gärna meningen enligt följande: "Vid skyfall faller regnmängder som det allmänna ledningsnätet för dagvatten inte är dimensionerat för."
- *"Kommunen skall placera bebyggelse och anläggningar på mark där risken för översvämningar är acceptabel, ..."* Det borde innebära att platser som har utpekats som riskområden i skyfallsanalysen och översvämningsskarteringarna antingen skall undvikas för bebyggelse eller att åtgärder för att minska riskerna skall genomföras. Hänsyn bör tas till detta i förslaget till utbyggnadsområden.

Seveso-verksamheter

- Riskbedömning vid Seveso-verksamheter: Extra försiktighet med dagvattenhanteringen behöver tas där Seveso-verksamheter finns eller skall anläggas.

Mark- och vattenanvändning

- Mariestads reningsverk:
 - Buller och transporter: Reningsverkets nya tillstånd omfattar villkor med begränsningsvärden för buller utomhus vid bostäder. Begränsningsvärdena avser buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet. När bostäder byggs närmare reningsverket ställs högre krav på att buller begränsas vid reningsverket. Verksamheten vid reningsverket medför många tunga transporter vilket påverkar miljön i Katthavet. Idag förekommer följande tunga transporter: rötat avloppsslam, externslam från enskilda avloppsanläggningar, kemikalier samt rens och annat avfall.

- Lukt och smitta: Reningsverkets nya tillstånd omfattar villkor som säger att verksamheten inte får ge upphov till störande lukt och andra olägenheter. När bostäder byggs nära reningsverket ställer det högre krav på åtgärder som begränsar lukt och smitta till omgivningen. Även om långtgående åtgärder vidtas för att förhindra lukt till omgivningen är det ändå en utmaning att säkerställa att det inte förekommer några luktstötter alls från ett reningsverk.
- Klimatanpassning: Det nya tillståndet för reningsverket omfattar villkor som gällande skyfall och klimatanpassning för att klara 200-årsnivån i Vänern (+46,85 m ö.h.). För att säkerställa reningsverkets funktion vid 200-årsnivån krävs omfattande åtgärder på reningsverket och på ledningsnätet.
- Det är av vikt att det i tidigt skede tittas på hur man kan översvämningskydda områden ur ett helhetsperspektiv – inte minst i Katthavet som är ett riskområde och där det finns begränsat med plats för att göra åtgärder. Här behöver såväl kommun som exploatörer samverka kring att hitta bra lösningar eftersom det säkerligen kan krävas åtgärder även inom kvartersmark.

Allmänna kommentarer om dagvatten i FÖP:en

Det är av stor vikt att en övergripande dagvattenutredning upprättas, framför allt i samband med tätortsutvidgningen i norr och sydväst. Vi antar att områdena kommer att bebyggas i etapper och delas upp i flera detaljplaner. Det vore lämpligt att också samplanera utifrån ett större perspektiv. Då kan dagvattenhanteringen samplaneras mellan olika detaljplaner. Det skulle innebära att ett eller några få större dagvattenmagasin kan anläggas, i stället för många små och inom varje detaljplan. Med en större samlad dagvattenplanering kan de planerade blå-gröna stråken samla dagvatten till en avslutande dagvattenpark med våtmark som även kan fungera som park- eller strövområde. Det kan bidra till ett trevligt inslag i stadsbilden samtidigt som vi utvecklar våra ekosystemtjänster och blå-gröna stråk.

Sveriges miljömål lyfter fram att vi till 2025 skall ha påbörjat processen med att åtgärda problem med dagvatten i befintlig bebyggelse. Då är det viktigt att vi tar en helhetsbild av avrinningsområdet när vi planerar nya områden inom befintlig bebyggelse. Det finns mycket att tjäna på att inte bara studera de nya områdena var för sig, utan att försöka inkorporera även befintliga områden i dagvattenlösningarna.

Att uppnå MKN för våra recipienter (här såväl Vänern som Tidån) innebär att proaktivt arbete bör påbörjas snarast. En recipients återhämtning tar lång tid. Därför måste föroreningsbelastningen minska lång tid innan målet uppnås.

Det finns planerad bebyggelse i områden utpekade som känsliga för översvämningsrisker. Där måste de mest överhängande riskerna planeras bort.

Det innebär stora utmaningar, framför allt i Katthavet, område 14 och område 2. En uppdimensionering av dagvattennätet kommer att bli mycket kostsamt. Det befintliga nätet är begränsat i kapacitet och klarar långt ifrån de nya dimensionerade normflöden man ska klara framåt. Det innebär att det behöver ställas krav på fördröjning och lokalt omhändertagande i möjligaste mån inne på fastigheter vid förtätning i befintlig stadsmiljö för att klara av att avleda dagvattnet (ny synpunkt).

Områdesspecifika kommentarer gällande dagvatten

Område 1:

Tätortsutvidgning norr. Det är ett stort område. Det vore bra med en översiktlig och förebyggande dagvattenutredning redan innan de olika detaljplanerna utformas. Där kan det planerade grönstråket samla dagvatten i större reningsanläggning för att undvika många små. Delar av odlingsmarken kan eventuellt omvandlas till våtmark för hela områdets dagvattenrening. Våtmark är en av få effektiva dagvattenlösningar på odlingsmark. Fördelen med att det är ett helt nytt område som planeras bör tas tillvara på. En detaljerad undersökning tar tid och den bör därför påbörjas i god tid innan området delas in i detaljplaner.

Område 2:

Tätortsutvidgning sydväst. Samma som för område 1. Översvämningsrisken (vid högt vattenstånd i Väneren) tillsammans med behovet av dagvattenhantering inom området innebär stora utmaningar som måste detaljstuderas. En detaljerad undersökning tar tid och den bör därför påbörjas i god tid innan detaljplaner skall indela området. Omkringliggande bebyggelse bör också inkluderas i dagvattenutredningen för att se ifall åtgärder som behövs där (p.g.a. Miljömålet till 2025) kan inkorporeras.

Område 3:

Tätortsutvidgning öster. Stora industriområden där det kommer att behövas stora åtgärder för att hantera dagvattnet. Stort fokus bör läggas på lokalt omhändertagande av dagvatten. Ifall den södra delen blir flera olika detaljplaner kan även detta område utredas för samlad rening mellan olika detaljplaner. Dagvattnet från området är inte planerat för i vår beställning till Trafikverket i avseende på beställda trummor under kommande E20. Det vattnet behöver därför ledas mot sydväst under väg 201.

Område 4:

Katthavet. Detta är idag ett område som är särskilt utsatt för översvämningsrisk. En stor del av områdets dagvattenledningar ligger idag dämnda under sjövattnnivå. Det gör att avledningen blir trög vid nederbörd och snösmältning. Områdets karaktär gör det

svårt att samla dagvatten i grönområdet norr om Sjöhagaparken, mer än lokalt.

Hela området bör ingå i en djupgående övergripande dagvattenutredning som har mandat att påverka planerad bebyggelse. Detta för att en dagvattenhantering som åtgärdar översvämningsrisk och renar dagvattnet kan behöva bli väldigt specifik för att vara möjlig. Det riskerar även att bli dyrt, ifall lösningen tvingas bli att pumpa dagvatten ut ur området.

Område 5: Centrala staden.

Gamla Stan är till stor del bebyggd och det är därför svårt att inför 2025 få till en större samlad öppen dagvattenhantering. Hur rening av dagvattnet ska ske här är en utmaning som vi ännu inte studerat särskilt ingående. När dagvattenutredningen görs för området bör en större helhetsbild tas i åtanke för att se ifall vi kan lösa andra problem tillsammans med dagvattnet. Hela nordvästra delen av Gamla Stans dagvatten leds ut i Tidån/Vänern här. Vi har alltså möjligheten att åstadkomma något bra för hela området.

Område 6:

Drottninggatan. Planområdet ligger delvis inom ett biotopskyddat område. Särskild hänsyn bör tas med dagvattenhanteringen. Idag går två dagvattenutlopp ut från området. Dessa avvattnar delar av Nya Staden, Norra Grangärdet, kyrkogården och Vänershof. Delområde 6a hade varit bra att använda till samlad rening av hela detta områdes dagvatten. Kanske parkeringsplatsen mellan 6a och 6b kan användas till detta ändamål.

Område 7:

Nyestan. Inga egentliga kommentarer. Området skulle omfattas av åtgärder i Katthavet (område 4). Grönytan vid 7a kan användas för lokalt omhändertagande av dagvatten ifall det finns fördröjningsbehov för dagvattnet.

Område 8:

Ekudden. Man bör ha omkringliggande områdets dagvatten i åtanke i planprocessen. För område 8e gäller det att få med campingen och badhuset i planeringen. Område 8c och 8d avvattnas till utlopp väster om område 8c. Det utloppet avvattnar även hela Lockerud, Bråten och delar av Radbyn/Dala. Kan vi få till en samlad rening innan utloppet, där även dessa kommande områden kan kopplas på, vore det bra. Det finns även en spillvattenbrädd här som bör tas i beaktande.

Område 9:

Lockerud och Bråten. Området ligger inom samma avrinningsområde som 8c och 8d. Får man till en samlad rening nedströms behöver man bara utreda fördröjningsbehovet lokalt. Förslaget är förtätning där existerande grönområden i befintlig

bebyggelse används för bostäder. Det är viktigt att inte bara se till fördröjningsbehovet inom en specifik detaljplan, utan också titta på vad som händer i intilliggande områden.

Område 10:

Marieholm. Ligger i avrinningsområdet som avvattnar västra delen av Marieholm. Nedströms passerar dagvattnet ett öppet dike i Kohagen väster om Ekuddenvägen. Där finns bra möjligheter att få till en samlad fördröjning- och reningsanläggning.

Område 11:

Gärdet. Här föreslås förtätning i redan tät bebyggelse. En översiktlig utredning över området dagvattenutlopp visar att det inte är helt enkelt att få till en avslutande rening innan utloppet. Hela Gärdet behöver kompletteras med fördröjningsytor för att en eventuell dagvattendamm skulle kunna anläggas på grönytan bredvid Trädgårdsmästeriet. Även med omfattande fördröjning är det osäkert ifall tillgänglig yta är tillräcklig för en effektiv reningsdamm. Avrinningsområdet är stort och det finns tillgänglig park/naturmark där fördröjning kan anläggas i befintlig bebyggelse. De nya planerade områdena är små i jämförelse med befintlig bebyggelse och det är därför viktigt att inte bara se dessa områden separerade från sammanhanget.

Område 12:

Rödjan. Den nordöstra delen av området skulle passa bra för en samlad rening av dagvattnet. Där går dagvattentrummor under Gummerstadsvägen som leder norrut till en våtmark ut mot Bengts holme. Reningsanläggningen bör ligga söder om Gummerstadsvägen då markförhållandena i den sjönära våtmarken är utsatt för översvämningsrisk. Det bör finnas en dagvattenutredning över området då exploateringsarbetet är påbörjat.

Område 13:

Haggården och Leverstad. Det finns en dagvattenutredning över Haggården. Med ökade hårdgjorda ytor behövs rätt strikta krav på att nya fastigheter fördröjer eget dagvatten. Flödena i området är stora och föreslagen fördröjning i området i dagsläget är omfattande. Det råder redan platsbrist för att få plats för fördröjningsbehovet i vissa delar av Haggården. Dock behövs delar av området utredas ytterligare då det är oklart hur stora flöden som kommer in i området från andra Sidan järnvägen. 13a och 13b ligger utanför undersökt område och behöver utredas separat, då de inte ingår i samma dagvattenutlopp som Haggården.

Område 14:

Sund. Här finns det redan föreslagna åtgärder för dagvattenhantering. Dock är det oklart ifall reningsbehovet av dagvattnet är tillräckligt utrett. Det är svårt att få till rening vid recipient då området idag är översvämningshotad åkermark. Därför är det extra viktigt att varje fastighet renar sitt dagvatten. Särskilt ifall det handlar om miljöfarlig verksamhet.

Område 15:

Sandbäcken. Sandbäckens dagvatten leds ner i område 14. Då område 14 är dimensionerat för sig är det viktigt att Sandbäcken inte påverkar flödena där mer än vad det gör i dagsläget. Beroende på hur förutsättningarna ser ut i område 14 för samlad rening är det aktuellt att planera för rening i områdets västra del. Även omfattande fördröjning behövs då utflödet begränsas av existerande vägtrumma.

Område 16:

Grangärdet och Muggebo. Dagvattnet från området leds idag ut genom Katrinefors bruk, tillsammans med hela Grangärdet. För delar av området finns ett nyanlagt svackdike. Det är däremot oklart hur omfattande utredning som gjorts för att bestämma volymbehovet i diket. Det kommer sannolikt behövas rening i området då det är orimligt att anta att rening kan anläggas inne på industriområdet. Område 16b är stort och behöver ha lokal fördröjning och antagligen reningsdamm ifall inte en plats nedströms kan användas. Det här behöver utredas i ett brett perspektiv.

Område 17:

Ladukärr. Det finns en dagvattenutredning gjord för norra delen av området. Med ökad exploatering söderut behöver volymbehovet i föreslagen våtmark ses över. Troligtvis kan hela området samlas i en gemensam rening och fördröjning innan utloppet till ledningsnätet i Ladukärr.

Område 18:

Krontorp och Bångahagen. Grundtanken med dagvattnet från området är att det skall ledas söderut, runt Bångahagen. Det kommer då att belasta område 15. Här behövs olika alternativ utredas. Det borde inte vara några problem att hitta en bra lösning för dagvatten. Vare sig i fråga om fördröjning eller rening. Kanske även få med Bångahagen i en gemensam reningsanläggning?

Generella kommentarer gällande det allmänna VA-ledningsnätet (vatten och avlopp)

Det är av stor vikt att VA-avdelningen involveras i tidiga skeden för att planera för nya övergripande stråk så att möjligheten till nya matarledningar genom staden inte byggs bort.

För att kunna svara på vad som krävs i form av utbyggnad eller åtgärder i befintligt ledningsnät och tillskapa kapacitet för påkoppling av alla nya planerade områden behöver ett stort arbete göras.

VA-avdelningen har redan påbörjat uppbyggnadsarbetet av simuleringsmodeller av de befintliga vatten- och spillvattennäten. Detta för att sen kunna göra körningar i modellerna för att se kapacitet och flaskhalsar i befintligt ledningsnät och simulera olika åtgärder som krävs för att kunna lösa försörjningen.

Generellt kan sägas att det kan vara problematiskt att dimensionera upp befintligt ledningsnät för spillvatten respektive dagvatten. Det kan orsaka att befintliga serviser kan behöva läggas om för att klara vattengångar.

Områdesspecifika kommentarer gällande VA-försörjning (vatten och avlopp)

Här nedan har vi främst kommenterat hur vi ser att det befintliga allmänna VA-ledningsnätet påverkas av föreslagen ny bebyggelse. Vi har inte kunnat yttra oss över om kapacitet finns i befintligt nät eller vilka åtgärder som krävs för att klara VA-försörjningen av de nya områdena då remisstiden har varit kort.

Det är väldigt stora dimensioner på de ledningar som ligger i stråk på vissa områden där det nu föreslås byggas bostäder. Det kan bli kostsamt för en eventuell exploatör.

Område 1:

Tätortsutvidgning norr - Nedströms de nya områdena i norr finns "flaskhalsar" i spillvattenledningsnätet som kan behöva åtgärdas för att klara att ta emot avloppsvatten från den nya planerade bebyggelsen. (bl a i självfallsledning i Strandvägen och tryckledning efter Strandvägens pumpstation).

Idéer finns även att titta på möjlighet att dra sjöledning för att lösa avledning av spillvatten ner till verket. Det kan även behöva anläggas ett utjämningsmagasin i anslutning till Krontorps pumpstation. Det kan det behöva vikas plats till i planförslaget. Att distribuera dricksvatten till området efter Nollhagens tryckstegringsstation är inte möjligt. Vattendistributionen till de nya områdena här i norr bör kopplas på efter vattentornet i framtiden när det byggts ut med reservoaryolymer. Om sjöledning skulle kunna vara ett alternativ har inte studerats i detalj. (Reservoaryolymererna är generellt sett för små redan i dag.)

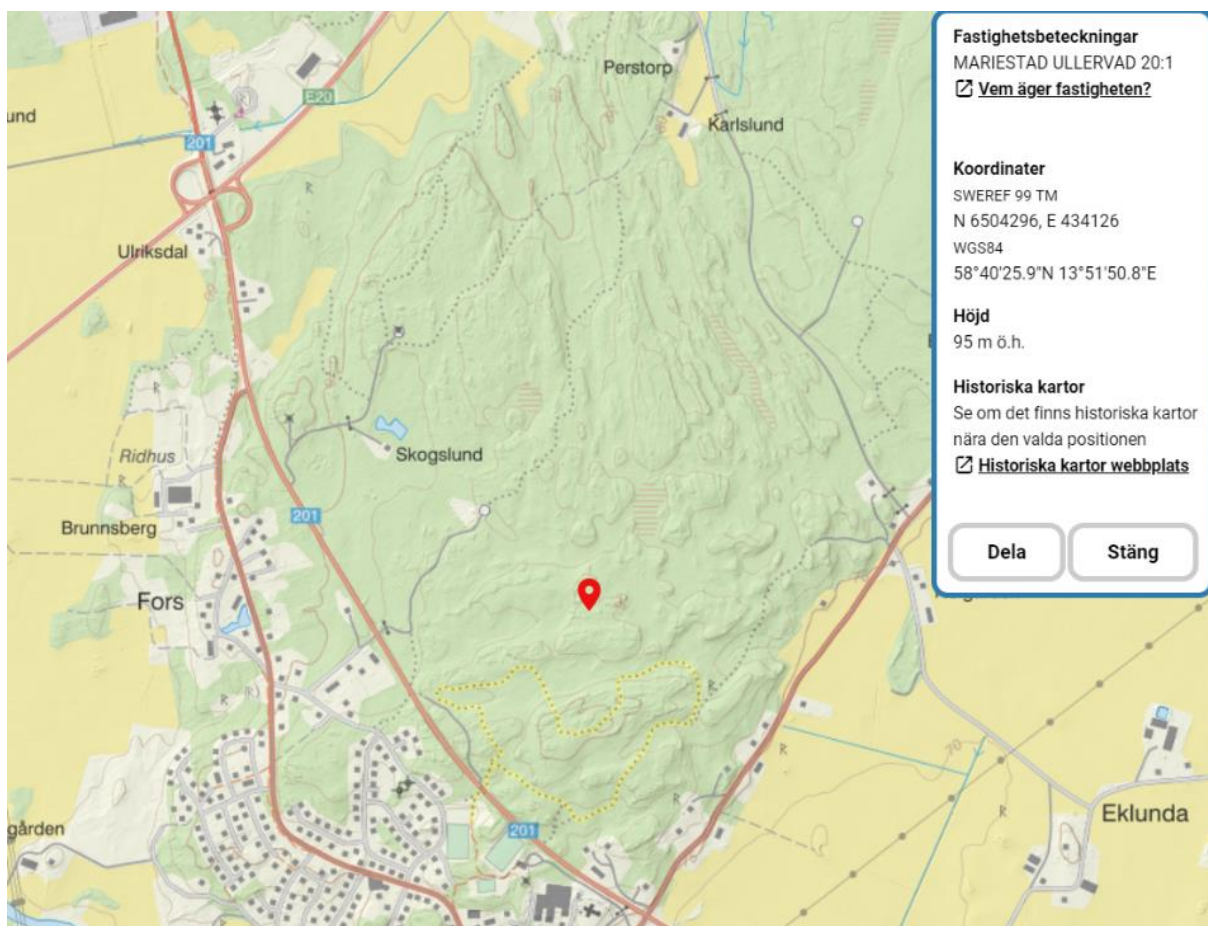
Område 2:

Tätortsutvidgning - Allt spillvatten från denna sida av ån Tidån pumpas via Tidans pumpstation till Mariestads avloppsreningsverk. Hur kapaciteten är i befintligt ledningsnät för att klara dessa stora utökningar är i nuläget inte klarlagt. Men troligen kommer ett utjämningsmagasin behöva anläggas väster om Tidån för att avlasta pumpstationen och verket. Vissa sträckor kan behöva

dimensioneras upp. Det finns också en viktig huvudvattenledning som går genom området (vid Rödjan). En ny huvudvattenledning behöver samplaneras med den planerade nya ringleden för att klara av de ökade behoven i den växande staden. För att trygga dessa ledningar kan U-områden behöva planeras in i kommande detaljplaner. Nämnas kan också att Metsäs stora processvattenledning går genom området.

Område 3:

Tätortsutvidgning öster- I södra delen av detta område ser vi att det finns en bra höjdrygg som VA-avdelningen eventuellt skulle vilja ta i anspråk för byggnation av kompletterande vattenreservoar. Vi har idag för lite reservoarvolym på dricksvattenätet och det blir än viktigare att komplettera med det om staden ska växa. Att hitta lämpliga höjdpunkter för ändamålet är viktigt. På denna höjd skulle en reservoarvolym kunna anläggas utan att behöva bygga ett torn. En så kallad lågreservoar direkt på marken skulle troligen kunna ge det tryck vi behöver i ledningsnätet. Denna reservoar kommer troligen behöva inrymma i storleksordningen 10 000 m³. Det kommer behövas stråk för huvudledningar genom området och till/från reservoaren. Den utpekade höjden på kartan kan vara en lämplig plats för kompletterande vattenreservoar (det är möjligt att även höjden vid Leksberg kan vara intressant att studera.)

Den utpekade höjden på kartan kan vara en lämplig plats för kompletterande vattenreservoar (det är möjligt att även höjden vid Leksberg kan vara intressant att studera.)

Område 4:

Katthavet.

Det finns idag flera viktiga allmänna ledningar som går genom Katthavsviksområdet där det planeras ny bebyggelse. Det gäller till exempel en stor viktig spillvattenstryckledning från Tidans pumpstation, som avleder avlopp till reningsverket från västra Mariestad, Ullervad och Jula. Det gäller också utloppsledningen från reningsverket, samt tre stora utloppsledningar från dagvattenledningsnätet. Dessa ledningar behöver tas hänsyn till i planeringen och eventuella u-områden kan behöva tillskapas. Vill man bygga på marken där dessa ledningar är belägna får exploatören bära kostnaderna för omdragning av dessa.

Område 8:

Ekudden.

Område 8b (Fiskgjusen 1), –Det är oklart vad som menas med beteckningen ”Räddningstjänst” på kartan.
Område 8a (Fiskgjusen 2), - Bostäder planeras på mark där vår viktigaste spillvattenpumpstation är belägen, Tidans pumpstation. Området genomkorsas också av ett antal viktiga huvud- och

distributionsledningar som behöver tas hänsyn till (bl a den stora självfallsledningen till Tidans pumpstation, som avleder avlopp från större delen av västra Mariestad. Exploatören får bekosta eventuell flytt av dessa anläggningar om området ska bebyggas. Nämnas kan att det finns ett rekommenderat skyddsavstånd till pumpstationer som försörjer mer än 50 personer och det är 50 meter. Detta avstånd bör säkerställas i planeringen. Om man vill flytta den viktiga pumpstationen måste den få en ny plats vikt till sig i planen. Det finns behov av yta för att bygga fördröjningsmagasin för spillvatten i anslutning till Tidans pumpstation, vilket bör framgå av planen. Område 8d. (Marieforsleden) Kommunens huvudvattenledning som matar till vattentornet passerar genom området. Detta behöver tas hänsyn till i planeringen av var bostäder kan förläggas. Eventuell flytt av ledning bekostas av exploatör.

Område 9:

Lockerud och Bråten.

Område 9c – Söder om område 9c finns ett underjordiskt vattenmagasin, en "krigsbranddamm". (Vänerenergi har också en stor transformatorstation i detta område).

Områdena 9b, 9c och 9d utmed Marieforsleden: – VA har allmänna konsekvensledningar genom dessa områden, både tryck- och självfallsledningar som går i marken där det placerats tilltänkta bostäder i planen. Detta behöver tas hänsyn till. Behöver de allmänna VA-ledningarna flyttas för att frigöra marken för exploatering är det exploatören som bekostar omdragningen.

Område 9a, – Det går en kraftgata (el) genom området för tilltänkta bostäder. I nordväst ligger det för VA-verksamheten viktiga konsekvensledningar, som behöver tas hänsyn till i planeringen för bostadsbyggande. Behöver de allmänna VA-ledningarna flyttas för att frigöra marken för exploatering är det exploatören som bekostar omdragningen. De befintliga ledningarna ligger idag i parkmark och kanske inte är anpassade för att belastas med fordonstrafik eller tyngre fordon om markanvändningen skulle komma att ändras. Nämnas kan också att Metsäs råvattenledning (dimension 1000) passerar området och för den finns redan idag en begränsning för vad den får belastas med i form av fordonsrörelser eller dylikt.

Område 10:

Marieholm.

Område 10a, – Befintliga distributionsledningar för den allmänna VA-försörjningen går genom området som behöver tas hänsyn till i planeringen. Behöver de allmänna VA-ledningarna flyttas för att frigöra marken för exploatering är det exploatören som bekostar omdragningen.

Område 11:

Gärdet

Område 11b, – Metsäs ledning (dimension 1000) passerar i marken där det föreslås bostäder. Likaså passerar vår huvudvattenledning, samt självfallsledningar för spillvatten och dagvatten i området. Byggnation av bostäder här kan nog bli svår eller väldigt kostsam. Behöver de allmänna VA-ledningarna flyttas för att frigöra marken för exploatering är det exploatören som bekostar omdragningen.

Område 11a, – Precis väster om Kassören 1 ligger en befintlig allmän avloppspumpstation, Gärdets pumpstation. Nämnas kan att det finns ett rekommenderat skyddsavstånd till pumpstationer som försörjer mer än 50 personer och det är 50 meter. Detta avstånd bör säkerställas i planeringen av nya bostäder. Det ser ut att bara bli 9 meter till den nya planerade bebyggelsen. Idag är det i alla fall 30 meters avstånd till befintliga bostäder.

Område 13:

Haggården och Leverstad

Område 13b, – Befintliga distributionsledningar korsar området för tilltänkt industrimark. Behöver de allmänna VA-ledningarna flyttas för att frigöra marken för exploatering är det exploatören som bekostar omdragningen.

Område 16:

Grangärdet och Muggebo

Område 16b, – Befintlig huvudvattenledning passerar i marken där det föreslås bostäder. (Denna kan eventuellt ersättas av en ny huvudvattenledning.)

Område 17:

Ladukärr

För fortsatt planering söder om detaljplan "Del av Ladukärr 2:1" behöver det ges plats för en kommande huvudvattenledning (U-område).

Område 18:

Krontorp och Bångahagen

Område 18b, –våtmark som finns på området bör vid en eventuell exploatering. Ersättas. Plats behöver vikas för nya allmänna VA-ledningar som kommer passera i området. Dessa ledningar kommer försörja den blivande batterifabriken i Korstorp. VA-avdelningen ser även behov av att komplettera med ytterligare reservoarvolym för dricksvattenförsörjningen i form av lågreservoar i mark och har funderat på om detta eventuellt kan vara en möjlig plats. Här behöver fortsatt dialog ske mellan planenheten och VA-avdelningen.

Riskbedömningen (WSP)

- Tekniska förvaltningen, VA-avdelningen, sid. 11: Utöver den hantering av kemikalier som beskrivs kan tilläggas att det också förekommer transport av kemikalier till reningsverket. Järnklorid fylls på med bulkbil, där en bil kan rymma upp till 30 m³.

MKB

- Sidan 46: Vattenmiljö – man bör omnämna att Mariestadssjön är vår viktigaste vattentäkt.
- Sidan 49: I Figur 23 bör det anges vilken storlek på regn som avses. Antar att det är 100-årsregn men det bör framgå.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar medskick och synpunkter. Justeringar av planhandlingen har gjorts efter granskningen. En fördjupad översiktsplan ska visa inriktning och förutsättningar för utvecklingen i stora drag. Kommunen bedömer att vissa delar av medskicken och synpunkterna är för detaljerade för att inkluderas i den fördjupade översiktsplanen.

Tekniska Nämndens arbetsutskott menar att vissa platser har så pass stora utmaningar att hantera att de bedömer att de är olämpliga för planläggning. Kommunen menar att ett utpekade område i en översiktsplan innebär att kommunen tycker att det är intressant att pröva en detaljplaneläggning. I vissa fall kan en detaljplan och/eller ett genomförande av en detaljplan vara svårt och dyrt eller i planprocessen bedömas som olämpligt för den föreslagna användningen.

Strategi för utbyggnad, fördjupade utredningar (av till exempel dagvatten och skyfall), ekonomiska och tekniska frågor (så som kapaciteten i både reningsverk och vattenverk) med mera kommer att behöva omhändertas i det fortsatta arbetet men kan inte omhändertas inom ramen för den fördjupade översiktsplanen.

I kapitel utvecklingsstrategi samt genomförande belyses vikten av att ta ett större grepp kring komplicerade planeringsfrågor, i större detalj än i översiktsplanering men mer översiktligt än i detaljplanenskede, i exempelvis planprogram eller strukturplan. I planen lyfts att detaljplaneläggning av tätortsutvidgningsområdena bör föregås av planprogram eller strukturplan.

Den fördjupade översiktsplanen innehåller information om att ett arbete med vattenskyddsområde pågår. På grund av att beslut inte ännu fattats bedöms att det förslag som föreligger inte bör redovisas i den fördjupade översiktsplanen.

Planen hindrar inte placering av nya vattenreservoarer. Utpekande av motions slingor runt staden hanteras inte inom ramen för denna fördjupade översiktsplan där planeringen är på en översiktlig nivå.

I utvecklingen av staden för att nå kommunens mål till 2040 kommer det behövas ett strategiskt arbete av kommunen som helhet inklusive VA-avdelningen och det är viktigt att avdelningen involveras och deltar i tidiga skeden i samarbete med övriga delar i den kommunala organisationen. VA-avdelningens områdespecifika kunskap är viktig i utvecklingen av staden och värdefull när arbete startar för detaljplaner och planprogram samt genomförande av exploateringsprojekt.

Räddningstjänsten Skaraborg

- Räddningstjänsten anser att det är positivt att det lagts till ett kapitel om räddningstjänst på sidan 60 men påpekar dock att numera har namnet ändrats till Räddningstjänsten Skaraborg och inte Räddningstjänsten Östra Skaraborg som det står nu. I övrigt ett bra kapitel.
- I bilden på sidan 75 finns det fortfarande mark som är benämnd för räddningstjänst som inte är tänkt för räddningstjänst, det borde kunna tas bort för att inte vara vilseledande. Det räcker att det benämns som vård/skola som det görs i bilden på sidan 81 eller på sidan 113. Resonemanget är inte bra i bilden på sidan 95 och bilden på sidan 103 där Polisens nuvarande område endast är utpekad för räddningstjänst, det borde tas bort. Räddningstjänsten saknas i bilden på sidan 125.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och information. Antagandehandling har justerats till att omnämna Räddningstjänsten Skaraborg, ej Räddningstjänsten Östra Skaraborg. Det angivna markanvändningslaget räddningstjänst på fastigheten Fiskgjusen 2 (område 8b) har ändrats till Centrum vilket är ett användningslag där bland annat polisstation och häkte kan inrymmas.

Fastigheten Krontorp 1:19 dit Mariestads brandstation planeras att flyttas pekas inte ut med markanvändningslaget räddningstjänst på grund av att möjligheten att lokalisera räddningstjänst redan finns enligt gällande detaljplan. Markanvändningskartan visar ny eller ändrad markanvändning, därför redovisas inte markanvändningslaget räddningstjänst.

Mariestads naturskyddsförening

Då våra synpunkter på samrådshandlingen till den fördjupade översiktsplanen fortfarande nu i granskningskedet kvarstår, sänder vi in dem på nytt.

De förändringar som gjorts påverkar inte vår uppfattning att ingreppen i naturen är alltför omfattande, att mängden småhus är alltför ytkrävande och att industrietableringar prioriteras på bekostnad av grönytor, jordbruksmark, friluftsområden och trivsel i kommunen. Inga kompensationsområden utpekade och risken för klimatrelaterade skador nonchaleras.

Kommunens bemötande

Kommunen bedömer att tidigare redovisade bemötande i samråd avseende naturskyddsföreningens framförda synpunkter kvarstår varpå kommunen hänvisar till bemötande i samrådsredogörelsen. Kommunen hänvisar till samrådsredogörelsen båda vad gäller föreningens tidigare framförda synpunkter samt kommunens bemötande av dessa.

Ellevio

Vi har tagit del av granskningshandlingarna för den fördjupade översiktsplanen för Mariestad. Vi lämnade in synpunkter under samrådet.

Vi noterar att bland annat rubriken ”Energidistribution” utgått i ”Samhällsviktiga verksamheter och anläggningar”. Information om eldistribution har inte återfunnits i planhandlingarna och planen behöver därför uppdateras med vilka ställningstaganden kommunen tar i översiktsplanen kopplat till eldistribution.

I samrådet informerade vi om att förändring i regionnätet bör undvikas då förändring ofta innebär en försämrad driftsäkerhet och kapacitet. Kommunen skriver dock i flera av utvecklingsområdena att ledningar ska flyttas. Generellt bör kommunen i första hand pröva möjligheten att utveckla områdena med utgångspunkten att ledningarna är kvar i befintligt läge och i andra hand att ledningarna flyttas.

Kommunen bör formulera ställningstaganden om hur kommunen avser att förhålla sig till och beakta våra ledningar. Befintliga och tillkommande regionnätsledningarna inom planområdet är viktiga för elförsörjningen i ett regionalt perspektiv och det är därför viktigt att kommunen beaktar dem i framtida planering.

Område 1, tätortsutvidgning norr Vi har en 40 kV-luftledning som går genom hela området. Kommunen föreslår flytt av ledningen och en tät dialog med ledningsägaren. Kommunen bör i första hand utreda möjligheten att planera området utifrån att ledningen är kvar i sitt befintliga läge. I planarbetet behöver tidig dialog hållas med Ellevio angående ledningen för att säkerställa att elförsörjningen inte inskränks.

Område 2, tätortsutvidgning sydväst Vi har en 40 kV-luftledning som går genom området. Kommunen föreslår flytt av ledningen och en tät kontakt med ledningsägaren. Kommunen bör i första hand utreda möjligheten att planera området utifrån att ledningen är kvar i sitt befintliga läge. I planarbetet behöver tidig dialog hållas med Ellevio angående ledningen för att säkerställa att elförsörjningen inte inskränks.

Område 3, tätortsutvidgning öster Vi informerade i samrådet om att vi har befintlig 40 kV-ledning samt tillkommande 130 kV-ledningar och station i detta område. Det är viktigt att elnätsanläggningar beaktas vid kommande planering i området och att planbeskrivningen kompletteras med information om att elnätsanläggningarna ska beaktas vid kommande planering. I planarbetet behöver tidig dialog hållas med Ellevio angående ledningarna för att säkerställa att elförsörjningen inte inskränks. Kommunen har beaktat 40 kV-ledningen i befintlig detaljplan.

Område 14, Sund Vi har två 130 kV-luftledningar och en 40 kV-luftledning, planen bör kompletteras med information om att ledningarna ska beaktas vid vidare planering och projektering av området. Eftersträva tidig dialog med Ellevio angående ledningarna vid planering och projektering området för att säkerställa att elförsörjningen inte inskränks.

Område 15, Sandbäcken Vi har en 40 kV-luftledning genom områdets norra delar. Ledningen som ska beaktas vid kommande planering och kommunen bör i första hand utreda möjligheten att planera området utifrån att ledningen är kvar i sitt befintliga läge. I planarbetet behöver tidig dialog hållas med Ellevio angående ledningen för att säkerställa att elförsörjningen inte inskränks.

Kommunens bemötande

Kommunen har gjort förändringar av redovisning och innehåll under rubriken "Sambällsviktiga verksamheter och anläggningar" från samråd till granskning. Detta innebar bland annat att rubriken "Energidistribution" utgått. Kommunen har i arbetet med planen inte identifierat och utrett områden som är särskilt lämpligt för anläggning för energiproduktionen och har av denna anledning inte pekat ut detta. Detta betyder dock inte att kommunen inte bedömer att det är viktigt med energidistribution utan endast att kommunen inte gjort särskilda ställningstaganden kring det i arbetet med den fördjupade översiktsplanen. Kommunen bedömer att det är möjligt att identifiera fler eller alternativa platser för transformatorstation och ledningar med mera och att detta kan göras i framtida arbeten. Kommunen delar synen att energidistribution är en mycket viktig fråga för utbyggnaden av staden.

Kommunen noterar och har förståelse för Ellenios uppfattning att förändringar av regionnätet bör undvikas av angivna skäl. Elförsörjning är viktigt och får inte inskränkas.

Kommunens hållning är att i första hand undvika behov av flytt av ledningar men att det inte går att utesluta behov av detta. Det fortsatta planeringsarbetet får utvisa om befintliga ledningar kan vara kvar eller behöver flyttas för att möjliggöra utvecklingen.

I planen har text om befintliga luftledningar inom de angivna områdena kompletterats.

LRF Ullervadsorten

Vi i Ullervadortens LRF har synpunkter på innehåll i "Fördjupa översiktsplan Mariestad 2040" angående framtida bostadsbyggen och industrietableringar. Vi anser att det är förkastligt att ta jordbruksmark i anspråk, i den utsträckning som nämns i planen. Vi vill att utvecklingen ska ske i samklang med oss redan

befintliga företagare i Mariestads kommun. Vi ser att utvecklingen är positiv för oss och staden men tycker nu att det blir på vår och framtida generationers bekostnad.

Globalt perspektiv

- Världens befolkning ökar och med det behovet av livsmedel. De globala livsmedelslagren minskar. Hela världens befolkning behöver ta ett samlat grepp för att hjälpas åt med den framtida livsmedelsförsörjningen. Kommunen arbetar med och utifrån *De globala målen* men i den fördjupade översiktsplanen tas jordbruksmark i anspråk till bostäder. Det går stick i stäv med de långsiktiga Globala målen (mål 2) om att minska världshungern.
- Jordbruksmark som tas bort går inte att återställa.

Nationellt perspektiv

- Det pågår en utredning inom riksdag och regering om en ny livsmedelsberedskap. Vårt lands självförsörjningsgrad ligger idag på ca 50%. Finlands ligger på motsvarande 80% och Danmark än högre. Uppfattningen är att vi behöver höja vår livsmedelsberedskap och självförsörjningsgrad. ÖP Mariestad 2040 tar ingen hänsyn till det när åkermark tas i anspråk till nybyggnationer.

Lokalt perspektiv

- Vi anser Mariestads kommun ska ta vara på sina lokala företag och inte offra dem för de stora globala. I planen så skriver kommunen att mark behövs till nya globala företag. Det innebär bl.a. att befintliga lokala företag får avsätta jordbruksmark. Vi tycker att kommunen borde värna om de lokala företag som redan är etablerade och inte motverka dem.
- Vi bor i ett jordbrukslandskap. Var stolta över det och värna om det bygden redan idag levererar.
- Om jordbruksmark tas i anspråk till bostäder och industrier anser vi att bygden förfulas. Låt jordbruksmarken vara kvar. Förtäta byggandet där det redan finns bostäder, bygg på höjden, hitta alternativa ställen att bygga på och låt invånarna och förbipasserande njuta av vårt vackra jordbrukslandskap.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Brukningsvärd jordbruksmark är en viktig resurs som är skyddad av miljöbalken. Kommunen bedömer att utvecklingen av Mariestad enligt den fördjupade översiktsplanens målsättningar och strategier är ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen avser alltså att även utnyttja ytor i byggd miljö för att ställa om eller förtäta. Kommunen bedömer att staden även behöver växa utåt, vilket innebär markanspråk som bland annat omfattar jordbruksmark, för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040.

För att vara en attraktiv boendeort och skapa förutsättningar för inflyttning i den omfattning som behövs för att uppnå målet till 2040 behöver kommunen skapa goda boendemiljöer och kunna erbjuda en blandad typ av bebyggelse med småhus såväl som flerbostadshusområden.

Kommunen vill värna befintliga företagare likväl som attrahera fler. Kommunens mål att möjliggöra för verksamhetsetableringar går i linje med utvecklingsstrategin för Skaraborg mot 2030 som handlar om att ställa om Skaraborg till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle, där ett av utvecklingsstrategins mål är att bli en industriregion i världsklass som attraherar fler verksamhetsetableringar och invånare.

Mark längs regional och nationell väginfrastruktur där många passerar förbi Mariestad ger goda möjligheter till effektiva transportvägar och är attraktiv för lokalisering av verksamheter. Väginfrastruktur ger uppbov till störningar och det kan därför vara lämpligt att samllokalisera olika typer av störande verksamheter i anslutning till väginfrastruktur.

LRF Mariestad

Bevara Mariestad kommuns jordbruksmark!

I den fördjupade översiktsplanen för Mariestads kommun finns förslag på att exploatera åkermark för bebyggelse- och industrimark. På detta sätt kan åkermark förstöras för framtida generationers överlevnad, om inte hänsyn tas.

Jordbruksmarken har funnits i många tusentals år före oss och ska i största mån även få finnas kvar många 1000-tals år till. Detta för att förse människorna med mat och biologisk mångfald. Enligt miljöbalken 3 kap 4§ står att ”Jordbruksmark får tas i anspråk endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och att detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”.

Synpunkter

- I första hand förtäta och bygg på höjden i befintliga områden!
- Räcker inte detta bygg på impedimentmark eller sämre skogsmark i anslutning till jordbruksmarken än på jordbruksmarken
- Planera så att de negativa konsekvenserna för jordbruksmarkens exploatering blir minimal.

- Om bostadsbyggande måste läggas på delar av åkermark, förtäta och bygg på så liten del som möjligt samt bygg på höjden. Lägg hellre in mark för stadsnära odling
- Gör också som Volvo har lovat i sin miljöprövning, att återskapa/förbättra sämre åkermark med jordmassorna från sin etablering. För att detta skall lyckas krävs att matjord och alvjord hålls isär vid avschaktning!

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Brukningsvärd jordbruksmark är en viktig resurs som är skyddad av miljöbalken. Kommunen bedömer att utvecklingen av Mariestad enligt den fördjupade översiktsplanens målsättningar och strategier är ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen avser alltså att även utnyttja ytor i bebyggd miljö för att ställa om eller förtäta. Kommunen bedömer att staden utöver detta behöver växa utåt, vilket innebär markanspråk som bland annat omfattar jordbruksmark, för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040.

För att för att vara en attraktiv boendeort och skapa förutsättningar för inflyttning i den omfattning som behövs för att uppnå målet till 2040 behöver kommunen skapa goda boendemiljöer och kunna erbjuda en blandad typ av bebyggelse med småhus såväl som flerbostadshusområden.

Huruvida jordmassor vid etablering på åkermark bör användas för att förbättra åkermark på annan plats beslutas inte inom ramen för denna fördjupade översiktsplan.

LRF Torsö-Hassle

Alla förlorar när jordbruksmark bebyggs!

I den fördjupade översiktsplanen för Mariestads kommun 2040 tas det upp att konsekvenserna för jordbruket och de areella näringarna riskerar att bli mycket stora. På detta sätt kan åkermark förstöras för all framtid. Vi måste snarare öka matproduktionen ur beredskapskäl, med tanke på en orolig omvärld. Sverige importerar idag 50% av all mat och är endast självförsörjande på vete och morötter och då med tillgång till importerad gödsel.

Enligt miljöbalken 3 kap 4§ står att ”Jordbruksmark får tas i anspråk endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och att detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”.

Synpunkter på Mariestads kommuns ÖP 2040

- I första hand förtäta och bygg på höjden i redan exploaterade områden. Planera att de negativa konsekvenserna för jordbruksmark blir minimal
- Bygg annars bostäder på impedimentmark eller sämre skogsmark
- Om bostadsbyggande måste läggas på delar av åkermark, förtäta och bygg på så liten del som möjligt samt bygg på höjden. Lägg hellre in mark för stadsnära odling
- Gör också som Volvo har lovat att återskapa/förbättra sämre åkermark med jordmassorna från sin etablering. För att detta skall lyckas krävs att matjord och alvjord hålls isär vid avschaktning!

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Brukningsvärd jordbruksmark är en viktig resurs som är skyddad av miljöbalken. Kommunen bedömer att utvecklingen av Mariestad enligt den fördjupade översiktsplanens målsättningar och strategier är ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen avser alltså att även utnyttja ytor i bebyggd miljö för att ställa om eller förtäta. Kommunen bedömer att staden utöver detta behöver växa utåt, vilket innebär markanspråk som bland annat omfattar jordbruksmark, för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040.

För att vara en attraktiv boendeort och skapa förutsättningar för inflyttning i den omfattning som behövs för att uppnå målet till 2040 behöver kommunen skapa goda boendemiljöer och kunna erbjuda en blandad typ av bebyggelse med småhus såväl som flerbostadsbusområden.

Huruvida jordmassor vid etablering på åkermark bör användas för att förbättra åkermark på annan plats beslutas inte inom ramen för denna fördjupade översiktsplan.

LRF Lyrestad

Bevara Mariestad kommuns jordbruksmark!

I den fördjupade översiktsplanen för Mariestad kommun finns förslag på att exploatera åkermark för bebyggelse- och industrimark. På detta sätt kan åkermark förstöras för framtida generationers överlevnad, om inte hänsyn tas.

Jordbruksmarken har funnits i många tusentals år före oss och ska i största mån även få finnas kvar många 1000-tals år till. Detta för att förse människorna med mat och biologisk mångfald. Enligt miljöbalken 3 kap 4§ står att ”Jordbruksmark får tas i anspråk endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och att detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”.

Synpunkter

1. I första hand förtäta och bygg på höjden i befintliga områden!
2. Räcker inte detta bygg på impedimentmark eller sämre skogsmark i anslutning till jordbruksmarken än på jordbruksmarken
3. Planera så att de negativa konsekvenserna för jordbruksmarkens exploatering blir minimal.
4. Om bostadsbyggande måste läggas på delar av åkermark, förtäta och bygg på så liten del som möjligt samt bygg på höjden. Lägg hellre in mark för stadsnära odling
5. Att man ska ta hänsyn till de företagare som lever av marken idag som och skapar arbetstillfällen och skatteintäkter till kommunen.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Brukingsvärd jordbruksmark är en viktig resurs som är skyddad av miljöbalken. Kommunen bedömer att utvecklingen av Mariestad enligt den fördjupade översiktsplanens målsättningar och strategier är ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen avser alltså att även utnyttja ytor i bebyggd miljö för att ställa om eller förtäta. Kommunen bedömer att staden utöver detta behöver växa utåt, vilket innebär markanspråk som bland annat omfattar jordbruksmark, för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040.

Kommunen vill värna befintliga företagare likväl som attrahera fler. Kommunens mål att möjliggöra för verksamhetsetableringar går i linje med utvecklingsstrategin för Skaraborg mot 2030 som handlar om att ställa om Skaraborg till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle, där ett av utvecklingsstrategins mål är att bli en industriregion i världsklass som attraherar fler verksamhetsetableringar och invånare.

LRF Lugnåsorten

Mariestads kommun har ju planer på att växa till 40 000 invånare år 2040.

Vi förstår att det finns ett stort behov av areal för att bygga bostäder, industrimark, mark för offentliga inrättningar, infrastruktur m.m.

Vi ska vara rädda om åkermarken. Problemet är ju att ”förstörd åkermark” är ju nästan omöjlig att göra brukbar igen. Ingen vill ju ta de enorma kostnader som det skulle vara att skapa ny åkermark.

Åkermarken i Sverige minskar, framförallt runt våra städer, där det byggs ”köpcenter”, bostäder, industrier m.m. Det är en tråkig syn för oss som lever av naturen och jorden.

Importen av livsmedel från länder utanför Sverige är ju väldigt stor och med tanke på att ett krig pågår inte så långt från Sverige, så kan ju behovet av ”egenproducerad” mat i Sverige vara av stor betydelse. Även produktionen av förnödenheter såsom drivmedel och gödning kan ju bli drabbade och hur klarar vi detta i Sverige då.

Ökade skatteintäkter är ju ett bra argument för fler boende i Mariestad, men de som brukar och lever av jord och skogsbruk i Mariestad genererar också skatteintäkter till kommunen. De anställda som bor och jobbar i Mariestad skapar ju också intäkter till kommunen, men de storföretagen som satsar i Mariestad, skattar förmodligen på andra ställen än Mariestad.

Vi använder oss av ett gammalt talesätt som är tänkvärd:

”DÄR INGEN PLOG KAN GÅ, DÄR INGEN LIE KAN SLÅ, DÄR SKA HUS STÅ”

- Använd impedimentsmark för att bygga på.
- Bygg där det redan finns byggnation och förtäta den.
- Bygg på höjden för att spara markyta
- Bygg på dålig skogsmark.
- Bygg så lite som möjligt på åkermark, och i så fall ta tillvara på matjorden som ska tillbaka till jordbruket.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Brukeningsvärd jordbruksmark är en viktig resurs som är skyddad av miljöbalken. Kommunen bedömer att utvecklingen av Mariestad enligt den fördjupade översiktsplanens målsättningar och strategier är ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen avser alltså att även utnyttja ytor i byggd miljö för att ställa om eller förtäta. Kommunen

bedömer att staden utöver detta behöver växa utåt, vilket innebär markanspråk som bland annat omfattar jordbruksmark, för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040.

För att för att vara en attraktiv boendeort och skapa förutsättningar för inflyttning i den omfattning som behövs för att uppnå målet till 2040 behöver kommunen skapa goda boendemiljöer och kunna erbjuda en blandad typ av bebyggelse med småhus såväl som flerbostadshusområden.

Kommunen vill värna befintliga företagare likväl som attrahera fler. Kommunens mål att möjliggöra för verksamhetsetableringar går i linje med utvecklingsstrategin för Skaraborg mot 2030 som handlar om att ställa om Skaraborg till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle, där ett av utvecklingsstrategins mål är att bli en industriregion i världsklass som attraherar fler verksamhetsetableringar och invånare.

Huruvida jordmassor vid etablering på åkermark tillvaratas för att användas på annan plats beslutas inte inom ramen för denna fördjupade översiktsplan.

Mariestads friluftsklubb

Mariestads Friluftsklubb (MFK) motsätter sig det reviderade förslaget vad gäller fortsatt exploatering av Snapenskogen.

I det reviderade förslaget av aktuellt område, beläget sydost om järnvägen, innebär det för Snapenskogens del att tätortsnära naturmark för skolornas och idrottsföreningarnas verksamhet samt Mariestadsbornas rekreation och friluftsliv försvinner för evigt. Enligt MFK:s uppfattning sträcker sig Snapenskogen söderut ända ner till Högelid och Krontorp. Hela området utgör klubbens idrottsarena.

MFK har under våren 2023 samlat in drygt 400 namnunderskrifter, vilka är ett stöd för MFK:s ställningstagande. Dessa har överlämnats till kommunen.

I ”programmet för blå och grönstruktur” anges bl.a. följande:

Att Snapenskogen söder om järnvägen avseende rekreation och friluftsliv är ”Mycket viktigt”

Att Snapenskogen är ett större sammanhängande rekreationsområde.

I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) som upprättats av Ekologigruppen till den fördjupade översiktsplanen (FÖP:en) konstateras:

Att ”Risk för stora negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv föreligger eftersom betydande arealer av rekreativa naturområden riskerar att påverkas

Att eftersom mycket stora arealer av naturmark föreslås kunna bebyggas kan påverka naturvärden arters livsmiljöer och spridningssamband”.

Kulturmiljöutredningen till FÖP:en anger under rubriken konsekvenser: ”Negativa konsekvenser bedöms sammantaget som märkbara – stora”. ”Odlingslandskapet knutet till torp och småställen över det stora området försvinner till stor del och får en annan karaktär vilket bedöms innebära stora negativa effekter för kulturmiljövärdena”.

MFK noterar följande utan att ta ställning till något av alternativen

Ett möte ägde rum den 17 maj, mellan kommunalrådet Johan Abrahamsson och MFKs ordförande samt ordförande i orienteringssektionen. Då diskuterades Snapenskogen som ett tätortsnära naturområde och MFKs företrädare redovisade klubbens ställningstagande mot exploatering. För att tydliggöra aktuellt område för exploatering och förhindra missförstånd ritade kommunalrådet vid mötet in den begränsningslinje som skulle gälla mellan Snapenskogen och framtida bebyggelse. Linjen redovisas på kartbilaga (röd färg).

I ovanstående MKB redovisas rimliga alternativ med hänsyn till den fördjupande översiktsplanens syfte och geografiska räckvidd. I MKB har ett alternativ till bebyggelsen koncentrerats, men med bibehållet antal bostäder, främst flerfamiljshus. Se kartbilaga (blå färg).

I en debattartikel i MT den 14 februari diskuterar Hjalmar Thulin ”Naturkriser och Mariestads nya attraktiva bostadsbebyggelse”. Thulin ifrågasätter lösningar med att en bostadsbebyggelse ska bli jämnt fördelad mellan en- och flerfamiljshus. ”Det är en attraktiv mix i dagsläget, men mixen är inte hållbar och ju större stad desto sämre är mixen”. Thulin föreslår en större andel flerbostadshus i FÖP-området, särskilt i det norra utvidgningsområdet. Då skulle detta område kunna halveras och därmed räddas en stor del av Snapenskogen sydost om järnvägen.

Ett samrådsmöte ägde rum den 20 februari i Volvos regi inför tillståndsansökan för planerad batterifabrik. Enligt tillgängligt kartmaterial redovisas område inom vilket markförlagda ledningar planeras att förläggas. Området är beläget längs den gamla stadsgränsen mellan gränsstenarna (krönta stenar) genom Snapenskogen, se kartbilaga (grön färg).

Det blivande ledningstråket genom Snapenskogen skulle kunna uppfattas ha en ”barriäreffekt” som blir en naturlig avgränsning mellan området som exploateras för bebyggelse och resterande tätortsnära naturmark för rekreation och friluftsliv.

MFK motsätter sig ånyo en fortsatt exploatering av Snapenskogen men har noterat ovanstående som alternativ till en total exploatering av Snapenskogen sydost om järnvägen.

Styrelsen påtalar att gällande ”Drifts- och skötselavtal” mellan kommunen och MFK innebär att klubben har rätt att utföra skötsel och underhåll av Snapens stigsystem inom kommunägd mark i Snapenskogen. Detta innebär att MFK är en rättighetsinnehavare i sammanhanget.

Slutligen: ”Snapenskogen är för Mariestadsborna vad Billingen är för Skövdeborna”.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar föreningens ställningstagande om motsättning av exploatering söder om Kinnekullebanan.

Program för blå- och grönstruktur utgör ett underlag i planeringen av staden och ger kunskap för avvägningar i de målkonflikter som uppstår i fysisk planering så som målet om att utveckla staden med fler bostäder, mark för verksamheter och industri respektive mål för natur och grönområden i staden.

Kommunen bedömer att föreslagen exploatering söder om Kinnekullebanan behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunen. Vidare bedömer kommunen att Snapenskogen norr om Kinnekullebanan är viktigt för Mariestad. Beslut i arbetet med den fördjupade översiktsplanen har tagits av kommunstyrelsens arbetsutskott och planen kommer att slutligen beslutas av kommunfullmäktige. Avgränsningar och inriktningar för utvecklingen är därmed politiska beslut.

Kommunen vidhåller att det är viktigt att kunna erbjuda en blandad typ av bebyggelse med småsånväl som flerbostadshusområden för att vara en attraktiv boendeort och skapa förutsättningar för inflyttning i den omfattning som behövs för att uppnå målet till 2040.

I tätortsutvidgningsområde norr ska grönstrukturer bevaras och eller utvecklas för att fortsatt ge sociala och ekologiska värden. Området ska genomkorsas av grönstråk som länkar samman grönområden och skapar gröna kopplingar.

Tätortsutvidgningsområde norr ska vidare studeras i planprogram eller strukturplan där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur kommer att studeras närmare utifrån mer detaljerad underökning av området. I efterföljande arbete ska också kulturbistoriskt värdefulla miljöer och objekt studeras vidare.

Tillgängligheten till Snapen ska fortsatt vara god, även söderifrån genom tätortsutvidgningsområde norr. Kommunen ska verka för en trafiksäker passage över järnvägen från tätortsutvidgningsområde norr mot Snapen.

Föreslaget ledningsstråk för Volvos processvattenledning passerar genom tätortsutvidgningsområde norr. Kommunens avser att minska ledningsstråkets barriärverkan och utforma stråket på ett sådant vis att det ger fler värden och funktioner till området än endast funktionen som ledningsstråk.

Centerpartiet

Centerpartiet anser att den framtagna fördjupade översiktsplanen är ett gediget och omfattande dokument som kommer att bli en bra grund för den framtida planeringen. Stadens förväntade stora expansion ställer stora krav på en klok planering för att bevara både småstadskänslan och naturvärden.

Vi väljer att inte gå in i detalj på alla de olika delarna utan vill i stället lyfta några övergripande områden att beakta som vi fortfarande ser som särskilt viktiga:

- De stora negativa konsekvenserna för de areella näringarna (jord och skogsbruk) Vi inser att både jord och skogsbruksmark måste tas i anspråk för expansionen – men önskar att anspråken minimeras pga.:
 1. Jordbruksmark och livsmedelsproduktion är för framtiden den viktigaste produktionen för vår försörjning.
 2. Med tanke på skogens stora effekt som kolsänka.
 3. Eftersom skogen är viktig som rekreationsområde och har skapats av generationers skogsförvaltande är även den viktig att exploatera med förnuft.
- För en hållbar livsmiljö krävs närhet till skog och natur. Här ser vi speciellt två områden för bostadsbebyggelse i norr och i väster (Snapen öster om järnvägen och Lekevi- Leksberg – här måste naturliga naturstråk bevaras. Vi ser här bra ändringar i denna version som tex innebär mindre påverkan på Snapen då en trädremsa öster om järnvägen sparas. **Snapen är ett av kommunens största rekreationsområden och används under hela året och här bör vi vara särskilt aktsamma om skogen/naturen eftersom detta område kommer att användas ändå mer frekvent när stadens befolkning väntas växa.**
- Vi ser i denna version att man tagit till sig kritiken, som inkommit vad det gällde industribebyggelse i ”Ullervadskogen”. Minskad markåtgång för ny industrimark till förmån för bevarande av skogen, hänsyn till boendemiljö och markägare i närområdet är viktigt! Detta ser vi som positivt!
- Vi efterlyser en säker cykelväg utmed länsväg 202 mellan Ullervad och Ekbykorset, och att en utbyggd kollektivtrafik till Ullervad behövs.
- Vi efterlyser också en helhetsbeskrivning för hela Mariestads kommun då stor utvecklingspotential finns i kransorterna. En plan för både bostads och industribebyggelse i kransorterna krävs för en helhetsbild – alla de 7000 bostäderna och industrimarken måste inte ligga stadsnära.
- Övergripande anser vi att det är viktigt att bevara grönytor inom staden då staden förtätas och att man behöver se över möjligheten att skapa fler tätortsnära skogspartier som då bör innehålla en blandad växlighet. Bra att konceptet 3-30- 300, vilket C drivit, anammats i planen.

- Vi ser det som viktigt att på ALLA sätt bevara småstadskänslan bl.a genom att inte bygga högre hus än tex 4–5 våningar inom den centrala stadskärnan (ffa område 4 och 5 i bild på sidan 74) samt att undvika etableringar av ”köpcentrum” utanför centrala stan, vilket med stor sannolikhet skulle utarma stadskärnans handel. Stadskärnans handel är inte bara viktig för kommunens invånare, utan utgör även en attraktiv del som besöksmål för besökare/turister som en koppling till kommunens satsningar i hamnområdet.
- Viktigt att staden kan erbjuda attraktiva boendemiljöer som gör att folk vill flytta till Mariestads kommun. Om folk väljer att bo i omkringliggande kommuner finns en risk att krav på ökad samhällsservice blir svår att finansiera.
- Vi ser också som viktigt att satsa på både industrimark och bostäder i kransorterna. Se över industrimark i nära anslutning till E 20 i Lyrestad, Hassle och Lugnås. Detta gäller även bostäder inte minst i Ullervad, Tidavad och Sjötorp utöver föregående nämnda orter. All etablering måste inte ske inom tätorten Mariestad”. För oss som parti är det viktigt att man tar ”Landsbygdsstrategin” i beaktande vid nya etableringar.
- Slutligen undrar vi hur satsningen på gymnasieskolan kommer att se ut, då vi saknar visioner för detta i planen.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter.

Kommunen bedömer att markanspråken i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog och jordbruksmark behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunen. Kommunen bedömer att tillväxten med 15 000 invånare i tätorten och därmed planläggning för 7 000 nya bostäder utgör ett väsentligt samhällsintresse.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen avser att utnyttja ytor i bebyggd miljö för att ställa om eller förtäta. Kommunen bedömer ändå att markanspråk i stadens ytterkanter behövs för att uppnå planens och kommunens mål.

Den fördjupade översiktsplanen redovisar endast översiktligt kommunens önskade utveckling. Inför kommande planering av exempelvis tätortsutvidgningsområde sydväst och norr kommer ytterligare kunskapsinhämtning och utredningar göras inför framtagande av mer konkreta förslag till utveckling där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats studeras närmare.

Den fördjupade översiktsplanens planområde omfattar endast Mariestads tätort med viss omnejd. Planen möjliggör för att kunna hantera kraftig expansion med många nya invånare i Mariestad. Planen hindrar inte att utveckling och exploatering sker i kommunens kransorter. Kommunen ser positivt på utveckling i kommunens alla orter. Kommunen avser att påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan för hela kommunen efter den fördjupade översiktsplanen antagits.

Byggnadshöjder som anges i denna plan ger vägledning men vilket bedöms vidare i detaljplaneskedet där en lämplig byggnadshöjd beslutas om. Kommunen har i detta tidiga skede gjort en preliminär bedömning att högre byggnadshöjder kan vara lämpliga på vissa platser i stadens centrala delar. Detta för att skapa en stadsmässighet och täthet som ger goda förutsättningar för ett levande centrum och bra kollektivtrafikunderlag. Högre byggnadshöjder i centrala staden är också ett resurseffektivt markutnyttjande som minskar markanspråket i stadens ytterkanter.

För att skapa attraktiva boendemiljöer vill kommunen kunna erbjuda ett varierat utbud av boendemiljöer, med olika bostadstyper samt olika lägen i staden.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas den långsiktiga inriktningen för planområdets mark- och vattenområden. Utbildningsfrågor hanteras inte inom ramen för denna fördjupade översiktsplan. Även planering för cykelväg utmed väg 202 mellan Ullervad och Ekbykorset hanteras inte inom ramen för denna plan då den föreslagna sträckningen är belägen utanför planområdet.

Yttrande 1

Hej, jag tycker att Katthavsvägen skulle kunna omvandlas till en planskild fordonsväg över Kinnekullebanan. Om ni redan har övervägt det, så kan ni beskriva/motivera er slutsats i ett vändande mejl till mig och avsluta ärendet, annars kan ni registrera ärendet som en synpunkt på granskningshandlingen för FÖP 2040.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkten. Kommunen har inte föreslagit att omvandla plankorsningen vid Katthavsvägen till en planskild korsning inom ramen för denna fördjupade översiktsplan. I planförslaget föreslås däremot kompletterande passager för gång-och cykeltrafik över järnvägen utöver befintliga passager.

Yttrande 2

När omställning kommer på tal brukar det mest handla om klimatomställning, att vara klimatsmart och att lösa klimatkrisen. Vi behöver tala lika mycket om att lösa krisen för den biologiska mångfalden, i fortsättningen kallad artkrisen. Alltså behöver vi även vara artsmarta.

Med en hållbar livsstil hjälper vi till att lösa både klimatkrisen och artkrisen. Jag ser hållbar livsstil som ett grundläggande val i olika livsstilar. Valet är att leva både klimatsmart och artsmart.

Vi kommer alltid att förbruka mer eller mindre av naturens begränsade resurser, även i den fossilfria framtiden. Förbrukningens storlek beror exempelvis på hur bostäder byggs. En hållbar livsstil tar hänsyn till sådant. Då blir bostadsvälen

annorlunda. Därför skrev jag i ett tidigare yttrande (se yttrande 19 i samrådsredogörelsen) att när hållbar livsstil blir norm, kommer intresset för småhus att minska.

Än så länge kan vi bara gissa när hållbar livsstil blir norm. Det är dock tveklöst att ny bostadsbebyggelse ska vara attraktiv för invånare som lever både klimatsmart och artsmart. Kommunen ska prioritera det, enligt sin strategi för Agenda 2030.

FÖP föreslår att bostadsbebyggelse ska bli jämnt fördelad mellan en- och flerbostadshus. Det är en attraktiv mix i nuläget, men mixen är inte hållbar och ju större stad desto sämre är mixen. Dessutom är stadens nästan instängda läge en försämrande faktor. Därför föreslår jag att det ska bli en större andel flerbostadshus i FÖP-området, särskilt i det norra utvidgningsområdet. Då skulle det norra utvidgningsområdet kunna halveras och därmed räddas en stor del av skogsmarken sydost om Snapen, så jag föreslår även det.

FÖP föreslår även att bebyggelse längs Marieforsleden ska bli stadsmässig genom att man placerar bebyggelsen nära trafiken. Centrumlik är ett bättre ord än stadsmässig i detta fall. Att bygga centrumlikt bortom Alhagen blir inte attraktivt. Dels för att stadens centrala område har nackdelar för gående och cyklister som alla andra bostadsområden bör undvika – det blir bullrigare och smutsiga stänk samt trängre i allmänhet och på vintern i synnerhet då snösträngar växer på trottoarkanterna vilket även orsakar extra snörojningsbesvär. Dels för att det behöver vara gröna stråk med träd mellan bebyggelse och högtrafikerade gators båda sidor i alla bostadsområden utom i stadens centrala område, så jag föreslår detta för Marieforsleden.

Att skapa fler gatukopplingar till Marieforsleden bör undvikas och det vore överdrivet att omvandla Marieforsleden från trafikled till stadsgata. Dess barriärverkan minskas tillräckligt av nya övergångsställen, enligt omdaning nedan. Efter omdaning kan sänkt hastighet övervägas där behov verkar uppstå. Mitt förslag på Marieforsledens omdaning är dels en rondell vid Lockerudsvägen som blir omgiven av övergångsställen med varsin mittrefug, dels att skapa fler övergångsställen med varsin mittrefug på samma sätt som Marieforsledens befintliga övergångsställe nära Kungsgårdsvägen, på Marieforsledens följande platser:

Vid Tegelvägen.

Mellan Ekuddenvägen och dess busshållplatser.

Mellan busshållplatserna för Marieholms center.

I rak förlängning av GC-banan mellan Jägaregatan 42 och 44.

I förlängning av GC-banorna vid Valnötsstigen 31 och tennisbanorna.

Vid Bråtenvägen.

I befintlig förlängning av GC-banan vid Banjovägen 8.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och alternativa förslag. Kommunen delar synen att biologisk mångfald är en grundpelare i ett hållbart och robust samhälle. Denna fördjupade översiktsplan anger översiktlig inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Kommunen arbetar med hållbarhetsfrågor på bred front i olika forum utanför ramen för denna fördjupade översiktsplan.

Kommunens ståndpunkt kvarstår att kommunen vill tillgodose och ser fördelar med ett varierat utbud av boenden i staden. Att ge invånare möjlighet att välja boendetyper, i flerbostadsbus eller i småhus, är ett värde som kommunen anser är viktigt för att vara en attraktiv boendeort och för att nå kommunens befolkningsmål.

Att öka Marieforsledens stadsmässighet menar kommunen ökar attraktiviteten längs med och i områdena kring Marieforsleden. Omsorgsfullt gestaltade gaturum utformat för cykel och gång tillsammans med fordonstrafik i lägre hastigheter kan öka andelen hållbara transporter och den upplevda tryggheten. Gatans funktionalitet som ett viktigt kommunikationsstråk ska fortsatt bevakas. Vidare ser kommunen att det är intressant med en cirkulationsplats i korsningen Lockerudsvägen/Marieforsleden. Förslag till placering av nya övergångsställen har även vidarebefordrats till Gatuavdelningen.

Yttrande 3

Jag motsätter mig starkt denna plan. Som planen ser ut nu kommer vi få bostäder precis bredvid våran tomt något vi absolut inte vill ha!

Man flyttar inte ut på landet för att ha grannar tätt inpå, tvärtom är det en mardröm för oss. Något som är så illa att genomförs detta kommer vi flytta till annan kommun och jag vet att majoriteten av oss som bor här känner samma.

Bygg där det inte bor folk! Bygg där det inte är skog eller jordbruksmark!

Förstör inte för oss som byggt vårt liv här! Respektera hur vi vill ha vår miljö!

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter. Kommunen bedömer att markanspråken i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog, jordbruksmark och glesare bebyggelsestrukturer behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunen. En generell strategi för var ny bebyggelse ska lokaliseras är att i första hand förlägga den till områden nära befintlig infrastruktur.

Den fördjupade översiktsplanen redovisar endast översiktligt kommunens önskade utveckling. I kommande planering kommer ytterligare kunskapsinhämtning och utredningar göras inför framtagande av mer konkreta förslag till utveckling där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats studeras närmare. I planprocessen vägs allmänna och enskilda intressen mot varandra. Kommunen bedömer att det allmänna intresset av att utveckla staden väger tungt.

Yttrande 4

Planförslaget till översiktsplan har efter samråd bearbetats och inkomna synpunkter sammanställts och bemötts i en samrådsredogörelse. Gjorda förändringar i det bearbetade förslaget är mycket små. Synpunkterna i mitt tidigare yttrande i samrådsskedet har inte bemötts på ett godtagbart sätt och där framförda synpunkter har inte beaktats och kvarstår därför.

Många erinringar mot planen har framkommit under samrådsskedet, särskilt beträffande föreslagen exploatering av stora delar av skogarna i stadens närhet samt därav föranledda följdverkningar, såsom begränsad tillgång på friluftsområden, störda ekosystem, dagvattenproblem samt försämrad klimatanpassning.

Den föreslagna stora exploateringen av skogar i stadens närhet får inte komma ifråga. Vi måste vara rädda om de få levande och varierade skogar, som finns kvar runt Mariestad. De utgör värdefulla, attraktiva och lätt tillgängliga friluftsområden för boende och skolor i olika delar av tätorten idag och ännu mer i framtiden. Skogarna är viktiga för hälsa och välmående. De måste kunna rymma och möjliggöra många olika aktiviteter för alla oavsett intresse, ålder eller ork. Allt större befolkning gör ju att tillgången på friluftsområden måste öka, inte minska!

Skogarna har inte bara rekreativa värden utan många andra värden, t ex för biologisk mångfald, utbildning, motion, vattenbalans och dämpning av buller, lukter och föroreningar. Bevarande av grönområden måste ses i ett sådant brett perspektiv. Behovet av grönområden växer ju också med en allt större befolkning, mer hårdgjorda och bebyggda ytor samt ett framtida allt tuffare klimat.

Självfallet kräver en utveckling av staden att nya ytor tas i anspråk. Det måste ske på ett sådant sätt att alla boende i staden ändå kan få ett tryggt och bra liv i en trivsam, ostörd och säker miljö. Planområdets skogar har då en nyckelroll. Arbetet med översiktsplanen tycks ha skett utan ekologiska kunskaper och utan kännedom om grundläggande rådande naturförhållanden och grönområdenas mångsidiga och stora miljönytta. Alternativa, mindre känsliga områden för exploatering finns, t ex småskaliga eller magra åkrar.

Kommunens bemötande

Den fördjupade översiktsplanens syfte och mål har kvarstått mellan samråd och granskning vilket innebär att det reviderade planförslaget endast inneburit mindre justeringar.

Kommunen bestämmer hur mark och vatten ska användas inom kommunen och har rätt att göra avvägningar mellan olika intressen vilket kan innebära att kommunen inte går alla inkomna synpunkter tillmötes. Kommunens bedömning är att samrådsredogörelsen har utformats på ett korrekt sätt och att synpunkter har bemötts.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen anser alltså att utnyttja ytor i byggd miljö för att ställa om eller förtäta. Kommunen bedömer ändå att markanspråk i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog är nödvändigt för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunen. Efter den fördjupade översiktsplanens antagande ska en genomförandestrategi som tydliggör strategier för stadens utbyggnad tas fram.

Kommunen delar synpunkterna att gröna miljöer är viktiga ur flera aspekter. I tätortsutvidgningsområdena ska grönstrukturer bevaras och eller utvecklas för att fortsatt ge sociala och ekologiska värden. Tätortsutvidgningsområdena ska vidare studeras i planprogram eller strukturplan där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats kommer att studeras närmare utifrån mer detaljerade underökningar av respektive område.

Kommunen ska utvecklas efter principen 3-30-300 som innebär att alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, att varje område ska ha minst 30 procent trädkerontäckningsgrad och att alla bostäder ska ha högst 300 meter till närmaste park eller grönområde. Principen är ett konkret verktyg som bland annat bidrar positivt till klimatanpassning och säkerställer människors närhet till gröna miljöer.

Den fördjupade översiktsplanen redovisar endast översiktligt kommunens önskade utveckling. I fortsatta processer prövas bebyggelses lämplighet avseende i yttrandet nämnda risker såsom buller, dagvattenhantering, föroreningar etcetera.

Yttrande 5 (undertecknat av 2 personer)

Fördjupad översiktsplan Mariestad 2040 föröder den urgamla leden från Krontorp-Högelid ner till Snapen . Sedan 1800-talet har invånarna använt sig av Törnbergavägen-Rörviksvägen för att tryggt ta sig ner till Vänerens strand. Tidigare fanns en slingrande grusväg hela vägen ner mot sjön. Har själv på 50-talet cyklat med gruset smättande under ballongdäcken ner till simskolan i Snapen, vilken drevs av Katrinefors på ett föredömligt vis för anställdas barn, då kraftig längre brygga med omklädningsrum för damer och herrar fanns kvar. I dag används leden av ett ökande antal hundägare, joggare, cyklister samt flera skolor under sina idrottsdagar.

Längs vägen finns boställen från 1850 till tidigt 1900-tal, med många bevarandevärda vällagda stenmurar i ursprungligt skick, samt äldre skog med inslag av tall och gran över 100 år. I planen skrivs .. "En inventering av kulturmiljövärden saknas och bör göras inför nästa skede och en analys av om och hur befintliga värden och strukturer kan utgöra inspiration vid planeringen av området". Föreslagen bostadsbebyggelse med huvudsakligen flerbostadshus längs Törnbergavägen är då givetvis högst orimligt i sammanhanget, alldenstund marken längs vägen i huvudsak är privatägd. Planchefen har dessutom i skrift uttryckt .. att ingen kommer tvingas från sin mark.

I planen har ett grönstråk skissats mellan Krontorp och Snapenskogen, och att förlägga detta stråk över Törnberga- och Rörviksvägen förefaller vara ett högst lämpligt val, som skulle utgöra en tydlig gräns mot Sjölyckan som en egen stadsdel, såsom befintlig skog bevarats mot Högelidsområdet. Sjölyckan saknar skyddande skog efter avverkning, och benämns av tidigare stadsträdgårdsmästaren Anders Dagsberg som 'Stormlyckan', och med förväntade framtida ökande kraftiga vindar från väster, bör befintlig skog mot norr lämnas orörd som skydd för planerad bostadsbebyggelse i Tätortsutvidgning norr.

Att bevara den urgamla leden möjliggör framgent att tusentals arbetare på batterifabriken får möjlighet färdas till fots och med cykel genom grönska hela vägen ner till Snapens friluftsområde och bad i Vänern. Biltrafik längs E20 via Säbykrogen och vidare över järnvägen eller än värre ner till Katthavets järnvägsövergång och hela Strandvägen fortsatt längs smala Snapenvägen till Snapen från Krontorp-Korstorp kommer sannolikt minska, vilket är ett viktigt miljöval.

De asiater som nu rekryteras till batterifabriken har ej körkort och tänker ej ta något, så att snabbt komma i gång med att bygga kooperativa boenden med gemensamma utrymmen för socialt umgänge i östra delen av Tätortsutvidgning norr intill E20, med närheten till fabriken kan vara ett bra initiativ.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag.

Kommunen bedömer att markanspråken i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog, jordbruksmark och glesare bebyggelsestrukturer behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunen. Tätortsutvidgningsområdena ska vidare studeras i planprogram eller strukturplan där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats (exempelvis hur ny bebyggelse kan förhålla sig till kulturmiljövärden) kommer att studeras närmare utifrån mer detaljerade underökningar av respektive område.

Tillgängligheten till Snapen ska fortsatt vara god och grönstråk ska bevaras och eller utvecklas genom tätortsutvidgningsområde norr mot Snapen. Kommunen ska verka för en trafiksäker passage över järnvägen från tätortsutvidgningsområde norr mot Snapen.

Inriktningen för utvecklingen omfattar både privat och kommunal mark men innebär inget tvång för fastighetsägare att utveckla eller sälja sin mark. Kommunen avser inte detaljplanelägga enskilda fastigheter utan att markägaren har för avsikt att exploatera eller sälja marken. Däremot kommer den befintliga bebyggelsen integreras i en ny struktur.

Kommunen kan lära av andra kommuner som genomgått en liknande kraftig expansion. I exempelvis Skellefteå har resande med kollektivtrafik ökat markant då många nya invånare inte har körkort eller tillgång till bil. Kommunen ser positivt på hållbara resvanor och avser skapa gena och säkra gång- och cykelvägar samt ska verka för god dialog med berörda aktörer för en utbyggd kollektivtrafik.

Yttrande 6

Planförslaget till översiktsplan har efter samråd bearbetats och inkomna synpunkter sammanställts och bemötts i en samrådsredogörelse. Gjorda förändringar i det bearbetade förslaget är mycket små. Synpunkterna i mitt yttrande i samrådsskedet har inte bemötts på ett godtagbart sätt och där framförda synpunkter har inte beaktats och kvarstår därför. Mitt samrådsyttrande bifogas därför.

Många erinringar mot planen har framkommit under samrådsskedet, särskilt beträffande föreslagen exploatering av stora delar av skogarna i stadens närhet samt därav föranledda följdverkningar, såsom begränsad tillgång på friluftsområden, störda ekosystem, dagvattenproblem samt försämrad klimatanpassning. Kommunen har i bemötandet av många inkomna yttranden gjort bedömningen att dessa frågor inte behöver fördjupas i översiktsplanen. De skall enligt kommunen istället studeras vidare i kommande planprogram och detaljplaner. Detta är ett mycket märkligt ställningstagande, som visar att övergripande helhetssyn saknas. Meningen med översiktsplanen är ju att den ska vara vägledande för kommande planering och då måste ju dessa frågor ses i ett större sammanhang. Dessa förhållanden är av övergripande, strategisk betydelse. Sådana frågor kan definitivt inte lösas i enskilda planärenden för mindre områden. Översiktsplanen måste därför utvecklas och preciseras så att dessa förhållanden blir tydligt redovisade.

Med anledning av inkomna yttranden har vissa minskningar av exploatering av skog gjorts, men fortfarande är bristen stor på stora sammanhängande grönområden och breda skogsstråk däremellan. Förslaget till översiktsplan uppvisar en mycket snäv syn på grönområdenas många olika ekosystemtjänster. Förslaget innehåller till och med svagare ställningstaganden i detta avseende än den äldre kommuntäckande översiktsplanen (ÖP 2030). Förslaget ger en missvisande bild att viktiga ekosystemtjänster nästan enbart finns i områden med särskilt utpekade höga naturvärden och hotade arter. Översiktsplanen måste ha en helhetssyn, där det tydligt framgår att varje förändring i den fysiska miljön påverkar ekosystemen och deras förmåga att svara för olika ekosystemtjänster. Grönområdena bidrar med särskilt många olika ekosystemtjänster, som det är viktigt att ta vara på. Det kan exempelvis gälla värden för friluftsliv, dämpning av

miljöstörningar och utjämning av vattenflöden. Översiktsplanen måste visa att tillgängliga ekosystemtjänster är och förblir tillräckliga för att säkerställa hållbara och trygga miljöförhållanden inom hela planområdet. Om skador, störningar eller andra olägenheter inte kan undvikas, måste mark för kompensationsåtgärder finnas.

En ökad befolkning har behov av större, lätt tillgängliga och attraktiva områden för ett rikt och mångsidigt friluftsliv. Då räcker inte de utpekade områdena, som anges som viktiga för natur och friluftsliv. De redovisade smala grönstråken måste dessutom så långt möjligt ersättas med breda grönområden, som också kan bli intressanta för naturnära aktiviteter och som binder samman de olika friluftsområdena. Därigenom skapas också bättre förutsättningar för att enkelt nå och använda olika användbara grönområden utan bil. Små isolerade skogspartier, skogsridåer och anlagda parker kan inte fungera som attraktiva friluftsområden med varierat utbud. Frågorna om grönområden är särskilt viktiga i denna översiktsplan, som ska gälla under en tid med starkt ökad befolkning. Översiktsplanen måste därför ange betydligt större friluftsområden och däremellan breda grönområden för att möjliggöra ett mångformigt friluftsliv med bl a vandring, träning, utbildning, naturstudier, grillning och andra naturaktiviteter. I friluftsområdena måste också finnas plats för lugn, stillhet, avslappning och annan avstressande verksamhet. Friluftsområdena har en viktig roll för hälsa och välmående. De måste vara så stora att alla kan samsas utan överdriven trängsel och konflikter mellan olika aktiviteter och intressen. Minskade och alltmer åtskilda naturområden medför också negativ påverkan på växt- och djurliv. Exploatering av befintliga skogar måste utgå helt ur förslaget eller starkt begränsas.

Frågan om grönområdenas betydelse för att utjämna vattenflöden och förebygga översvämningar vid skyfall är dåligt behandlad. Denna fråga får allt större betydelse som en följd av allt mer hårdgjorda och bebyggda ytor inom planområdet samt ett framtida allt tuffare klimat med bland annat ökad nederbörd och fler skyfall. Planeringen måste vara inriktad på att förebygga sådana vattenproblem. Som en följd av exploatering av grönområdena ökar också behovet alltmer av kompensationsåtgärder i form av bl a anläggning av nya naturområden och större tekniska lösningar. Ökade vattenflöden kan också bidra till ökade och mer spridda föroreningar nedströms. Grönområdenas storlek, läge och geologi är av avgörande betydelse för vattenförhållandena. För att klara hållbara och säkra vattenförhållanden är det viktigt att bedömningar också görs av behovet av mark för olika kompensationsåtgärder och att lämpliga och tillräckligt stora områden reserveras för sådana åtgärder. Översiktsplanen måste bevara större, fler och lämpligt lokaliserade grönområden och visa att de kan säkra goda vattenförhållanden i hela planområdet och angränsande vattenmiljöer.

Grönområdena är också betydelsefulla för att dämpa och mildra olika miljöstörningar, t ex buller, ljud, luftföroreningar och lukter. Miljöstörningarna ökar som en följd av nya och utbyggda industrier och andra verksamheter med åtföljande ökad trafik. Ökad befolkning och nya bostads- och handelsområden medför också ökad trafik. Behovet av grönområden för att begränsa störningar i

bostads- och friluftsområdena blir därmed allt större. Grönområdena bidrar också till skugga och svalka i ett allt varmare klimat, där påfrestande hetta blir vanligare.

Ett avskräckande exempel beträffande ekosystemtjänster är den fullständigt felaktiga exploateringen av Ladukärrsskogen. Knappast något annat område i staden kan erbjuda så många olika viktiga ekosystemtjänster. Ladukärrsskogen är ett naturligt och viktigt grönstråk och ekologiskt spridningsområde mellan skogarna i Grangärdet och Högelid. Nära ekologiska samband finns också med Lillängsskogen. Dessa samband och skogens variation bidrar till en rik livsmiljö för växter och djur i Ladukärrsskogen. Genom att bevara Ladukärrsskogen tar man också vara på dess naturliga kraft och förmåga att rena vatten, bli förorenat vatten från den gamla soptippen vid Bångahagen, samt att dämpa kraftiga vattenflöden ner mot bebyggelsen i bli Ladukärr, Madlyckan och Katthavet. Genom att bevara skogen bibehålls också dess stora värden som attraktivt, flitigt utnyttjat och lättillgängligt friluftsområde. Läget med enkla anknäytningar till andra grönområden i närheten förhöjer värdet som friluftsområde ytterligare. Ladukärrsskogen har dessutom stor betydelse för boendemiljön i näraliggande bostadsområden genom dämpning av störande ljud från E20, Marieforsleden och Bångahagen och genom dämpning av lukt från Bångahagen. Behovet av skogen som skydd för boende, bland annat i Ladukärr, blir dessutom än mer påtagligt som en följd av planerad byggnation, verksamhet och trafik i Korstorpsområdet. Föreslagen exploatering av Ladukärrsskogen måste strykas och skogen bevaras som grönområde.

Det är en brist att översiktsplanen är helt fokuserad endast på ny eller ändrad markanvändning i form av exploatering. Uppgifter saknas däremot helt om de olika grönområdenas betydelse, utveckling, status och roll. Deras funktion, ekosystemtjänster och användning kan ofta innebära en anpassad skötsel eller särskilt skydd. Ett exempel på detta är Lillängsskogen med dess särskilt höga natur- och friluftsvärden, som kräver långtgående hänsyn och speciell skötsel. Hela Lillängsskogen mellan Stockholmsvägen och Muggebovägen måste bevaras som grönområde och undantas från exploatering. Hela Lillängsskogen bör ges ett förstärkt skydd som naturreservat med skötselplan. Andra värdefulla naturområde med behov av särskild skötsel och skydd som naturreservat är Tegelängen med närområden och Rörvik med näraliggande hassellundar i Snapenområdet. Dessa frågor måste behandlas i översiktsplanen.

En utveckling av staden medför självfallet att mark måste tas i anspråk. Det måste ske på ett sådant sätt att alla boende i staden ändå kan få ett tryggt och fint liv i en behaglig, hållbar och säker miljö. Planområdets skogar har då en nyckelroll. Av flera uppenbara skäl behövs fler och större tätortsnära skogar i en växande stad som Mariestad. Exploatering av befintliga skogar måste därför utgå helt ur förslaget eller starkt begränsas. Tyngdpunkten i stadens utbyggnad måste istället, trots andra värden, ske på jordbruksmark, i första hand dålig eller igenväxande åkermark.

Vidare synpunkter framgår också av mina insändare i Mariestadstidningen, se nedan!

DEBATT

Skövling av tätortsnära natur

Förslaget till fördjupad översiktsplan för Mariestad ger en skrämmande bild av hur stadens tätortsnära skogar ska exploateras. Stora sammanhängande friluftsområden splittras och inskränks av bebyggelse samtidigt som små, mer bostadsnära strövmråden och grönsåterplanas.

Kvar blir bara några få skogsområden, alltför små och otillräckliga för ett varierat, naturnära friluftsliv och dessutom delvis svåra att nå och nyttja utan tillgång till bil. Tillgängliga skogsområden är viktiga för hälsa och välbefinnande. De måste kunna rymma och möjliggöra många olika aktiviteter för alla oavsett intresse, ålder

och ork. Som en följd av förväntad befolkningstillväxt måste ju tillgången på lättillgängliga och attraktiva friluftsområden öka, inte minska! Skogsområdena måste vara tillräckligt stora och många för ett mångformigt friluftsliv utan överdriven trängsel för en växande befolkning. Av stor betydelse är då också hur skogsområdena ska anpassas, skötas och utvecklas som friluftsområden. Små isolerade skogsparter, skogsridåer och anlagda parker kan inte fungera som attraktiva friluftsområden med varierat utbud. En begränsad tillgång på friluftsområden bidrar också till ett minskat intresse att besöka sig och leva i Mariestad. Minskade och alltmer åtskilda naturområden medför negativa påverkan på växt- och djurliv.

Vissa områden har dessutom särskilt stora och speciella naturvärden, där anpassad skötsel, hänsyn och skydd som naturreservat erfordras för att bevara värdena. Det gäller exempelvis Tegelängen med närområden, hela Lillängskogen mellan Stockholmsvägen och Mugebovägen samt Rörvik med näraliggande hassellundar. Dessa frågor måste också behandlas i översiktsplanen. Planförslaget bortser helt från skogsområdenas stora betydelse för dämpning av ljud och andra miljöstörningar samt för utjämning av vattenflöden. Behovet att begränsa miljöstörningar ökar som en följd av nya och utbyggda industrier och andra verksamheter och därmed också ökad trafik, t ex i och i anslutning till Korsforsområdet. Frågan om vatten blir allt viktigare

i en framtid med allt större bebyggda och hårdgjorda områden inom planområdet och ett förändrat klimat med fler skyfallsknande regn. Skogsområdenas storlek, läge och förekomst är av stor betydelse för att begränsa sådana störningar och olägenheter. Skogarnas betydelse för miljönyttan måste tas till vara och väga tungt i den översiktliga planeringen för att säkerställa trygga och goda miljöförhållanden i hela området. En utveckling enligt planförslaget medför ökad risk och olägenheter för boende, friluftsliv och miljö. Planeringen måste vara inriktad på att förebygga detta. Då sådana negativa följder inte kan undvikas erfordras olika kompensationsåtgärder, t ex anläggning av nya naturområden. Planen måste visa att lämplig och

Arkivbild.

FOTO: HASSE HOLMBERG/TT

tillräcklig mark för sådana åtgärder finns.

En utveckling av staden medför självfallet att mark måste tas i anspråk. Det måste ske på ett sådant sätt att alla boende i staden ändå kan få ett tryggt och fint liv i en behaglig, hållbar och säker miljö. Planområdets skogar har då en mycket roll. Av flera uppenbara skäl behövs fler och större tätortsnära skogar i en växande stad som Mariestad. Exploatering av befintliga skogar måste

där för upphöra eller starkt begränsas. Tyngdpunkten i stadens utbyggnad måste istället, trots andra värden, ske på jordbruksmark, i första hand dålig eller igenväxande åkermark. Ta chansen och lämna synpunkter på planförslaget, t ex erinringar mot skövlingen av tätortsnära natur! Synpunkter ska vara kommunen tillhanda senast den 4 april 2024.

Rune Johansson
Fd naturvårdsdirektör

Insändare inkleppt av planenheten. Publicerad i Mariestads-tidningen 6/3 2024.

INSÄNDARE Översiktsplan

Mariestad 2040, en stad nästan utan natur

GRÖNOMRÅDEN. Förslag till fördjupad översiktsplan för Mariestad 2040 är nu föremål för granskning. Många erinringar har tidigare framförts mot planen i samrådskedet, särskilt beträffande föreslagen exploatering av stora skogsområden samt därav försäkrade följdverkningar, såsom begränsad tillgång på friluftsområden, störda ekosystem, dagvattenproblem samt försämrad klimatpassning. Synpunkterna har endast förandlet små förändringar. Det bearbetade förslaget är nu utställt på Mariestads stadshus och finns också på kommunens hemsida. Synpunkter på planförslaget kan lämnas till kommunen senast den 2 april 2024.

Med en ökande befolkning krävs ökad tillgång till lättillgängliga och attraktiva grönområden av sådan storlek och karaktär att ett mångsidigt friluftsliv kan bedrivas. Förslaget till översiktsplan visar däremot färre och dessutom minskade friluftsområden än idag. De är helt otillräckliga och följden blir att de inte kan användas effektivt och allsidigt på grund av trängsel, otrevnad och konflikter mellan olika aktiviteter. Deras perifera lägen bidrar också till att många blir svåra att nå utan bil. Även mer bostadsnära alternativ måste finnas för friluftsliv och vistelse i levande natur. En god tillgång till lättillgängliga naturområden bidrar dessutom till ett ökat

intresse att bosätta sig och leva i Mariestad. Grönområdena är också betydelsefulla i många andra avseenden för att bevara stabila och hållbara ekosystem, bland annat beträffande vattenförhållanden. Detta är frågor av allt större betydelse vid utbyggnad av staden och ett allt tuffare klimat med ökade vattenflöden och fler skyfall. Utöver den allt större risken för översvämningar kan följden då också bli ökade och mer spridda föroreningar nedströms. Dessa förhållanden förstärker behovet av fler och större grönområden. Där negativa följdverkningar inte kan undvikas måste plats finnas för olika kompensationsåtgärder, t ex anläggning av

Ladukärrskogen

FOTO: CHARLOTTE FERREMAN

nya naturområden.

Knappast något annat grönområde i staden kan erbjuda så många olika ekosystemtjänster som Ladukärrskogen. Förutom stora värden för friluftsliv, växter och djur har skogen en viktig roll för näraliggande bostadsområden genom att dämpa ljud från bl a E20 och Marieforsleden samt dämpa lukt från Bångahagen. Ladukärrskogen har

också betydelse genom att rena förorenat vatten från den gamla soptippen vid Bångahagen samt utjämna vattenflöden ner mot stadens mer centrala delar. Behovet av skydd av skogen blir än mer påtagligt som en följd av byggnation, verksamhet och trafik i Korsforsområdet. Förslagen exploatering av Ladukärrskogen måste utgå.

Rune Johansson

Insändare inkleppt av planenheten. Publicerad i Mariestads-tidningen 29/2 2024.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Den fördjupade översiktsplanens syfte och mål har kvarstått mellan samråd och granskning samt till antagande vilket innebär att det reviderade planförslaget endast inneburit mindre justeringar. Kommunen bestämmer hur mark och vatten ska användas inom kommunen och har rätt att göra avvägningar mellan olika intressen. Detta kan innebära att kommunen inte går alla inkomna synpunkter tillmötes. Kommunens bedömning är att samrådsredogörelsen har utformats på ett korrekt sätt och att synpunkter har bemötts.

Kommunen menar att en fördjupad översiktsplan ska redovisa de breda penseldragen för hur kommunen vill att utvecklingen ska ske samt att vägledningen planen ger inte behöver ha en större detaljeringsgrad än det föreliggande planförslaget. I frågor om bland annat ekosystemtjänster, grönstruktur, hantering av klimatförändringar och dagvatten bedömer kommunen att den fördjupade översiktsplanen håller en tillräcklig detaljeringsnivå.

Vidare bedömer kommunen att de markområden som är utpekade för exploatering behövs för att uppnå planens och kommunens mål samt att strukturen skapar förutsättningar för att arbeta vidare med grönstrukturfrågor. De i utvecklingsstrategin utpekade grönstråken är schematiska och det gröna stråkens faktiska bredd återspeglas inte av kartans gröna linjer. I planen beskrivs ett finmaskigt nät av grönska som säkerställer god tillgång till gröna miljöer nära invånarna ska komplettera de större strukturerna som pekas ut i planen.

Intresset av att låta staden växa bedömer kommunen väger tyngre än bevarandet av de skogar som påverkas av förslaget. Den fördjupade översiktsplanen tar inte ställning till hur kompensation ska ske utan kommunen bedömer att detta kan ske i efterföljande arbete.

Beslut om inrättande av naturreservat hanteras inte inom ramen för denna plan. Inom Lillängsskogen föreslås ingen ny markanvändning i denna plan. I Lillängsskogens norra del finns en byggrätt enligt gällande detaljplan som vann laga kraft 2022-02-17.

Detaljplanen för Ladukärr (Del av Ladukärr 2:1) antogs av kommunfullmäktige 2023-03-27 men har inte fått laga kraft ännu på grund av att beslutet överklagats. Inom detaljplanearbetet har en riskutredning (2021-01-22) tagits fram som utreder olägenheter kopplat till Bångahagens deponi och återvinningscentral. Riskbedömningen har analyserat risken för olägenhet från Bångahagen utifrån damning, lukt- och luftföroreningar, spridning av förorenat vatten samt brandrisk. Slutsatsen av riskbedömningen är att risken för olägenhet är låg. Framtagen dagvattenutredning för detaljplanen säkerställer att dagvatten fördrojs inom planområdet för att inte orsaka ökade vattenflöden nedströms.

I avvägningen mellan olika intressen i detaljplaneprocessen för Ladukärr har kommunen bedömt att de positiva effekterna av exploateringen i form av mer mark för verksamheter väger tyngre än de negativa effekterna av planens genomförande.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas endast ny eller ändrad markanvändning, all mark som inte pekas ut avses ha befintlig markanvändning. På grund av detta redovisas inte grönstruktur där kommunen avser att grönstruktur fortsatt ska vara kvar.

Yttrande 7

Man börjar tyvärr bli ganska uppgiven. Alla de värden som gör Mariestad attraktiv är på väg att försvinna. Genomförs det här finns på riktigt ingen vettig livsmiljö kvar och heller ingen anledning till att bo kvar.

Först och främst är det mycket märkligt att hela kommunens förväntade och högst orimliga bostadsbehov endast planeras till Mariestads tätort trots att kommunen har fler orter + landsbygd att bosätta sig på.

Allt börjar med filosofiska frågor som varför gör vi det här? Vad är syftet med 40 000 invånare? Vad är kärnan och vinsten? Ingen verkar ha koll. Jag har aldrig sett en riktig analys med syfte och mål. Det saknas risk- och konsekvensanalys och planerna skyltar med iver och lekmannastyrning.

Det primära bör väl vara att fokusera på att få fler folkbokförda med fokus på ökad skatteintäkt och sen fundera över hur kommunen ska agera för att nå det målet. Nu har man börjat med lösningen utan att veta var man är. För om fler folkbokförda är målet så borde livskvalitet vara det primära. Jobba kan man göra på annan ort eller till och med i ett annat land. Om rekreationsområden är en förutsättning för livskvalitet är det helt enkelt väldigt dumt att ta bort just skog. Det är lika smart som att säga av den gran man sitter på.

För att spara på mark och vara så effektiv som möjligt och ha så mycket värden kvar och samtidigt erbjuda fler arbetstillfällen, om det nu anses vara en lösning, så är det smartare att skapa mindre yrkrävande arbetstillfällen. Ett lager är väldigt skrymmande. Det förefaller vara idiotiskt att lockas av en etablering som endast ger 5 arbetstillfällen per hektar när andra branscher ger högre effekt. Ett kontorshotell tex. kanske kan erbjuda 100 personer arbetsplats på gemensamma 1000 kvm eftersom alla inte är där samtidigt. Det skulle ge en livligare stadskärna och skapa underlag till lunchrestauranger. Och om fler ska vilja etablera kontor i stadskärnan och om fler ska handla varor i Mariestads butiker borde kommunen satsa mer än 50 000 kr/år för att samordna centrumaktiviteter. Förstår ni att det är nöjen (som stadsfestivaler), kultur, mötesplatser och ett intressant utbud som skapar attraktivitet. Då är det väl i den änden man bör börja?

Jag kan heller inte se att kommunen öronmärkt industrimark till de verksamheter som idag finns i Katthavet. Var ska de ta vägen om ni säljer ut befintlig verksamhetsmark till företag som ännu inte är etablerade på orten? Är det inte viktigt att ta hand om de företag som redan finns? Är det någon från kommunen som för diskussioner med fastighetsägarna i Katthavet? För Richardsson har nyligen satsat 300 000 kr på att flytta ett lager till ett av Mariestads mest centrala lägen. Hur smart är det för att skapa attraktivitet och liv i stadskärnan? I lokalen för gamla Toyota skulle kommunen kunna startat ett socialt företag i brist på andra privata initiativ. Centrum lever inte om fastighetsägarna använder lokalerna som lager. Här hade passat med en återbruksgalleria och sekond handbutik, skapad som Biosfärprojekt. Istället upplevs hela stadsdelen otrygg. Det är ju just sånt här en detaljplan ska styra. Skynda er och ta fram en detaljplan som skapar en spännande blandstad men hindrar lager. Det är en kommunal angelägenhet. Överlåt inte makten till enstaka privata aktörer för de bryr sig inte om helheten. I en så här viktig förvandling är det högst angeläget att kommunen äger mandatet själv. Därmed inte sagt att man inte kan samarbeta med exploatörerna parallellt.

Dialog och samarbete. Jag förväntar mig att det finns men ser inga resultat. Knallen står tom år ut och år in. Hur svårt kan det vara att få dit kontor och café? (Jag läser att det är på G men det är fortfarande tomt). Bahnhof som är Skaraborgsbaserat hade väl varit smart. Det jag vill säga med detta är att all ny industrimark inte behövs! Marken behövs inte mer till industri än till rekreation. Industri är INTE ett allmänt intresse. Och det norra och östra bostadsområdet behövs inte heller. Ändamålsenliga lokaler står tomma samtidigt som kommunen offerar älskad naturmark för ny exploatering precis bredvid. Ställ större krav på fastighetsägarna! Tex. på Johannesberg mellan Lillängskolan och skogen. Det är perfekt som studentboende och vandrarhem. Väldigt fint exempel på 1980-tal är det också så tur att det är skyddat! Hört att det är möjligt. Då får man ju renovera. Inte ignorera att det finns en uppgift att ta tag i.

Katthavet inkl. Fjällmans och DS Smith skapar mängder med lägenheter. Det kommer sätta i gång en flyttkedja. Ni behöver fokusera på bostäder som är lämpliga för personer födda på 1940 och 1950 talet så att den målgruppen har ett alternativ att flytta till. De behöver inte längre den stora villan som de byggde för att få plats för sina 2-3 barn. De måste flytta och lämna plats för nya barnfamiljer. Det är inte nya villaområden som är prioriterat utan radhus/kedjehus som hyresrätter. Många äldre vill hyra istället för att äga. I hyrandet ingår tjänster som äldre prioriterar.

Apropå Katthavet så behövs Katthavsiken som park ännu mer när 900 nya invånare ska ha 300 meter till en park. De kommer inte nöja sig med Sjöhagaparken varenda dag. Folk vill ha variation och promenerar i olika riktningar olika dagar. Folk i andra kommuner brukar nämna att Mariestad är så fint eftersom det finns utblickar ut mot sjön, vilket man har från Strandvägen. Då är det väldigt dumt att ta bort just det som potentiella invånare uppskattar.

Det kanske är läge att se över barriären mellan Bantorget/Kotorget och Café Holmen/Gamla stan/Stationen. Ni kan väl se över hur en lösning skulle kunna se ut för att gå norrut på perrongen och komma ut vid Kaeffer/Norra vägen och Manntek/Strandvägen. Här behöver stan en ny länk.

Mitt förslag är att riva hela Lockerud och förtäta. Skippa skog mellan trafiklederna och byggnaderna och bygg hela vägen ut till vägen. Den skogen går inte att leka i, i alla fall pga. buller och närheten till trafik. Bygg stadsmässigt med trottoarer och parkering längs nya gator utanför porten. Mariestad har nästan inga kvarter likt storstädernas stenstadsområden. Bygg omslutande storgårdskvarter så blir det vindstilla på innergårdarna. Punkthus är inte lekvänligt för barn. Detta skulle ge Mariestad lite variation. Alla vill inte bo så men vissa vill. Folk har olika preferenser vid olika tidpunkter i livet. Köp även fastigheterna vid Marieholms torg. Bygg 4 våningar över Samhall/Posten och försök få dit en livsmedelsbutik igen så att torget får sin ursprungliga funktion som centrum. Nuvarande fastighetsägare verkar inte göra mycket för stadsutvecklingen. Återigen dialog. Vad gör det där lagertältet mitt i stan? Hur attraktiv livsmiljö skapar det för det som bor i närområdet? Stämmer verksamheten ens med detaljplanen? Om inte kan det väl inte vara så svårt att köpa loss.

När Katthavet, Lockerud och Mariholms torg + fler bostäder i kransorterna, är genomfört så behövs inte de tilltänkta villaområdena i Högelid och bakom Lekevi. Så stryk de stora planerna helt och hållet. Behåll skogen! Det gynnar alla, och särskilt målet om att bli fler skattebetalare.

Ni måste även behålla skogen bakom djurkyrkogården. Alltså mellan Muggebo och Horn. Det är en jättehärlig skog. Vad är det tänkt att folks ska göra på sin fritid i Mariestad när man inte längre kan ta en skogspromenad, plocka svamp, bygga kojor, plocka bär, köra MTB, köra enduro, orientera, hänga med Knytte, Mulle, Strövarna och Lufsarna via Friluftsförbundet eller bygga vindskydd med scouterna? Det är idag lättare att nå naturreservat i Stockholm än i Mariestad.

Är det på fullaste allvar meningen att invånarna ska ta bilen till kansorten för att kunna känna doften av mossor utan trafikbuller. Mariestad gräver sin egen grav och kommer ångra detta bittert i framtiden. Jag tycker väldigt synd om alla barn och deras föräldrar eftersom barn inte längre kan ta sig till skogen självständigt. Det är inte konstigt att psykisk ohälsa ökar lavinartat eftersom det inte finns ett tryggt och naturligt sätt att leka och finna ro.

Återigen. Det känns som att FÖPen har fått ta hela ansvaret för det som egentligen hör till en ÖP. Hela bostadsbehovet ska inte placeras på en ort. Och bostadsbehovet är starkt överdrivet. Finns någon utredning om vilken typ av bostäder som saknas och efterfrågas på marknaden? Alltså med nyckeltal och enkätsvar så att det verkligen finns underlag och inte bara antaganden?

Det är också väldigt märkligt att Mariestads invånare får information om batterifabrikens vattenledning efter att allt är bestämt och när det inte finns möjlighet att backa. Det är odemokratiskt att köra över folk på det viset. När folk pratar om Snopen så menar man inte bara stranden och kafét. För att springa en mil behövs all skog kar hela vägen upp till Högelidskolan! När man vistas i skogen så betar man sig inte som en travhäst i en rasthage och tvingas gå fram och tillbaka på liten yta. Vill man gå en timma behövs stora SAMMANHÄNGANDE ytor. Nu fragmenteras skogen och jag blir enormt frustrerad och uppgiven. Varken djur, växter, vatten eller människor mår bra av det?

Rörvik är heligast av allt. Det är den bästa oasen i alla kategorier. Blåsipporna här på våren är en kär tradition för många. Men området måste skötas. Har kommunen någon skötselplan? Decapo fagade förut ängen. Brände fjolårsgräs, krattade upp nedfallna grenar och skapade gynnsamma förhållanden för blåsipporna. Om platsen inte ska växa igen behöver området skötas av naturvårdare som har kunskap och rätt utbildning. Gör området till ett kommunalt naturreservat. Här får ABSOLUT inte vattenledningarna dras. Men eftersom det fortfarande finns lite sluttningar kvar (Sjölyckan var bäst) så passar skogen för MTB-leder. Man kan använda skogen för att arrangera större MTB tävlingar och dra hit turister och de tävlande bor på stadens hotell.

Behåll all skog som är kvar bortanför Sjölyckan och runt Törnbergavägen! Behåll all skog som är kvar runt Rödjan och Lekevi! Behåll all skog mellan Grangärdet och Ullervad! Möjligtvis småskaliga försiktiga enklaver av bostadsfastigheter mellan Rösslingen och E20 så att det fortfarande är möjligt med djurhållning. Se till att det byggs en cykeltunnel under E20 längs med Moholmsbanan.

Köp loss tomter från fastighetsägare som bromsar centrumutvecklingen. Se till att handeln centreras i den stadskärnan + längs Stockholmsvägen. Inte ute i Haggården. Handel är en mötesplats och våra båtturister måste kunna ha gångavstånd från hamnen för att kunna köpa allt de behöver. Sluta planera staden utifrån att alla ska ha bil. Mariestad är ett biosfärområde men det märks inte eftersom väldigt lite skapas utifrån hållbara principer. Plantera fler träd i gatumiljön. Längs Mariagatan tex. Det ger både svalka och sänker hastigheten.

Grundskola i samma byggnad som Lantmäteriet tyckte jag var en väldigt bra idé. Men även gör Mariaskolan, Österåsen och Leksbergs skola till skolor igen. Det behövs fler skolor nära där barn bor. Leksberg kan kompletteras med bostäder där ni tänkt industri. I Leksberg finns service, lättillgängliga naturvärden, kulturvärden, nära rekreation och idrottsanläggning, nära handel och om ni ser till att tågstationen blir ”Mariestad Södra”, så kan man ta tåget från Leksberg in till centrum eller gymnasiet i Lidköping. Sälj Leksbergs skola till någon privat aktör om kommunen är ointresserad av att renovera. Här behövs ju inte ny detaljplan så friskola kan ju köpa direkt. Det blir nästan den enda skolan i så fall som har en skolskog. Den natur-liga lärosalen som fanns i Högelid har ni ju sprängt bort. Riktig skog med kjolgranar, är den absolut bästa lekplatsen. Där finns möjlighet till kreativitet och fantasi i timmar. Dessutom är den gratis att anlägga och kräver ingen årlig besiktning. Inga klätterredskap i världen är mer förankrat än ett riktigt berg. En anlagd träkig lekplats kostar minst en miljon att bygga och kommer alltid bara vara ett sämre substitut till barns naturliga habitat. Sluta spräng bort det som redan är bra!

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Den fördjupade översiktsplanens planområde omfattar Mariestads tätort med viss omnejd. Planen möjliggör för att kunna hantera kraftig expansion med många nya invånare i Mariestad. Kommunen ser positivt på utveckling i kommunens alla orter och planen hindrar inte att utveckling och exploatering sker i kommunens övriga orter. Kommunen avser att påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan för hela kommunen då den fördjupade översiktsplanen antagits.

Kommunen bedömer att markanspråken i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog och jordbruksmark behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040. Målet om 40 000 invånare år 2040 beslutades av kommunstyrelsen hösten 2022. Kommunen delar bedömningen att en attraktiv boplats är en viktig faktor för människors val av boendeort. Kommunen bedömer att man genom denna plan kan skapa goda boendemiljöer med en bred variation av boendetyper av flerbostadshus och småhus stadsnära eller i stadens ytterkanter.

Kommunen vill värna befintliga företagare likväl som attrahera fler. Kommunens mål att möjliggöra för verksamhetsetableringar går i linje med utvecklingsstrategin för Skaraborg mot

2030 som handlar om att ställa om Skaraborg till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle, där ett av utvecklingsstrategins mål är att bli en industriregion i världsklass som attraherar fler verksamhetsetableringar och invånare.

Kommunen bedömer att ny bebyggelse i Katthavsviken kan bidra positivt till stadens utveckling tillsammans med en utveckling av en strandpromenad. Kommunen delar bedömningen att det finns behov av att minska Kinnekullebanans barriärverkan i staden. Kommunen ska verka för överbyggande gång- och cykelstråk som väver samman stadens centrala delar.

I planen föreslås inte att området Lockerud ska rivas men förtätning längs Marieforsleden i området Lockerud och Bråten föreslås och beskrivs vidare under område 9, Lockerud och Bråten. Planen redovisar även utveckling för Marieholm där bland annat förtätning i anslutning till Marieholms centrum föreslås.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas den långsiktiga inriktningen för planområdets mark- och vattenområden. Synpunkter som berör kommunens detaljplanering, centrumaktiviteter, vad enskilda lokaler ska användas till, med mera är på en för detaljerad nivå för att hanteras inom ramen för denna fördjupade översiktsplan.

Yttrande 8

Jag föreslår att kommunen bör utreda huruvida en ny station kan byggas på Kinnekullebanan, inom gångavstånd från Haggårdens handelsområde och inom bekvämt cykelavstånd från den nya bebyggelsen i sydvästra utvidgningens delområde Lekevi/Leksberg. Dessutom bör utredningen inkludera en busshållplats nära den nya stationen. GC banan längs Göteborgsvägen över Kinnekullebanan (mellan Marieforsleden och Haggårdens handelsområde) är otrevlig att gå och cykla på, eftersom motorfordonstrafiken orsakar buller, sandmoln och smutsiga stänk. Dessutom hamnar vägens snöröjning på GC banan. Jag föreslår att ett plank bör byggas där. (FÖP nämner fysiska och mentala barriärer, vilket motiverar mig att ta upp detta här i stället för att skriva medborgarförslag.)

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Kommunen kommer inte att hantera frågan om ny station inom ramen för den fördjupade översiktsplanen då det kräver vidare utredning. Då staden växer ska gång- och cykelnätet utvecklas och kommunen ska verka för trygga och ändamålsenliga gång- och cykelbanor.

Yttrande 9

Jag motsätter mig starkt era byggplaner gällande Leksberg, sjöängen, prästkvarn, sandviken området!

Vi har flyttat hit för att ha närhet till naturen, att ha få grannar, närheten till affären, skola osv. Vi vill inte under några omständigheter bo i ett bostadsområde!

Det är katastrof att ni planerar att skövla all skog, förstöra allt jordbruk häromkring för att bygga. Sandviken är dessutom ett naturreservat och borde vara förbjudet att bygga bostäder i.

Jag skäms över Mariestads kommun som uppenbarligen inte bryr sig om varesäg djur, natur eller välmående för sina invånare. Det enda som styr är pengar, att kommunen ska växa. Men blir eran plan verklighet då kommer åtminstone vi flytta, förhoppningsvis flera också, från den här kommunen. Tror inte många vill bo i en stad som går mot att bli en industristad när man från början valde att bosätta sig i en "sjöstad" med någorlunda mycket stadsnära natur.

Och vad tänker ni egentligen om rödjan som håller på att utöka? Vart ska korna vara om ni bygger bostäder i deras hagar? Ska dom stå inne året runt kanske? Hoppas anstalten är smart nog att säga ifrån!

Man kan bygga på andra ställen än där det finns djur, natur och jordbruk. Man kan bygga där folk inte valt att bosätta sig avsides.

Kan tillägga att jag har växt upp här, precis i det området ni planerar att förstöra för all framtid, och jag hade hoppats att våra barn skulle få växa upp på samma ställe men så kommer det inte bli om ni inte backar.

Ni borde skämmas.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna.

I planen föreslås ingen ny eller ändrad markanvändning inom eller i direkt anslutning till Sandvikens naturreservat. Tätortsutvidgningsområde sydväst är beläget öster om Mariestads golfklubb med ett avstånd om minst 400 meter till Sandvikens naturreservat.

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen anser alltså att utnyttja ytor i bebyggd miljö för att ställa om eller förtäta i redan bebyggda områden. Kommunen bedömer ändå att markanspråk i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog, jordbruksmark och glesare bebyggelsestrukturer är nödvändigt för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunstyrelsen.

Tätortsutvidgningsområdena ska vidare studeras i planprogram eller strukturplan där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats kommer att studeras närmare utifrån mer detaljerade underökningar av respektive område.

Kommunen har tidigt i planprocessen fört dialog med Kriminalvården angående utvecklingen i tätortsutvidgningsområde sydväst.

Yttrande 10 (undertecknat av 10 personer)

Vi har i samrådsredogörelsen till fördjupad översiktsplan läst yttrande från Mariestads Naturskyddsförening och yttrande nr 20. Vi sympatiserar starkt med dessa synpunkter och ser att dessa inte har bemötts i samrådet. Vi vill därför påpeka vikten av att de nu beaktas i den fördjupade översiktsplanen. **Vi saknar ett helhetsgrepp över viktiga ekosystemtjänster i översiktsplanen som är ämnad att hålla ett helhetsperspektiv.** I den föreslagna ÖP har man i stället avvikit från programmet för blå och grönstruktur och förbisett både de allmänna intressena 2 kap.PBL 3 kap Miljöbalken och vägledande råd från Boverket.

Våra samhällen står inför stora klimatutmaningar vilka kommer att kräva stora klimatanpassningar. De tätortsnära grönområdena fyller här viktiga funktioner som kommer bli än viktigare då Mariestad står inför en expansion. **Frågan om grönområdenas betydelse för att ge exempelvis svalka i ett varmare klimat och förmåga att utjämna vattenflöden och förebygga översvämningar vid skyfall är dåligt behandlad.** Att inte ta vara på befintliga grönområdens ekosystemtjänster kan bli kostsamt.

Grönområden får inte bara handla om områden som råkar bli över vid utbyggnad. De måste också medvetet väljas, utformas, lokaliseras, skötas och ges sådan storlek att deras miljökvaliteter och miljönytta kan bevaras eller förstärkas. Det kan gälla naturvärden, friluftsvärden, ekologiska funktion och betydelse för andra ekosystemtjänster, tex utjämning av vattenflöden och dämpning av ljud, buller, föroreningar, lukter och värme.

Det är totalt avgörande att viktiga befintliga grönområden bevaras. Ett exempel på detta är Lillängsskogen med dess särskilt höga natur- och friluftsvärden.

Hela Lillängsskogen mellan Stockholmsvägen och Muggebovägen måste bevaras som grönområde och undantas från exploatering. Hela Lillängsskogen bör ges ett förstärkt skydd som naturreservat med egen skötselplan.

Andra värdefulla naturområden med behov av särskild skötsel och skydd som naturreservat är **Tegelängen med närområden och Rörvik med näraliggande hassellundar i Snapenområdet.**

Dessa frågor behöver behandlas i översiktsplanen.

Ett avskräckande exempel beträffande ekosystemtjänster är den fullständigt felaktiga exploateringen av Ladukärrsskogen. Knappast något annat område i staden kan erbjuda så många olika viktiga ekosystemtjänster. Ladukärrsskogen är ett naturligt och viktigt grönstråk och ekologiskt spridningsområde mellan skogarna i Grangärdet och Högelid. Nära ekologiska samband finns också med Lillängsskogen. Dessa samband och skogens variation bidrar till en rik livsmiljö för växter och djur i Ladukärrsskogen. Genom att bevara Ladukärrsskogen tar man också vara på dess naturliga kraft och förmåga att rena vatten, bl. a förorenat vatten från den gamla soptippen vid Bångahagen, samt att dämpa kraftiga vattenflöden ner mot bebyggelsen bland annat i Ladukärr, Madlyckan och Katthavet.

Ladukärrsskogen har dessutom stor betydelse för boendemiljön i näraliggande bostadsområden genom dämpning av störande ljud från E20, Marieforsleden och Bångahagen och genom dämpning av lukt från Bångahagen. Behovet av skogen som skydd för boende, bland annat i Ladukärr, blir dessutom än mer påtagligt som en följd av planerad byggnation, verksamhet och trafik i Korstorpsområdet.

Föreslagen exploatering av Ladukärrsskogen måste strykas och skogen bevaras som grönområde.

En ökad befolkning har behov av större, lätt tillgängliga och attraktiva områden för att enkelt uttryckt må bra och trivas samt ha möjlighet till ett friluftsliv. Då räcker inte de utpekade områdena i FÖP. Små isolerade skogspartier, skogsridåer och anlagda parker kan inte fungera som attraktiva friluftsområden med varierat utbud.

Frågorna om sammanhängande grönområden är särskilt viktiga i denna översiktsplan, som ska gälla under en tid med starkt ökad befolkning.

Sammantaget måste all exploatering av befintliga skogar utgå ur förslaget eller starkt begränsas.

Slutligen är vi övertygade att om Mariestad får en alltmer krympande natur kommer det bli mycket mer attraktivt att vilja bo utanför tätorten och mer nära naturen. Mariestads framtid hänger mycket mer på beaktande av hållbar grönstruktur i översiktsplaneringen än på gårdagens tankar om samhällsutveckling med tillhörande oundviklig exploatering.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Den fördjupade översiktsplanens syfte och mål har kvarstått mellan samråd och granskning vilket innebär att det reviderade planförslaget endast inneburit mindre justeringar. Kommunen bestämmer hur mark och vatten ska användas inom kommunen och har rätt att göra avvägningar mellan olika intressen. Detta kan innebära att kommunen inte går alla inkomna synpunkter tillmötes. Kommunens bedömning är att samrådsredogörelsen har utformats på ett korrekt sätt och att synpunkter har bemötts.

Kommunen menar att en fördjupad översiktsplan ska redovisa de breda penseldragen för hur kommunen vill att utvecklingen ska ske samt att vägledningen planen ger inte behöver ha en

större detaljeringsgrad än det föreliggande planförslaget. I frågor om bland annat ekosystemtjänster, grönstruktur, hantering av klimatförändringar och dagvatten bedömer kommunen att den fördjupade översiktsplanen håller en tillräcklig detaljeringsnivå.

Program för blå- och grönstruktur utgör ett underlag i planeringen av staden och ger kunskap för avvägningar i de målkonflikter som uppstår i fysisk planering. Kommunen bedömer i detta fall att intresset av att låta staden växa väger tyngre än bevarandet av de skogar som påverkas av förslaget.

Beslut om inrättande av naturreservat hanteras inte inom ramen för denna plan. Inom områdena Tegelängen, Rörvik eller Lillängsskogen föreslås ingen ny markanvändning i denna plan. I Lillängsskogens norra del finns en byggrätt enligt gällande detaljplan som vann laga kraft 2022-02-17.

Beslutet att anta detaljplanen för Ladukärr (Del av Ladukärr 2:1) har överklagats till Mark- och miljödomstolen i Vänersborg. I detaljplanearbetet har en riskutredning (2021-01-22) tagits fram som utreder olägenheter kopplat till Bångabagens deponi och återvinningscentral. Riskbedömningen har analyserat risken för olägenhet från Bångabagen utifrån damning, lukt- och luftföroreningar, spridning av förorenat vatten samt brandrisk. Slutsatsen av riskbedömningen är att risken för olägenhet är låg. Framtagen dagvattenutredning för detaljplanen säkerställer att dagvatten fördröjs inom planområdet för att inte orsaka ökade vattenflöden nedströms.

I avvägningen mellan olika intressen i detaljplaneprocessen för Ladukärr har kommunen bedömt att de positiva effekterna av exploateringen i form av mer mark för verksamheter väger tyngre än de negativa effekterna av planens genomförande.

Yttrande 11

Kommentar till den justerade fördjupade översiktsplanen, gällande tätortsutvidgning sydväst, Lekevi/Leksberg:

Översiktsplanen är inte en detaljerad plan, men på ritningen på sidan 82 är det likväl alldeles för lite gröna områden inritade bland bebyggelsen och i formuleringen på sidan 82 framgår ett typiskt tankefel där staden skiljs ifrån naturen som förstärker bilden av att det saknas medvetenhet om värdet av att bevara gröna områden. "I sydväst föreslås Mariestad alltså växa genom en utvidgning av tätorten, där stadens gräns mot det omgivande landskapet blir mer sammanhållen." En modern tätort behöver innehålla tillräckligt stora delar av landskapet för att vara hälsosamma livsmiljöer för människor och kunna härbärgera den biologiska mångfald vi behöver. Några spridda gröna stråk räcker inte.

Kommunen måste tydligt skriva in i planen avsikten att bevara och integrera en mycket större andel av befintliga gröna miljöer i de nya stadsdelarna för att de ska bli attraktiva att leva i och hållbara för framtiden. Att bevara befintliga grönområden är mer ekonomiskt och hållbart än att röja och sedan plantera nytt eftersom det är kostsamt och kunskapskrävande att anlägga och plantera nya gröna miljöer (min uppfattning är att kommunen inte har resurser att genomföra detta).

Värdena i de gröna områdena måste inventeras och bevarandevärda grönområden märkas ut. (Detta gäller såklart alla planerade utvidgningar av tätorten i kommunen). Till exempel finns det nedanför Lekevi och Leksbergs backe idag två odlade fält. Bygg inte på den odlade marken utan bevara öar av odlingsbar mark i bebyggelsen för framtida lokal livsmedelssäkerhet. Bevarad öppen mark bidrar samtidigt med varierade naturtyper (lärkor och tofsvipor bor i de öppna fälten) och värdefulla kantzoner som bryn mot skogsområdet.

Ta in den gröna kompetensen som behövs för att inventera de grönområden som finns och planera moderna hållbara bebyggda områden i staden.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag.

Tätortsutvidgningsområdena ska vidare studeras i planprogram eller strukturplan där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats kommer att studeras närmare utifrån mer detaljerade underökningar, genom exempelvis naturvärdesinventeringar, av respektive område. I texterna över strategiska frågor och principer för utvecklingen i de tre tätortsutvidgningsområdena beskrivs grönstrukturen som en viktig del i områdena. Kommunens bedömning är att utveckling kan ske tillsammans med bevarande av grönområden och spridningssamband som kan hysa natur- och rekreationsvärden.

Yttrande 12

Området norr om Strandvägen mellan Folkparken och Strandgården anser undertecknad inte ska bebyggas alls och absolut inte med flervåningshus som det nu är planerat, möjligen låga kolonistugor. Som det är nu kan man se Vänerns vattenspegel och Torsö till och med från Stockholmsvägen som är Mariestads norra infart. Kommer det att bebyggas som planerat försvinner den möjligheten i denna del av staden samt även på Strandvägen namnet borde väl förpliktiga. Liksom namnet Sjöstaden Mariestad Vänerns Pärla också gör borde det inte byggas en mur med flervåningshus framför vattenspegeln vilket även förfular. Politikerna idag har fått det strandnära byggandet på hjärnan inte bara i Mariestad tyvärr. Men här har vi ett tidigare avskräckande exempel i området nämligen Strandgården som var ett av de finaste husen i Mariestad som såldes till en entreprenör som rev byggnaden och ersatte detta med en sjuvånings betongkoloss.

Efter översvämningen år 2001 höjdes den lägsta bygghöjden på marknivån för bebyggelse och katthavets marknivå ligger under den nivån och man får väl hoppas att inget försäkringsbolag är villiga försäkra några byggnationer i detta område det vore ju tjänstefel. Nej låt bli att bygga höga byggnader strandnära som förfular vår fina stad utan låt området förbli obebyggt så vi fortfarande kan se vattenspegeln över katthavet med Torsö i bakgrunden väl värd att bevara till kommande generationer och att staden framledes fortsättningsvis kan kallas Sjöstaden Mariestad Vänerns Pärla.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna. Kommunen bedömer att ny bebyggelse i Katthavsviken kan bidra positivt till stadens utveckling tillsammans med en utveckling av en strandpromenad. Vidare bedömer kommunen att intresset av utvecklingen med bostäder på platsen väger tyngre än intresset av att bevara utblicken över vattnet från Stockholmsvägen. I nästa planeringskede kommer hänsyn tas till höga vattennivåer och skyfall.

Yttrande 13 (undertecknat av 5 personer)

Som boende i Mariestads kommun anser vi att den utveckling som anges i Fördjupad Översiktsplan för Mariestad 2040 är mycket bekymrande. Vi upplever inte att förslaget ändrats tillräckligt mycket sedan samrådet. Det är fortfarande allt för stora arealer skog, jordbruksmark och annan natur som föreslås för bebyggelse och även om inte hela ytan bebyggs blir det ändå en stor negativ påverkan på spridningssamband, vattenflöden och tillgång till tätortsnära natur. Miljökonsekvensbeskrivningen pekar ut flera stora risker som behöver tas på allvar.

Om naturområden styckas upp av bebyggelse försvinner mycket av den kvarvarande naturens värden för både människor och andra djur, därför är det viktigt att lämna så stora sammanhängande områden som möjligt, och se till att det finns kopplingar mellan områdena. Till exempel vore det bättre att förlägga all bebyggelse i tätortsutvidgning öster till kanten längs E20 och Moholmsvägen och inte bygga längre in.

Som FÖP:en ser ut idag är den en katastrof för naturen och människorna i kommunen. Mariestads kommun har chansen att gå före i hållbarhetsfrågor genom att skydda vårt vackra landskap och planera för ett liv i samklang med naturen. I FÖP:en saknas mer detaljerad information om hur nya bostadsområden ska utformas. Det blir stor skillnad om hänsyn tas till platsens naturliga förutsättningar och den befintliga naturen används för att skapa trivsamma områden, jämfört med om allt skövlas och plattas före byggnation. Grön industri räcker inte utan kommunen måste ta hand om invånarna genom att skydda tätortsnära natur och försöka se naturens egenvärde.

Vi blir ledsna, arga och oroliga när vi läser FÖP:en. Snälla, gör om och gör rätt!

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Den fördjupade översiktsplanens syfte och mål har kvarstått mellan samråd och granskning vilket innebär att det reviderade planförslaget endast inneburit mindre justeringar. Kommunens bedömning kvarstår att markanspråken i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog, jordbruksmark behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunen.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas den långsiktiga inriktningen för planområdets mark- och vattenområden på en översiktlig nivå. Planen redovisar alltså inte hur nya bostadsområden ska utformas i detalj utan frågor av sådan karaktär hanteras i fortsatt planering. I fortsatt planering tas även mer kunskapsunderlag fram för respektive område.

Tätortsutvidgningsområdena ska vidare studeras i planprogram eller strukturplan där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats kommer att studeras närmare utifrån mer detaljerade underökningar av respektive område. Anpassning av bebyggelsestrukturen till terrängen och befintlig topografi belyses i de vägledande texterna i både tätortsutvidgningsområde sydväst samt nordost.

Kommunen delar bilden att tätortsnära natur är viktigt för både människor och djur. Planering och utveckling är en avvägning mellan olika intressen och kommunens bedömning är att utveckling kan ske tillsammans med bevarande av vissa grönområden och spridnings samband.

Yttrande 14

Jag protesterar mot detaljplanen för området mellan väg 201 och 202. Kommunen ska inte planera för att göra industrimark av gammal skog och åkermark när FN och EU förespråkar att man ska plantera mera skog för att få bort koldioxid.

Skövde kommun gjorde detta längs 26:an in mot Skövde och det är en död öde yta som det kommer att ta lång lång tid att få någon att etablera sig på. Vi ska inte göra samma misstag bara för att E20 kommer att byggas om och man TROR att det kommer intresserade av industrimark. Sedan i januari har konkurserna ökat med 56% så allt talar för att man ska tänka sig noga för innan man bereder mark för industri som aldrig kommer.

Innan man köper in mark och börjar ta ner skog så ska alla kommuninnevånare bli informerad om vilka industrier som är intresserade av att etablera sig.

Leta vidare efter lämplig mark som inte innebär att man tar ner gammal skog eller inkräktar på varje människans livsrum.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna. I dagsläget pågår inga detaljplanearbeten mellan väg 202 och 201, däremot pekas delar av området ut för industri i den aktuella fördjupade översiktsplanen. Den fördjupade översiktsplanen visar en inriktning för användning av mark i syfte att uppnå målen om utveckling av staden med bland annat bostäder, verksamheter och industrimark. I kommande detaljplaner studeras förutsättningar och konsekvenser samt görs ytterligare avvägningar mellan olika allmänna och enskilda intressen.

Yttrande 15

Jag har synpunkter gällande området sjöängen, leksberg, radbyn och Sandviken. Jag tycker inte om planen ni har gjort. Ni kommer förstöra så mycket grönområden för både människor och djur. Sen så har vi valt att bosätta oss här ute pga att vi inte vill ha massa bostäder och folk runt om oss. Blir detta verklighet så tvingar ni folk från deras hem.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter. I den fördjupade översiktsplanen beskrivs tre strategier för bebyggelseutveckling i form av tätortsutvidgning, förtätning i redan byggd miljö samt omvandling av Katthavet. Kommunen avser alltså att utnyttja ytor i bebyggd miljö för att ställa om eller förtäta i redan bebyggda områden. Kommunen bedömer ändå att markanspråk i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog, jordbruksmark och glesare bebyggelsestrukturer är nödvändigt för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål och målet om 40 000 invånare till 2040 som är beslutat av kommunen.

I planprocessen vägs allmänna och enskilda intressen mot varandra. Kommunen bedömer att det allmänna intresset av att utveckla staden väger tungt.

Tätortsutvidgningsområde sydväst ska vidare studeras i planprogram eller strukturplan där utformning av grönstruktur och anpassning av bebyggelse och bebyggelsestruktur till respektive plats kommer att studeras närmare utifrån mer detaljerade underökningar av respektive område.

Yttrande 16 (undertecknat av 2 personer)

Hej, skriver detta som boende i Bengtstorp.

Vi motsätter oss att det ska bli ett industriområde i skogen mellan Bengtstorp och Ullervad ner mot E20. Vi tycker att det vore hemskt om den fina skog och den fina naturen försvinner. Detta område är vi ofta ute och går i och vi ser att det är många andra som också uppskattar att besöka detta område för promenader och frisk luft. Inte nog med att vi får en jättefabrik som granne som vi inte vill ha så planerar ni nu att hela området omkring ska bli industrimark. Vilket detta för oss blir förödande, jag vet att många andra här ute i Bengtstorp tycker lika. Jag och min familj flyttade ut på landet för att få lugn och ro.

Hoppas detta stoppas och att ni respekterar oss som bor i området.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna. Stora delar av området mellan Bengtstorp och Ullervad är efter samrådet inte längre utpekade för exploatering i den fördjupade översiktsplanen. De områden som pekas ut i granskningsbehandlingen kvarstår. Kommunen bedömer att markanspråken i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog och jordbruksmark behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål samt att det allmänna intresset av att utveckla staden med mer industrimark är stort.

Yttrande 17

Det har skrivits många bra insändare i tidningen om översiktsplanen. Hoppas att författarna har skickat in sina synpunkter till kommunen också. Jag vill ändå, som Mariestadsbo sedan 50 år, göra ett litet inlägg. Enligt grundläggande kemi så sker följande i naturen om än förenklat Koldioxid + vatten ger kolhydrater + syre Koldioxid från luften och vatten från marken ger således träd och syre. Därför är ju träd så viktiga i stadsmiljö. Träden tar upp den förorenande koldioxiden och ger oss syre. Dessutom tar de upp vatten och minskar översvämningsrisk. Behåll alla stadsnära skogar och bebygg andra områden istället. Då kan både gamla och nya Mariestadsbor trivas.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna. Kommunen bedömer att markanspråken som bland annat omfattar skog behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål samt att det allmänna intresset av att utveckla staden är stort.

Yttrande 18

Jordbruksmarken är en ändlig resurs som i ett långt perspektiv kommer att vara ovärderlig för jordens samlade befolkning. FN säger att när världens befolkning förväntas öka med två miljarder till 2050, så behöver livsmedelsproduktionen fördubblas. Samtidigt som klimatförändringar som torka och översvämningar samt stor oro i världen gör att en ökning av livsmedelsproduktionen inte är självklar. Mycket pekar på att svensk jordbruksmark kommer att bli allt viktigare denna livsmedelsförsörjning framöver. Vi behöver därför hitta strategier och åtgärder som bevarar jordbruksmarken för framtiden.

Jordbruksmarkens bevarande är en fråga om långsiktig hållbarhet, om livsmedelsberedskap, ekologi, biologisk mångfald, kulturminnen och ett vackert kulturlandskap att vistas i.

Enligt miljöbalken är Sveriges jordbruk av nationell betydelse. Behovet av att hushålla med jordbruksmark framhålls också i både nationella som regionala miljömål. Enligt 3 kap. 4 § i miljöbalken står att: ”brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”. I fördjupade översiktsplanen står också: ”Kommunerna har en nyckelroll i att hitta strategier och åtgärder som bevarar jordbruksmarken för framtiden och ansvarar för att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov samt en användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning”.

Ovanstående är goda ord som är inskrivna i den fördjupade översiktsplanen – men när kommunen kommer till sina ställningstaganden låter det annorlunda!

Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse då: ”kommunens fysiska planering ska möjliggöra målet om den stolta framtidsstaden och attrahera globala företag och nya industrier att etablera sig. Detta möjliggör nyetablering och utveckling av industri- och verksamhetsområden i attraktiva lägen för etablering”

”Kommunen bedömer att tillväxten med 15 000 invånare i tätorten och därmed planläggning för 7000 nya bostäder utgör ett väsentligt samhällsintresse”

”Kommunen bedömer att placering av bostäder och industri som kommunens mål innebär, i första hand bör ske nära befintlig bebyggelse och infrastruktur och inte på längre avstånd från staden”.

Redan här tar kommunen avstånd från det nationella intresse som bevarande av åkermarken är genom omskrivning av vad som är väsentligt samhällsintresse. Har man verkligen gjort allt som är möjligt för att inte använda jordbruksmark enligt miljölagens 3 kap. 4 §?

Förslag till kommunens översiktsplan för att bevara jordbruksmarken:

- Bygg inte på åkermark. Den har brukats av tidigare generationer i flera tusen år och behöver brukas i flera tusen år till för att försörja kommande generationer med mat för dagen
- Det är inte rimligt att göra avsteg från väsentligt samhällsintresse i miljöbalken 3 kap. 4 § genom att hävda den stolta framtidsstaden med alla etableringar och den expansion som den skulle medföra vad gäller industrietableringar och bostadsbebyggelse
- Använd alla möjliga områden i hela kommunen för expansion av industrier, logistikcentra och bebyggelse, det finns då möjlighet att vara mer varsam mot jordbruksmarken som en resurs för framtiden

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkter och förslag. Brukningsvärd jordbruksmark är en viktig resurs som är skyddad av miljöbalken. Kommunen bedömer även fortfarande att utvecklingen av Mariestad enligt den fördjupade översiktsplanens målsättningar och strategier är ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I utvecklingen av stadens struktur finns många allmänna och enskilda intressen att väga in. I planen tas både stadsnära skog och viss jordbruksmark i anspråk och utveckling föreslås även på ytor inom staden med färre natur- och rekreationsvärden.

Yttrande 19

När Mariestads tätort kommer att växa med både industri- och verksamhetsområden och bostadsområden enligt planerna i Föp skulle Ladukärrskogen om den bevaras i sin helhet (mellan Muggebovägen- Ladukärrs bostadsområde - Stockholmsvägen- Marieforsleden) vara en mycket viktig tillgång för både människor, växt- och djurliv. Det blir ett stadsnära skogsområde som kan nyttjas av många. Området kan utgöra en del av en "grön cirkel" som innehåller många olika kvaliteter och som skulle kunna användas för rekreation av stadens invånare. Den gröna cirkeln som skulle kunna utvecklas på olika sätt är Ladukärrskogen - Lillängsskogen/Johannesbergsparken - Sjöhagaparken - ett stråk österut längs med järnvägen - skogen mellan Sjölyckan och Högelid - förbi Högelidskolan- passera Bergsgatan och vidare i grönstråket bort mot vattentornet.

Jag anser att kommunen ska bevara hela Ladukärrskogen. Jag tycker det vid en titt på plankartorna tydligt går att se hur viktigt bevarandet av Ladukärrskogen (i ett framtida förtätat och större Mariestad) skulle vara. Det är en investering för nuvarande och framförallt framtida invånare att bevara ett sådant område. Med en längre framblick än 2040, kanske om 50 år så är Mariestad ännu större och då blir ett stort bevarat skogsområde tillsammans med övrig grönstruktur en nödvändig tillgång för livskvalitet och hälsa.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna och förslagen. Kommunen bedömer att den övergripande inriktningen för grönstråk i staden har förutsättningar att ge en god grönstruktur i staden. I detaljplanen för Ladukärr sparas natur mellan det planerade industriområdet och den befintliga villabebyggelsen. Planen antogs av kommunfullmäktige 2023-03-27 men har inte fått laga kraft ännu på grund av att beslutet överklagats.

Yttrande 20

Boendes i Bengtstorp. Angående fördjupad översiktsplan 2040 att det planeras industriområde i Bengtstorpsskogen känns som ett riktigt dåligt förslag eftersom en massa naturmark redan nu ska bli industrimark (Volvo batterifabrik). Skogen är full av djur och används idag som fritidsområde av en massa människor till svamp, bärplock rastning av hundar, löpning, promenader mm mm. Och vi som bor i Bengtstorp blir helt instängda av industri.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar synpunkterna. Kommunen bedömer att markanspråken i stadens ytterkanter som bland annat omfattar skog och jordbruksmark behövs för att uppnå den fördjupade översiktsplanens mål samt att det allmänna intresset av att utveckla staden med mer industrimark är stort.

Skövde kommun

Mariestad visar med den fördjupade översiktsplanen att man är beredd att anta utmaningen med att vara en del av omställningen i Skaraborg. Skövde kommun inser utmaningen och förstår att det är många frågor som behöver redas ut, samordnas och prioriteras. Skövde kommun vill passa på att lyfta fram vikten av ett utvecklat samarbete inom regionen. Ett samarbete som redan visat sig vara framgångsrikt och Skövde ser fram emot att fortsätta och fördjupa detta samarbete för att gemensamt främja regionens välfärd och utveckling.

Kommunens bemötande

Kommunen emotser fortsatt samarbete och god dialog med Skövde kommun.

Gullspångs kommun

Kommunstyrelsen har ingenting att erinra angående Mariestads kommuns översiktsplan och tackar för samrådet.

Kommunens bemötande

Noteras.

Karlsborg kommun

Kommunstyrelsen beslutar att granskningen inte ska besvaras.

Kommunens bemötande

Noteras.

Tibro kommun

Tibro kommun menar att det är tydligt och förståeligt att Mariestad har tagit höjd för extrema exploateringsbehov, i huvudsak för bostäder, då några av de tillväxtscenarier som tagits fram kan innebära en befolkningsökning med upp till 15 000 invånare år 2040, nära nog dubbelt dagens invånarantal. Det stora handlingsutrymme som krävs för att hantera en så kraftig ökning medför att kommunen pekar ut i princip all mark som inte redan anses som rekreativområde mellan Vänerens strand och väg E20. Utöver detta har ett stort verksamhetsområde söder om E20 i anslutning till Ullervad pekats ut.

Det är sannolikt att ett ganska stort antal av väntad inflyttning vid de mer expansiva scenarierna kan komma att ske i kommunens mindre tätorter och i angränsade kommuner som Gullspång, Töreboda, Skövde och Götene. Även Tibro, Skara, Lidköping och Laxå är inom det pendlingsavstånd som anses godtagbart (ca 45 min med bil) och ett kraftigt ökat pendlande kan i sin tur möjliggöra förbättrade kommunikationer med kollektivtrafik.

Sammanfattningsvis menar Tibro kommun därför att utbyggnaden av Mariestads tätort under de kommande åren bör ske i en klok hållbar takt och i samklang med resten av Skaraborg.

Kommunens bemötande

Kommunen noterar medskick och synpunkter.